

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

SAYI 17 | MART

2010

3 AYLIK

ISSN 1307-0347

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

- Makro Finansal Çerçeve
- Finansal Sektördeki Gelişmeler
- Risk, Sermaye ve Kârlılık Değerlendirmesi

**BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

MART 2010 – SAYI 17

Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Bu Rapor, kamuoyunu bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgilere dayanarak alınacak kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz. Rapordan, kaynak gösterilmek suretiyle kısmen alıntı yapılabilir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Adına

Sahibi: TEVFIK BİLGİN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: FARUK DEMİR

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Atatürk Bulvarı No: 191 06680 Kavaklıdere Ankara-Türkiye

STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANLIĞI

Tel: (312) 455 65 29, Faks: (312) 424 08 74

İnternet Sitesi: www.bddk.org.tr , e-posta: fpr@bddk.org.tr

Bu yayın tüm içeriği ile BDDK internet sayfasında yer almaktadır.

BDDK AROKS Doküman Merkezinde 100 adet basılmıştır.

Basım Tarihi: 18 Haziran 2010

ISSN (Basılı) : 1307-0347

ISSN (Online) : 1307-0355

AÇIKLAMA

- Temel amaçlarından biri **finansal piyasalarda güven ve istikrarı sağlamak** olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, finansal sektörde yaşanan önemli gelişmelere, bankalar ve finansal holding şirketleri ile finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin performanslarına dair değerlendirmeleri içeren bu süreli **Raporu**, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 97 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre; yayımlamaktadır.
- Finansal Piyasalar Raporunun bu sayısı üç bölümden oluşmaktadır. Makro finansal çerçeve bölümünde, küresel ve ulusal ekonomik gelişmelere, finansal sektördeki gelişmeler bölümünde, para ve sermaye piyasalarındaki gelişmelere ve bankalar ile finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman kuruluşlarının ve varlık yönetim şirketlerinin sektör bazında performans analizine, son bölümde ise bankaların risklilik düzeyine, sermaye yeterliliğine ve kârlılık analizine dair değerlendirmeler ile senaryo analizlerine yer verilmektedir.
- Finansal Piyasalar Raporunda yer alan bankalara ilişkin veriler aksi belirtilmedikçe, bankaların yurt içi şubelerinin yanı sıra yurt dışı şubelerini de kapsamakta olup toplulaştırılarak sunulmaktadır.
- BDDK, bu Raporda sunulan tablo ve grafiklerde yer alan verilerin kalitesini ve doğruluğunu sağlamak amacıyla gerekli önlemleri almaktadır. Bununla birlikte Kurum, bu yayın aracılığıyla sunulan verilerin kesin, doğru, tam olduğu konusunda her hangi bir taahhütte bulunmamaktadır ve söz konusu bilgilerden dolayı yasal yükümlülük kabul etmemektedir.
- Finansal Piyasalar Raporunun herhangi bir sayısında yer alan dönemsel bir bilgi, takip eden sayılarda çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.
- Rapor, BDDK Veritabanından 17 Mayıs 2010 tarihi itibarıyla alınmış olan verilere dayalı olarak hazırlanmıştır. Bu tarihten sonraki güncellemeler raporun kapsamı dışındadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Küresel ekonomi de, 2009 yılının üçüncü çeyreğinde başlayan görece iyileşme, üretim ve ticaretteki artışla devam etmektedir. IMF, dünya hasılasının 2009 yılında %0,8 oranındaki daralmanın ardından, 2010 yılında %3,9, 2011 yılında ise %4,3 oranında büyüyeceğini öngörmektedir. 2010 yılı için hasıla artışı, gelişmekte olan ekonomiler için %6, gelişmiş ülkeler için %2,1 olarak tahmin edilmektedir. Gelişmiş ekonomilerde daha ılımlı bir toparlanma söz konusu iken, gelişmekte olan ekonomilerde daha güçlü bir büyüme performansı görülmektedir. Ekonomik iyileşmenin bu seyri, önümüzdeki dönem için bir risk alanı olarak görülmektedir. Ayrıca, mevcut konjonktürde gelişmiş ekonomilerdeki mali konsolidasyon hususu temel sorun olarak öne çıkmaktadır. Kamu harcamalarındaki artışın yanında ekonomik koşullardaki bozulma, kamunun gelirlerini de olumsuz etkilemektedir. Bu durum, başta gelişmiş ekonomiler olmak üzere, kamu dengelerinin iyice bozulmasına ve borç stokunun keskin bir biçimde artmasına yol açmıştır. Kamu dengelerindeki bozulmanın ülke riskini belirgin bir biçimde arttırdığı, Yunan ekonomisindeki gelişmelerle açıkça görülmektedir. Bu hususlar, küresel kriz sonrası hızla normalleşme eğilimine giren finansal piyasa risklerinin de artmasına neden olmuştur. Makroekonomik sıkıntıların, portföylerinde sorunlu ülke kağıtları bulunduran bankalar üzerinden, finansal piyasalarda yeniden bir istikrarsızlık yaratma riski dikkatle izlenmelidir.

Türkiye ekonomisi, alınan tedbir ve teşviklerin katkısıyla 2009 yılının dördüncü çeyreğinde %6'lık büyüme hızına erişmesine rağmen, 2009 yılında %4,7 oranında küçülmüştür. Bununla birlikte, 2010 yılının ilk aylarına ait öncü göstergeler, tekrar iki haneli büyümenin yakalanabileceğine dair işaretler vermektedir. Kapasite kullanım oranındaki nispi iyileşmeye eşlik eden sanayi üretimindeki hızlı artış ve tüketici ile reel kesim güven endekslerinde görülen iyimserlik eğilimi, 2010 yılının ilk çeyreği sonuçlarının Türkiye açısından olumlu gerçekleşeceğini göstermektedir. Genel ekonomik ortamda toparlanma eğilimi ve canlanma belirtileri devam etmekte, artan talebe ve mevsimsel etkilere bağlı olarak enflasyon oranlarında hafif dalgalı bir süreç izlenmektedir. Ekonomide artan talebin ithal mallara yönelmiş olması, dış ticaret dengesi ve buna bağlı olarak cari açığa hızlı bir bozulmaya işaret etmektedir. Mali performansın 2009 göre düzelme eğilimi, mali kurala geçiş ve Türkiye'nin genel ekonomik durumunun muadil Avrupa ülkelerine göre daha iyi olması muhtemel makro riskleri sınırlayan unsurlardır.

Bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğü, 2010 yılının Mart ayı itibarıyla 860,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. Son bir yıllık dönemde toplam aktifler %14,2 büyürken, aktif kalemleri içinde en yüksek büyüme, %27,4 oranı ile menkul kıymetler kaleminde gözlenmiştir. Bankacılık sektörüne ilişkin finansal sağlamlık göstergeleri, Mart ayı itibarıyla olumlu görünümün sürdürdüğüne işaret etmektedir. BDDK Performans Endeksi, 2010 yılının ilk çeyreğinde yeniden yükselme eğilimine girmiştir. Sektörün yurt dışından borçlanma imkânlarının, 2010 yılı başından itibaren geçen yıl sonuna göre arttığı görülmektedir.

Bankacılık dışı finansal kesimin toplam aktif büyüklüğü, 2010 yılının birinci çeyreği itibarıyla 30,3 milyar TL'dir. Geçen yılın aynı dönemine göre yaşanan küçük çaplı aktif büyümesinde, faktoring şirketlerinin görece iyi performansı etkili olmuştur. Ocak-Mart 2010 döneminde, bankacılık dışı sektörün faaliyetlerinden kaynaklanan toplam alacak miktarı değişmezken, takipteki alacaklarda bir miktar artış görülmüştür. Bununla birlikte, takibe dönüşüm oranında son iki çeyrektr düşüş görülmektedir. Sektörün net kâna, bir önceki yıla kıyasla %47 oranında artarak 255 milyon TL'ye yükselmiştir. Diğer taraftan sermaye yapısının güçlendiği ve olası risklere karşı sektörün daha sağlam hale geldiği değerlendirilmektedir.

Mart 2010 itibarıyla, bankacılık sektörü tarafından kullanılan kredilerden doğan tahsili gecikmiş alacaklar, bir önceki döneme göre %1,9 azalarak 21,4 milyar TL'ye gerilemiştir. Aralık 2009 itibarıyla, %5,3 olan sektörün takibe dönüşüm oranı, 2010 Mart ayında %4,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, bankacılık sektörünün 2010 yılı ilk çeyreğinde, 2009 yılı son çeyreğine göre kredi riski açısından daha iyi bir konumda olduğunu göstermektedir.

2010 yılı ilk çeyreğinde bankacılık sektöründe piyasa riskine esas tutar, 2009 yılı son çeyreğine göre %11,7 oranında artarak 27,6 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu dönemde, faiz oranı riski ve hisse senedi pozisyon riski için sermaye yükümlülüğünün bir önceki döneme göre sırasıyla %16 ve %44 oranında artış göstermesi, söz konusu risklerin belirgin bir şekilde arttığına işaret etmektedir. Aralık 2009 itibarıyla 568 milyon TL olan sektörün YPNG'si, Mart 2010 itibarıyla -213 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde sektörün YPNG/özkaynak oranı ise %0,5'ten %-0,2'ye gerilemiştir.

2010 yılı birinci çeyreğinde, bankacılık sektöründe birinci vade dilimine ilişkin yabancı para likidite yeterlilik oranı, mevduat ile kalkınma ve yatırım bankaları için azalırken, katılım bankaları için artış göstermiştir. İkinci vade dilimine ilişkin likidite bileşenlerinden türev işlemler ve menkul kıymet portföyü artmıştır. Söz konusu vade diliminde, toplam likidite yeterlilik oranı önemli bir değişim göstermezken, yabancı para likidite yeterlilik oranı Mart 2010 itibarıyla 2009 yılsonuna göre düşmüştür.

Yapısal faiz oranına ilişkin analizlere göre, 2010 yılı ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, 1 aylık TP ve YP açık faiz pozisyonunda artış, 1-3 aylık TP ve YP fazla faiz pozisyonunda azalış görülmektedir. Mart 2010 itibarıyla, 1 aylık TP'de 114,8 milyar TL, 1 aylık YP'de 50 milyar TL ve 1-3 aylık YP'de 3,7 milyar TL açık gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik oranı, 2010 yılının ilk çeyreğinde 0,6 puanlık düşüş göstererek 19,9 puan olarak gerçekleşmiştir. Yılın ilk çeyreğinde özkaynaklarda meydana gelen %4,8'lik artış karşısında sektörün risk ağırlıklı varlıklarının %7,5 ile daha yüksek bir oranında artması, sermaye yeterlilik oranının düşmesinde etkili olmuştur.

2010 yılı ilk çeyreğinde ana sermaye, özkaynak toplamının %90,5'ini oluşturmaktadır. Ödenmiş sermayenin ana sermaye içindeki payı, 4,1 puan azalarak %36,9 düzeyine gerilemiştir. Yılın ilk çeyreğinde, ana sermaye kalemlerinden ödenmiş sermaye kalemindeki artış sınırlı kalırken, yedek akçelerde 7 milyar TL'lik artış meydana gelmiştir. Bu artışın 6,1 milyar TL'lik kısmı, olağanüstü yedek akçelerden oluşmaktadır.

Maruz kalınan riskler sebebiyle bulundurulması gereken asgari sermaye yükümlülüğünün %81,4'ü, kredi riskinden kaynaklanmaktadır. Kredi riski sermaye yükümlülüğü, %100 risk ağırlıklı kredilerde meydana gelen artışın etkisiyle, yılın ilk çeyreğinde 2 milyar TL artmıştır. Piyasa riski sermaye yükümlülüğünde ise 212 milyon TL artış görülmekte olup, toplam yükümlülük içinde bu kalemin payının bir önceki çeyreğe göre sınırlı bir artışla %4,6 düzeyine geldiği görülmektedir. Operasyonel risk sermaye yükümlülüğü ise toplam yükümlülüğün %14,1'ini oluşturmaktadır.

2010 yılı ilk çeyreğinde bankacılık sektörünün dönem net kâr, geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %22,1 oranında artarak 6,3 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Geçen yılın aynı dönemine göre, sektörün hem faiz gelirleri hem de faiz giderlerinde düşüş yaşanmış olup, sektörün yükümlülüklerinin kısa vadeli yapısından dolayı faiz giderlerindeki düşüş daha büyük olmuştur. Netice itibarıyla, sektörün net faiz gelirleri, 2009 yılı ilk çeyreğine göre 712 milyon TL tutarında artış göstermiştir. Bankacılık sektörünün aktif ve özkaynak kârlılığı, önceki çeyreğe göre önemli bir değişiklik göstermemiş olup, 2010 yılı ilk çeyreğinde sırasıyla %2,7 ve %20,1 düzeyindedir.

Ekonometrik model kullanılarak hazırlanan senaryo testleri, 2010 Mart ayı itibarıyla mevcut portföy üzerinde uygulandığında, tahmini toplam zararın en yüksek olduğu senaryonun, yüksek faiz artışı senaryosu olduğu gözlenmektedir. İMKB'de düşüşe ilişkin senaryolarda, tahmini zarar kısıtlı kalmaktadır. Tahmini SYR üzerindeki etkiler, tahmini zarar sonuçları ile paralel yöndedir.

İÇİNDEKİLER

1	MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE	1
1.1	Küresel Çerçeve.....	1
1.1.1	Makroekonomik Gelişmeler ve Riskler	1
1.1.2	Finansal Piyasalardaki Gelişmeler ve Riskler	4
1.2	Ulusal Çerçeve.....	8
2	FİNANSAL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER.....	14
2.1	Genel Görünüm	14
2.2	Bankacılık Sektörü Görünümü.....	15
2.2.1	Temel Göstergelerdeki Gelişmeler	15
2.2.2	Finansal Tablolar Analizi.....	17
2.3	Bankacılık Sektörü Dışındaki Finansal Sektörler	22
2.3.1	Finansal Kiralama	22
2.3.2	Faktoring.....	23
2.3.3	Tüketici Finansmanı.....	25
2.3.4	Varlık Yönetimi	26
3	RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ	28
3.1	Risk Analizi	28
3.1.1	Kredi Riski	28
3.1.1	Piyasa Riski	30
3.1.2	Yapısal Faiz Oranı Riski	32
3.1.3	Likidite Riski.....	33
3.1.4	Yoğunlaşma Riski.....	37
3.2	Sermaye Yeterliliği	40
3.3	Kârlılık Analizi.....	42
3.4	Senaryo Analizleri	45

KUTULAR

Kutu 1: Hanehalkı ve Şirketler Kesimi.....	13
Kutu 2: Bankacılık Sektöründe Aktif Payları ve Pay Sahipliğinin Ana Dağılımı.....	19
Kutu 3: Piyasadaki Likidite ve Fonlama Likidite Endeksi.....	37

TABLolar

Tablo 1.1-1: Yükselen Ekonomilere Yönelik Sermaye Hareketleri.....	3
Tablo 1.1-2: Bazı Borsalarda 2010 Mayıs İtibarıyla Yüzde Değişimler	5
Tablo 1.1-3: Gelişmekte Olan Seçilmiş Ülkeler İtibarıyla 5 Yıllık CDS Spreadleri	6
Tablo 1.1-4: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Seçilmiş Ülkelerin Dolar Çapraz Kurları	7
Tablo 1.1-5: Carry Trade Getirileri (ABD Doları Kısa Pozisyon Üzerinden)	7
Tablo 1.2-1: Brüt Dış Borç Stoku Göstergeleri.....	12
Tablo 1.2-2: Ödemeler Dengesi Seçilmiş Kalemleri	12
Tablo 2.1-1: Finans Sektöründe Faaliyet Gösteren Kuruluşlar	14
Tablo 2.1-2: Finans Sektörünün Aktif Büyüklüğü	14
Tablo 2.2-1: Bankacılık Hizmetlerine Erişim Göstergeleri.....	15
Tablo 2.2-2: Bankacılık Sektörü Finansal Sağlamlık Göstergeleri	16
Tablo 2.2-3: Bankacılık Sektörü Performans Endeksi	17
Tablo 2.2-4: Bankacılık Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri	17
Tablo 2.2-5: Bankacılık Sektöründe Kredilerin Gelişimi.....	18
Tablo 2.2-6: Mevduat ve Cari Hesapların Gelişimi	20
Tablo 2.2-7: Dış Piyasalardan Sağlanan Kaynakların Gelişimi	20
Tablo 2.2-8: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi	20
Tablo 2.2-9: Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Gelişimi.....	21
Tablo 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri.....	22
Tablo 2.3-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	23
Tablo 2.3-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri.....	23
Tablo 2.3-4: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri	23
Tablo 2.3-5: Faktoring Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	24
Tablo 2.3-6: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri.....	24
Tablo 2.3-7: Faktoring Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	24
Tablo 2.3-8: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri.....	25
Tablo 2.3-9: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	25
Tablo 2.3-10: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri.....	26
Tablo 2.3-11: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	26
Tablo 2.3-12: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri	26
Tablo 2.3-13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri.....	27
Tablo 2.3-14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri	27
Tablo 2.3-15: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri	27
Tablo 3.1-1: TGA İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Sektörler	29
Tablo 3.1-2: Tahsili Gecikmiş Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri	30
Tablo 3.1-3: Kredi Riski Senaryo Analizleri Sonuçları	30
Tablo 3.1-4: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri.....	31
Tablo 3.1-5: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri.....	31
Tablo 3.1-6: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi	31
Tablo 3.1-7: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri.....	32
Tablo 3.1-8: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları.....	33
Tablo 3.1-9: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri	34
Tablo 3.1-10: Stok Değer Likidite Oranı.....	35
Tablo 3.1-11: İç Borç Stokunun Alıcılara Göre Dağılımı	35
Tablo 3.1-12: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Ödeme Planı	36
Tablo 3.1-13: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı	38
Tablo 3.1-14: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	38
Tablo 3.1-15: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması	38
Tablo 3.1-16: Kullanılan Yurtdışı Kredilerin Coğrafi Dağılımı	39
Tablo 3.1-17: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı.....	40
Tablo 3.1-18: Mevduatın Vade Yapısı.....	40
Tablo 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu	40
Tablo 3.2-2: Özkaynak Ana Bileşenleri.....	41
Tablo 3.2-3: Risk Esas Tutarlar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar.....	42

Tablo 3.2-4: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı	42
Tablo 3.2-5: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi	42
Tablo 3.3-1: Aktif ve Özkaynak Getiri Oranları	44
Tablo 3.3-2: Kârlılık Göstergelerine İlişkin Rasyolar	44
Tablo 3.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları	45
Tablo 3.4-2: Senaryo Testi Sonuçları – Kâr-Zarar	46
Tablo 3.4-3: Senaryo Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği	46

GRAFİKLER

Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme ve Enflasyon Eğilimleri	1
Grafik 1.1-2: JPMI Üretim Endeksleri ve OECD Bileşik Öncü Göstergeleri	2
Grafik 1.1-3: Kamu Dengesi ve Borç Stoku	2
Grafik 1.1-4: Dünya Ticaret Hacmi ve Cari İşlemler Dengesi	3
Grafik 1.1-5: Seçilmiş Ülkeler İtibarıyla Faiz Oranları	4
Grafik 1.1-6: IMF Küresel Risk Radarı ve MSC Endeksleri	4
Grafik 1.1-7: LIBOR-OIS Spreadleri ve VIX Endeksi	5
Grafik 1.1-8: EMBI Genel Endeksi ve Seçilmiş Ülke Endeksleri	6
Grafik 1.2-1: GSYH Yıllık Büyüme Hızları ve 2009 Dördüncü Çeyrek GSYH Büyüme Bileşenleri	8
Grafik 1.2-2: Sanayi Üretimi ile Aylık Sanayi Sipariş ve Ciro Gelişmeleri	8
Grafik 1.2-3: Tüketici ve Reel Kesim Güveni	9
Grafik 1.2-4: İşgücü Göstergeleri ve Açılan/Kapanan Şirketler	10
Grafik 1.2-5: Enflasyon ve Faiz Oranları	10
Grafik 1.2-6: Merkezi Yönetim Bütçe Göstergeleri	11
Grafik 1.2-7: Borç Stokları, İç Borç Stoku Reel Faizi ve Ortalama Vadesi	11
Grafik 2.2-1: Aktif ve Pasif Büyümesine Katkıları	18
Grafik 2.2-2: Türev İşlemler	21
Grafik 3.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar	28
Grafik 3.1-2: Tahsili Gecikmiş Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi	28
Grafik 3.1-3: Tahsili Gecikmiş Bireysel, KOBİ Kredileri ve Takibe Dönüşüm Oranları	29
Grafik 3.1-4: Tahsili Gecikmiş Alacakların ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımı	29
Grafik 3.1-5: Piyasa Riskine Maruz Tutar ve Sermaye Yükümlülüğü	30
Grafik 3.1-6: BİP, YPNGP ve Kur Riski Sermaye Yükümlülüğü	32
Grafik 3.1-7: Faiz Açıkları, Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi	32
Grafik 3.1-8: Birinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi	34
Grafik 3.1-9: Repo İşlemlerinin Gelişimi	36
Grafik 3.1-10: Vadelere Göre Likidite Fazlası	36
Grafik 3.1-11: Banka Bazlı Menkul Kıymetlerin Toplam Aktif ve Mevduata Oranı, PRET ve KRET	39
Grafik 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu Endeksi	41
Grafik 3.3-1: Kredilerden Alınan Faizler-Mevduata Ödenen Faizler Değişim Endeksi	43
Grafik 3.3-2: Türev Finansal Araçlardan Kâr/Zarar	43
Grafik 3.3-3: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam Gelir/Gider İçindeki Payları	44

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
BFCIUS	Bloomberg Finansal Durum Endeksi
BİP	Bilanço İçi Açık Pozisyon
BKM	Bankalararası Kart Merkezi
DB	Dünya Bankası
DİBS	Devlet İç Borçlanma Senetleri
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DTH	Döviz Tevdiat Hesabı
ECB	Avrupa Merkez Bankası
EMBI	Gelişmekte Olan Ülkeler Tahvil Endeksi
EUR	Euro
FED	Amerika Merkez Bankası
FPR	Finansal Piyasalar Raporu
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
HM	Hazine Müsteşarlığı
IIF	Uluslar arası Finans Enstitüsü
IMF	Uluslar arası Para Fonu
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
JPMI-INDU	JP Morgan Sanayi Endeksi
JPMI-GLOB	JP Morgan Küresel Endeks
KKO	Kapasite Kullanım Oranı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KYB	Kalkınma ve Yatırım Bankası
LIBOR	Londra Bankalararası Faiz Oranı
MB	Maliye Bakanlığı
MDP	Menkul Değerler Portföyü
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
MSCI	Morgan Stanley Sermaye Endeksi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OIS	Gecelik Endeks Swapları
PE	Performans Endeksi
POS	Point of Sale
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
ROA	Aktif Kârlılığı
ROE	Özkaynak Kârlılığı
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SYR	Sermaye Yeterliliği Rasyosu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDO	Takibe Dönüşüm Oranı
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TL	Türk Lirası
TMSF	Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu
TP	Türk Parası
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
USD	Amerikan Doları
ÜFE	Üretici Fiyatları Endeksi
VKET	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler
V.Y.	Veri Yok
YP	Yabancı Para
YPNGP	Yabancı Para Net Genel Pozisyonu

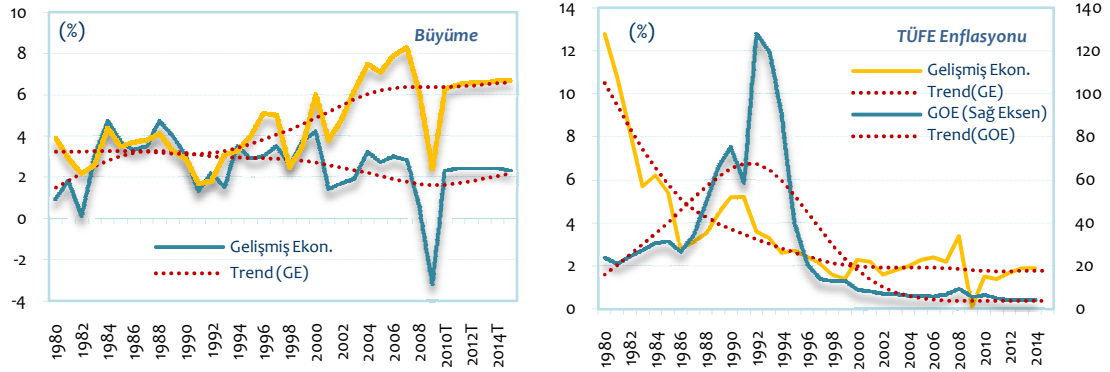
1 MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE

1.1 Küresel Çerçeve

1.1.1 Makroekonomik Gelişmeler ve Riskler

Küresel ekonomi, üretimdeki ve ticaretteki görece artışla, 2009 yılının ikinci yarısından itibaren toparlama eğilimine girmiştir. Asya ekonomilerindeki performansa ek olarak ABD ekonomisinin beklentilerin üzerindeki görünümü, 2010 yılı ve 2011 yılı tahminlerinin yeniden yukarı yönlü revize edilmesine neden olmuştur. Buna göre IMF, dünya hasılasının 2009 yılı için %0,8 oranındaki daralmanın ardından, 2010 yılında %4,2, 2011 yılında da %4,3 oranında büyüyeceğini öngörmektedir. 2010 yılı için hasıla artışı, gelişmekte olan ekonomiler için %6,3, gelişmiş ülkeler için %2,3 olarak tahmin edilmektedir. Küresel ekonomi, özellikle gelişmekte olan ekonomilerin performansı nedeniyle beklenenden daha hızlı bir toparlanma eğilimine girerken, AB ekonomilerinin içinde bulundukları sıkıntının derinleşmesi bu süreci olumsuz etkilemektedir.

Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme ve Enflasyon Eğilimleri

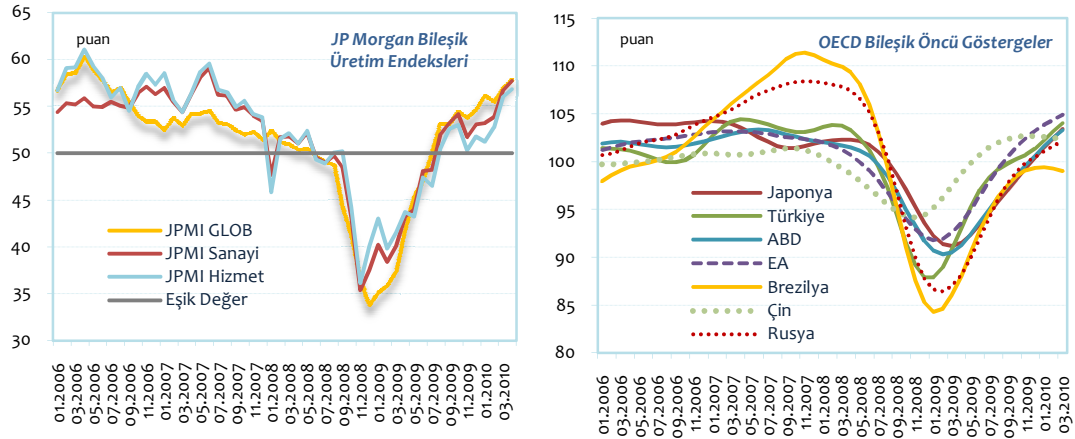
Kaynak: IMF ve BDDK

Gelişmiş ekonomilerin, 2010 ve 2011 yılları için sırasıyla %2,3 ve %2,4 oranında büyüme gerçekleştireceği öngörülmektedir. Bu performans, küresel krizde yaşanan daralmayı telafi etmekten uzaktır. Tahminlere göre gelişmiş ekonomiler, kriz öncesi çıktı düzeyinin hala %7 oranında gerisindedirler. Politikaların oluşturulmasında yüksek oranlı çıktı açığı temel belirleyicilerden biri olarak yer almaktadır. Ayrıca mevcut üretim düzeyi ile ilişkili olarak istihdam sorunu devam etmektedir. IMF gelişmiş ekonomiler için işsizlik oranını 2010 yılı için %8,4 olarak tahmin etmektedir.

Gelişmiş ekonomilerin, istenen düzeyde canlanmaya ulaşamamalarının nedeni olarak, zayıf özel kesim talebi görülmektedir. ABD'de tüketim harcamalarının daha ihtiyatlı bir düzeyde yapıldığı gözlenmektedir. Euro Alanında ise bankacılık sektörünün zafiyetlerinin tam olarak giderilememiş olması ve ülke risklerindeki artışlar, kredi piyasasının canlanmasını engellemektedir. Bu durum da yurtiçi talep artışını sınırlamaktadır. Japonya'da ise deflasyon yeniden başlamış ve zayıf olan toparlanma iyice tehlikeye girmiştir.

Enflasyon baskısı küresel ölçekte az olmakla birlikte, bölgesel farklılıklar izlenmektedir. Gelişmiş ekonomilerde talepteki gerilemeye rağmen enflasyondaki düşüş sınırlı olmuştur. Gelişmekte olan ekonomilerde ise, enflasyonun seyri değişken olmuştur. Ayrıca, başta petrol olmak üzere enerji fiyatlarında gözlenen artış enflasyonu olumsuz etkilemektedir. IMF 2010 yılı için TÜFE enflasyonunu gelişmiş ekonomiler için %1,5, gelişmekte olan ekonomiler için %6,2 olarak tahmin etmektedir.

Grafik 1.1-2: JPMI Üretim Endeksleri ve OECD Bileşik Öncü Göstergeleri

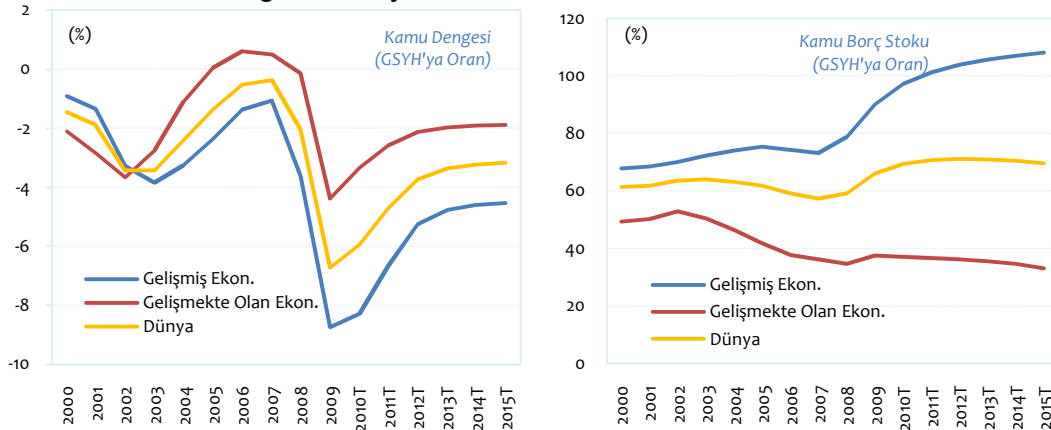

Kaynak: IMF ve Bloomberg

Küresel ölçekte ekonomik aktivitenin aylık sıklıkta izlenmesinde yararlanılan JPMI global endeksi, artış eğilimini koruyarak 2010 yılı Nisan ayında eşik değeri olan 50'nin üzerinde, 57,8 olarak gerçekleşmiştir. OECD bölgesi bileşik öncü göstergelerinde de artış eğilimi genel itibarıyla korunmaktadır. Öncü göstergelerde ılımlı bir eğilim değişikliği Brezilya, Çin ve Euro Alanında tespit edilmekle birlikte, Brezilya hariç artış devam etmektedir.

Ekonomik iyileşmenin asimetrik yapısı önümüzdeki dönem için bir risk alanı olarak görülmektedir. Krizin hemen ardından ana kaygı, özel kesim toplam talebinin çökmesi ihtimali iken, mevcut durumda gelişmiş ekonomilerdeki temel husus mali konsolidasyon haline gelmiştir. Bunun ana nedeni, derin bir resesyona olası bir bertaraf etmek için uygulanan kamu maliyesi tedbirleri olmuştur. Kamu harcamalarındaki artışın yanında ekonomik koşullardaki bozulma, kamu gelirlerini de olumsuz etkilemektedir. Bu durum, başta gelişmiş ekonomilerin kamu dengelerinin iyice bozulmasına ve borç stokunun keskin bir biçimde artmasına yol açmıştır.

Grafik 1.1-3: Kamu Dengesi ve Borç Stoku

Kaynak: IMF

Kamu dengelerindeki bozulma, ülke risklerinin artmasına neden olmaktadır. Yunanistan'da yaşanan son gelişmeler, dikkatlerin bu risk kaynağı üzerine yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Yunan ekonomisi, Ekim 2009'dan itibaren kamu açığının GSYH'ya oranının açıklanan %6,7 yerine %12,7 düzeyinde olacağının anlaşılması ve bu çerçevede kaybolan küresel yatırımcı güveni ile birlikte 72,1 milyar dolar düzeyindeki borç servisinin riskli bir duruma gelmesi neticesinde dış desteğe ihtiyaç duyan bir konuma gelmiştir. Yunan ekonomisi temelde sıkı bir

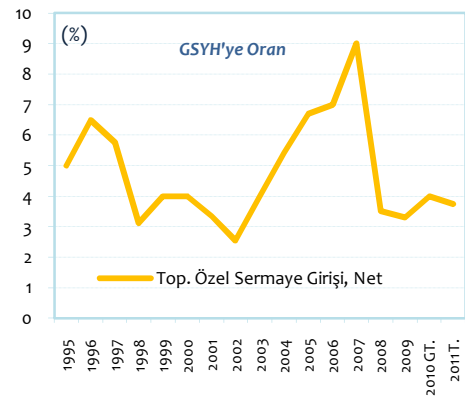
maliye politikasına geçiş ile birlikte ECB ve IMF'nin desteklediği yeni bir programı uygulamaya koymuştur. Ayrıca ECB Mayıs ayı başında, ödeme sıkıntısında olan ülke borçlanma senetlerinin değişimine yönelik 750 milyar euro tutarında bir destek programı açıklamıştır.

Gelişmekte olan ekonomilerde sorunların başında sermaye akımlarının boyutu ve hareketliliği gelmektedir. Güçlü büyüme beklentileri ve yüksek faiz oranları sermayeyi cezp etmektedir. Ancak, 1990-2000 dönemi tecrübeleri, kısa vadeli sermaye akımlarının büyüme performansında oynaklığa neden olabildiğini de göstermektedir. Bu kapsamda, buradaki politika tercihi, sermaye girişi olan ülkelerin bu akımları nasıl karşılayacağı şeklinde olmaktadır. Sermaye akımlarının döviz kuru üzerindeki etkilerinin (yurt içi para biriminin değer kazanmasını) nasıl yönetileceği bir sorun olmaktadır. Rezerv birikimi, sermaye kontrolü gibi tedbirler gelişmekte olan ekonomiler için yeniden önem kazanmaktadır.

Tablo 1.1-1: Yükselen Ekonomilere Yönelik Sermaye Hareketleri

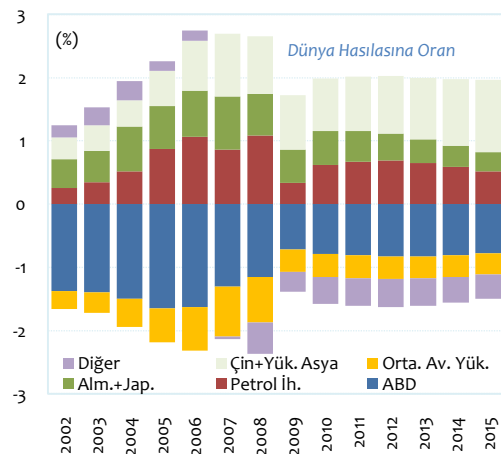
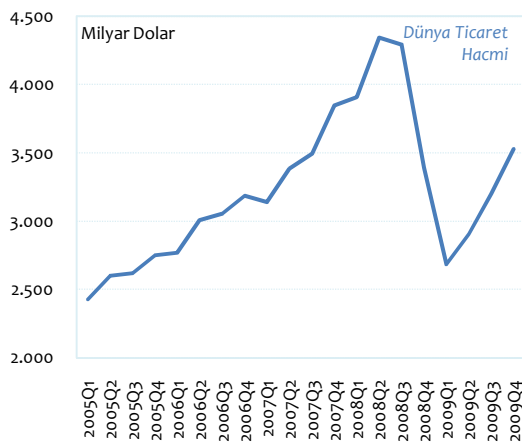
Milyar Dolar	2008	2009	2010GT	2011T
A. Özel Sermaye Girişleri (I+II)	588,2	530,8	708,6	746,4
I. Varlık Yatırımı (i+ii)	420,8	465,8	528,8	568,3
i. Doğrudan Yatırım	505,5	346,6	434,9	470,2
ii. Portföy Yatırım	-84,7	119,2	93,9	98,1
II. Özel Kredi (i+ii)	167,5	65,0	179,8	178,1
i. Ticari Banka	33,1	-31,9	48,9	66,7
ii. Banka Dışı, Net	134,4	96,9	130,9	111,4
B. Resmi	61,4	62,4	55,2	35,3
I. Uluslar arası Fin. Kur.	27,2	47,5	28,7	12,2
II. Diğer İkili Anlaşma.	34,3	14,9	26,5	23,1
Yerleşikler. Yurtdışında Varlık Yat.	-228,0	-183,5	-230,1	-268,6
Rezervler (- artış)	-477,2	-549,8	-613,5	-535,4

Kaynak: IIF, GT: Gerçekleşme Tahmini, T: Tahmin.

IIF'in en son tahminlerine göre 2010 yılında yükselen ekonomilere yönelik özel sermaye akımlarının 2009 yılına göre %33,5 oranında artarak, 708,6 milyar dolar seviyesinde olması beklenmektedir. 2009 yılında doğrudan yatırımların ana unsur olarak göze çarptığı özel sermaye hareketlerinde, 2010 yılında da bu eğilimin sürmesi beklenmektedir.

Grafik 1.1-4: Dünya Ticaret Hacmi ve Cari İşlemler Dengesi

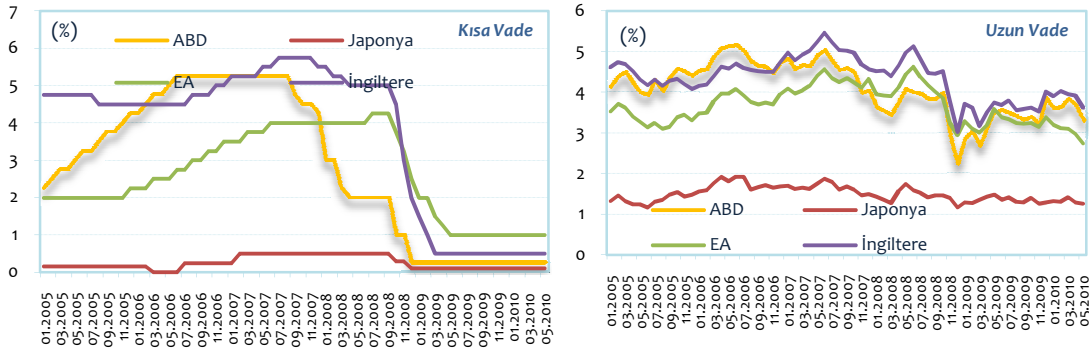
Kaynak: WTO ve IMF

Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre, 2009 yılının ikinci çeyreğinden itibaren mal ihracatı hacminde artış gözlenmiştir. Bu artış küresel toparlanmayı desteklemiştir. Ancak, 2009 yılındaki artışa rağmen, önceki yıllara göre ticaretteki daralma belirgin bir biçimde sürmektedir. 2009

yılında küresel kriz ile azalan makro dengesizliklerin ise, 2010 yılı ile yeniden arttığı görülmektedir. Ancak krizden çıkışın gelişmekte olan ülkeler lehine olan asimetrik yapısı, dengesizliklerin kriz öncesi düzeylere ulaşmasını engellemektedir.

Gelişmiş ekonomilerde faiz oranları incelendiğinde, düşük faiz düzeylerinin korunduğu görülmektedir. Sadece 2010 yılı Şubat ayında Fed bir faiz artırımına gitmiş ve iskonto faiz oranını 0,25 puan artırarak %0,75 seviyesine yükseltmiştir. Euro Alanı ve AB'de ekonomik aktivitedeki toparlanmanın yavaş olması, Avrupa Merkez Bankasının faiz oranlarında bir değişikliğe gitme olasılığını azaltmaktadır.

Grafik 1.1-5: Seçilmiş Ülkeler İtibarıyla Faiz Oranları

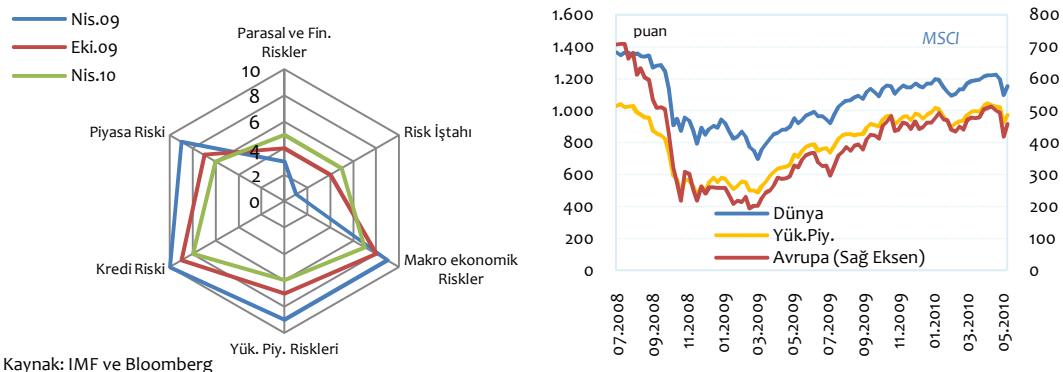
Kaynak: Reuters

1.1.2 Finansal Piyasalardaki Gelişmeler ve Riskler

Küresel finansal sisteme ilişkin riskler 2010 yılının ilk çeyreği itibarıyla azalmış görülmektedir. Küresel krize yönelik alınan kapsamlı tedbirler, finansal kurumlar ile piyasaları desteklemiş ve riskleri azaltmıştır. 2009 yılının son çeyreğinden itibaren, başta gelişmekte olan ekonomiler olmak üzere hisse senedi piyasalarında belirgin artışlar gözlenmiştir. Küresel finansal risklerde azalma olmasına rağmen, kredi riski gibi bazı risklerin önemini koruduğu ve kamu borçlanması gibi yeni risk alanlarının oluşmakta olduğu izlenmektedir. Kısaca finansal sistemde görece bir iyileşme olmakla birlikte, henüz istikrarın yakalandığı söylenememektedir. IMF tarafından hazırlanan Nisan küresel risk radarına bakıldığında, parasal finansal risklerin ve risk iştahının arttığı, makroekonomik riskler ile kredi ve piyasa risklerinde azalma olduğu gözlenmektedir.

Küresel ve bölgesel ölçekte sermaye piyasası göstergelerinden MSCI-dünya, Avrupa ve Yükselen Piyasa bileşik endeksleri incelendiğinde, 2009 yılındaki yükselişlerin ardından 2010 yılında dalgalı bir seyir tespit edilmektedir. Mevcut düzeyin hala bir varlık fiyatı balonu içerdiğine yönelik değerlendirmeler ve ülke risklerindeki artış, 2010 yılının Nisan ayının son haftası ile Mayıs ayı ilk haftasında hisse senedi piyasalarında kayıpları beraberinde getirmiştir.

Grafik 1.1-6: IMF Küresel Risk Radarı ve MSC Endeksleri

Kaynak: IMF ve Bloomberg

2009 Aralık-2010 Mayıs dönemi itibarıyla bakıldığında, 2009 yılında çok hızla yükselen Çin borsasındaki gerilemeye ek olarak, Brezilya ile birlikte ülke riskleri artan İspanya, Portekiz ve Yunanistan borsalarının hızlı değer kaybettikleri görülmektedir.

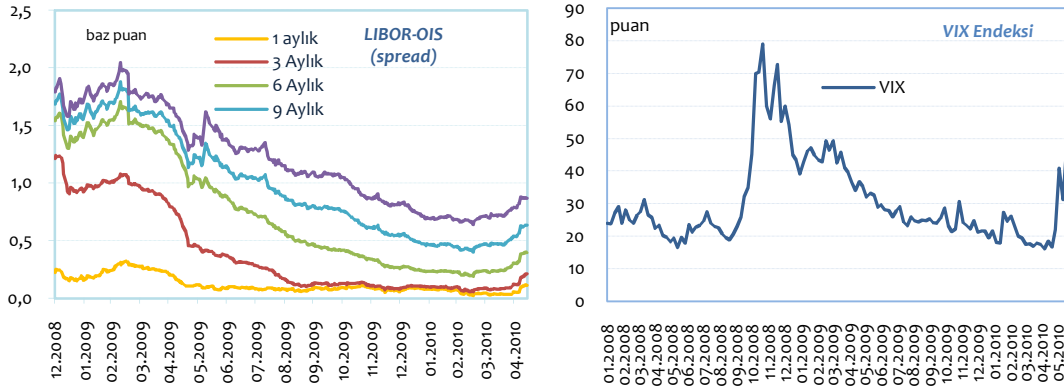
Tablo 1.1-2: Bazı Borsalarda 2010 Mayıs İtibarıyla Yüzde Değişimler

Uluslararası Para Birimi	Uluslararası Para Birimi			ABD Doları		
	2009.12/2008.12	2010.03/2009.12	2010.05/2009.12	2009.12/2008.12	2010.03/2009.12	2010.05/2009.12
MSCI-Dünya	31,5	1,9	-1,6	31,5	1,9	-1,6
MSCI-Avrupa	32,9	3,4	-0,5	32,9	3,4	-0,5
MSCI-Yük.Piy.	74,5	1,9	0,1	74,5	1,9	0,1
DJI (ABD)	18,8	3,1	2,5	18,8	3,1	2,5
Nikkei 225 (Japonya)	19,0	4,8	-0,3	16,4	3,4	-1,9
DAX (Almanya)	23,8	2,7	4,4	25,8	-4,1	-8,7
BOLSA (Meksika)	43,5	1,9	-0,1	52,5	4,6	4,1
Bovespa (Brezilya)	82,7	1,6	-4,1	144,9	-2,3	-5,0
İrlanda	27,0	7,5	6,9	30,4	0,2	-6,6
RTS (Rusya)	128,6	7,8	3,8	128,6	7,8	3,8
İMKB 100 (Türkiye)	96,6	9,6	10,9	102,5	8,4	10,9
Shenzen (Çin)	117,1	-1,7	-13,4	117,1	-1,7	-13,4
FTSE İtalya Bil.	20,4	0,3	-8,5	22,8	-6,4	-19,8
İbex (İspanya)	29,8	-7,5	-18,6	31,9	-13,7	-29,1
PSI Bileşik (Portekiz)	40,0	-4,4	-10,6	43,8	-10,8	-21,7
Atina Bileşik (Yunanistan)	22,9	-2,7	-22,2	26,3	-9,2	-32,1

Kaynak: Bloomberg

Finansal piyasalarda 2010 yılının Nisan ve Mayıs ayında yaşanan dalgalanma ve Euro Alanındaki gelişmelerin etkisiyle LIBOR-OIS spreadlerinde bir artış gözlenmemiştir. Spreadler, kısa vadede düşük seviyesini korurken, yine 9 ay ve 12 ay vade diliminde görece olarak yüksek kalmıştır. Para birimleri cinsinden bakıldığında da (3 aylık vadede) euro-LIBOR oranlarındaki dalgalanma dikkat çekicidir. Ayrıca Nisan-Mayıs döneminde VIX'te belirgin bir artış izlenmektedir.

Grafik 1.1-7: LIBOR-OIS Spreadleri ve VIX Endeksi

Kaynak: Bloomberg

Küresel ölçekte risk algılaması, gelişmiş ekonomilerin makroekonomik risklerindeki artışa paralel bir biçimde yükselmiştir. Ayrıca, başta gelişmekte olan piyasaların hisse senedi piyasalarını kapsayan yeni bir varlık balonu oluştuğuna ilişkin tespitler, düzeltme hareketi öngörülerini beslemektedir. Ülkeler itibarıyla CDS spreadlerinde de benzer gelişmeler yaşanmıştır. CDS spreadlerindeki gelişmelerde esas olarak makroekonomik risklerdeki artışın izleri takip edilmektedir.

Yükselen piyasa ekonomilerinde 5 yıllık CDS spreadler, seçilmiş ülkeler itibarıyla incelendiğinde, en geniş spreadler ile en dar spreadler arasında 2009 yılı itibarıyla farkın kapandığı ve genel olarak da spreadlerin yatay bir seyir içinde olduğu görülmektedir. Ancak, Arjantin ve Yunanistan'ın spreadleri, belirgin düzeyde yüksek olan seviyelerini sürdürmektedirler.

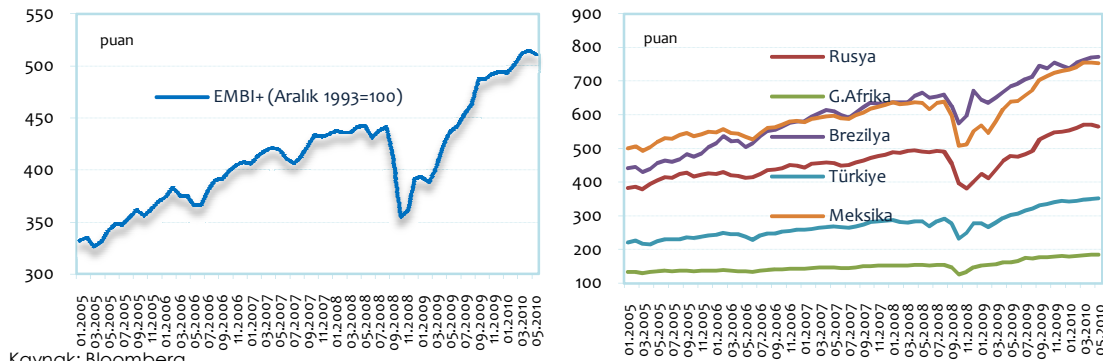
Tablo 1.1-3: Gelişmekte Olan Seçilmiş Ülkeler İtibarıyla 5 Yıllık CDS Spreadleri

	Ülke	baz puan		14.05.2010	Ülke	baz puan		31.03.2010	Ülke	baz puan		31.12.2009
En Dar CDS Spreadi (baz puan)	Çin	69,43			Slovakya	64,23			Şili	69,32		
	Slovakya	70,64			Çin	65,18			Çin	73,36		
	Çek Cum.	75,75			Çek Cum.	71,20			Slovakya	79,26		
	Şili	83,42			Malezya	78,87			G.Kore	85,46		
	Malezya	85,82			Şili	81,23			Malezya	89,64		
	G.Kore	94,54			G.Kore	81,93			Çek Cum.	93,25		
	Polonya	111,04			Polonya	97,61			Tayland	96,32		
	Meksika	115,38			Tayland	100,00			Brezilya	122,56		
Peru	116,41			Meksika	117,38			Peru	123,56			
En Geniş CDS Spreadi (baz puan)	Kolombiya	142,28			Rudya	143,08			G.Afrika	143,24		
	Rusya	147,30			Kolombiya	149,69			Filipinler	167,62		
	Filipinler	157,91			Endonezya	161,84			Türkiye	182,81		
	Endonezya	162,30			Filipinler	161,92			Rusya	184,54		
	Türkiye	165,68			Türkiye	172,57			Endonezya	187,99		
	Macaristan	204,81			Macaristan	184,02			Bulgaristan	229,63		
	Bulgaristan	207,13			Bulgaristan	195,27			Macaristan	237,86		
	İzlanda	251,80			İzlanda	411,51			İzlanda	411,90		
	Arjantin	900,74			Arjantin	904,86			Arjantin	920,24		
	Yunanistan	528,41			Yunanistan	343,12			Yunanistan	283,36		

Kaynak: Bloomberg

2010 yılının ilk aylarında finansal piyasalardaki konjonktüre paralel biçimde EMBI+ genel endeksindeki artış eğiliminin yavaşladığı ve Mart ayı sonrası gerilediği gözlenmektedir. Bono getirilerindeki iyileşmenin yavaşlamasında baz etkisinin yanı sıra, 2010 yılı görünümünün ülkeler açısından farklılık arz etmesi, yatırımcı tercihlerinin değişmesinde belirleyicidir.

Grafik 1.1-8: EMBI Genel Endeksi ve Seçilmiş Ülke Endeksleri

Kaynak: Bloomberg

Nominal döviz kuru gelişmeleri incelendiğinde, en dikkat çeken husus euro'nun ABD doları karşısındaki seyridir. Özellikle Euro Alanında makroekonomik performansın zayıflığı ve buna bağlı faiz kararları çerçevesinde, euro, ABD doları karşısında hızlı bir biçimde değer kaybetmektedir. Bu durum İngiliz sterlini için de geçerlidir. Diğer para birimlerinin ABD doları karşısındaki seyri ise daha dalgalı bir eğilim arz etmektedir.

Tablo 1.1-4: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Seçilmiş Ülkelerin Dolar Çapraz Kurları

Gelişmiş Ülke Nominal Kurları							
	Ara.08	Ara.09	73 Hafta (Cuma günü)	Mar.10	May.10	En Yüksek	En Düşük
Euro	1,41	1,47		0,75	0,80	1,50	0,74
Japonya	90,71	89,80		92,56	92,72	100,38	86,78
İngiltere	1,47	1,60		0,67	0,69	1,67	0,66
Gelişmekte Olan Ülke Nominal Kurları							
	Ara.08	Ara.09	73 Hafta (Cuma günü)	Ara.09	Şub.10	En Yüksek	En Düşük
Türkiye	1,51	1,49		1,54	1,53	1,79	1,46
Brezilya	2,37	1,81		1,83	1,78	2,39	1,71
Rusya	29,01	30,14		29,62	30,08	36,20	28,85
Macaristan	189,01	183,34		198,61	218,51	247,69	177,33
G.Afrika	9,72	7,42		7,45	7,49	10,47	7,33
Çin	6,84	6,83		6,83	6,83	6,85	6,82
Hindistan	48,44	48,06		45,24	45,09	51,69	45,57

Kaynak: Bloomberg

ABD doları üzerinden hesaplanan varsayımsal açık pozisyonun, ilgili para birimi cinsinden, üç aylık mevduat faizli carry-trade getirileri incelendiğinde, 2010 yılı ilk çeyreğinde, Meksika, Kolombiya, Malezya ve Endonezya ulusal para birimlerine yönelik getirilerin yüksek olduğu görülmektedir. Mart-Mayıs 2010 döneminde Malezya, Brezilya ve Endonezya ulusal para birimleri pozitif getiri sağlamaya devam etmiştir.

Tablo 1.1-5: Carry Trade Getirileri (ABD Doları Kısa Pozisyon Üzerinden)

(%)	14/05/2010-31/03/2010			31/03/2010-31/12/2009			31/12/2009-31/12/2008	
Malezya	2,51		Meksika	7,18		Brezilya	44,00	
Filipinler	1,39		Kolombiya	7,16		G. Afrika	37,29	
Singapur	1,20		Malezya	5,93		Avustralya	30,99	
Brezilya	1,11		Endonezya	5,89		Endonezya	28,26	
Yen	0,77		Hindistan	4,55		Yeni Zelanda	26,80	
Endonezya	0,74		G .Afrika	3,34		Şili	25,55	
Yeni Zelanda	0,71		Rusya	3,25		Norveç	21,99	
Arjantin	0,47		Tayland	3,22		Kanada	16,21	
Peru	0,40		Avustralya	3,22		Kolombiya	16,00	
Türkiye	0,03		Türkiye	0,06		Türkiye	0,13	

İngiltere	-4,27		İsviçre	-1,58		Danimarka	4,03	
İsveç	-5,82		Yeni Zelanda	-1,63		Euro	3,08	
İsviçre	-6,26		Çek Cum.	-1,85		İsviçre	2,96	
Çek Cum.	-7,38		Norveç	-1,99		Tayvan	2,38	
Danimarka	-7,47		Macaristan	-2,88		Malezya	2,60	
Euro	-7,55		Şili	-3,53		Singapur	1,99	
Romanya	-8,91		Danimarka	-5,50		Cin	-0,06	
Polonya	-10,17		Euro	-5,52		Hong Kong	-0,46	
Macaristan	-10,23		İngiltere	-5,87		Japonya	-2,86	

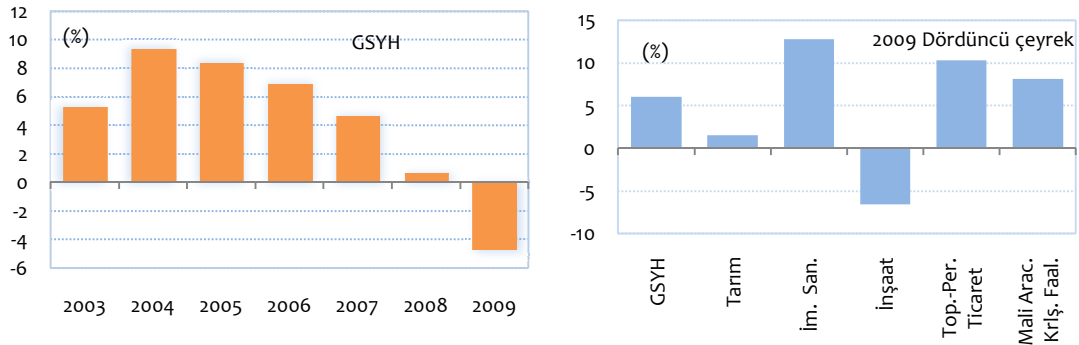
Kaynak: Bloomberg

Özellikle yılın ilk beş ayında Avrupa para birimlerinin ABD doları karşısında değer kaybetmesi bu kurlar üzerinden carry-trade olanaklarını sınırlandırmaktadır. Türk Lirası ise ABD doları karşısında keskin hareketler arz etmemesi ve faiz oranlarındaki yakınsama ile carry-trade için uygun arbitraj olanakları sunmamaktadır.

1.2 Ulusal Çerçeve

Türkiye ekonomisinin, 2003–2007 yılları arasında gösterdiği yüksek büyüme hızı, 2008 yılında küresel ekonomik krizle birlikte %0,7'ye kadar gerilemiş, 2009 yılında ise %4,7'lik bir küçülme ile sonuçlanmıştır. Ekonomiyi canlandırmaya yönelik alınan tedbir ve teşviklerin etkili olmasıyla ve küresel düzeyde görülen kısmi toparlanmanın katkısıyla, 2009 yılının son çeyreğinde %6 oranında bir büyüme gerçekleşmiştir. Söz konusu çeyrekte, özellikle imalat sanayi, tarım ile toptan ve perakende ticaret sektörlerinde görülen yüksek performans, bahsedilen hızlı toparlanmada belirleyici olmuştur. Aynı dönemde, mali aracı kuruluşların faaliyetlerinden kaynaklanan büyüme eğilimi önceki yıllardaki istikrarlı seyrini korumuş ve genel ekonomik ortama pozitif katkı yapmaya devam etmiştir.

Grafik 1.2-1: GSYH Yıllık Büyüme Hızları ve 2009 Dördüncü Çeyrek GSYH Büyüme Bileşenleri

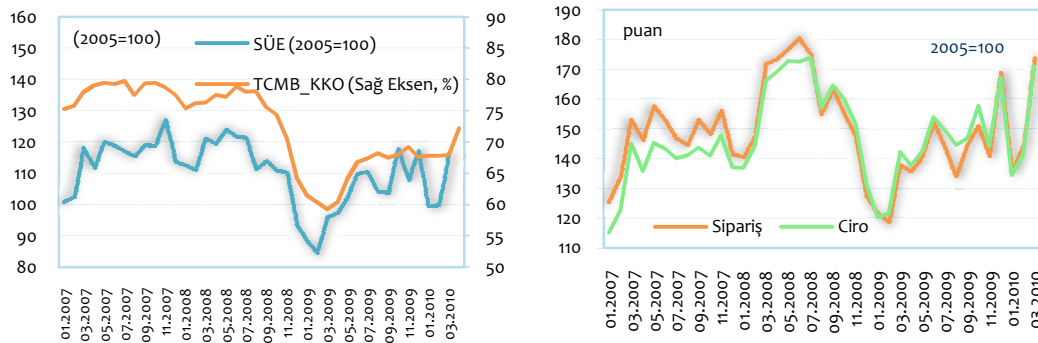

Kaynak: TÜİK

2009 yılının son çeyreğinde görülen hızlı büyüme hızı ve öncü göstergelerin gelişimi, yerli ve yabancı ekonomik aktörlerin beklentilerini pozitif yönde etkilemektedir. Nitekim uluslararası derecelendirme kuruluşları, muadil ekonomilerin aksine Türkiye ekonomisinin genel görünümünü olumlu olarak algılamakta ve 2010 yılı geneli için yüksek bir büyüme performansı öngörmektedirler. Bu çerçevede, 2010 yılının başında Türkiye'deki büyümeyi %3.3 olarak tahmin eden Dünya Bankası (DB), ekonomideki iyi gelişmeler neticesinde büyüme tahminini %6.3'e revize etmiştir. Söz konusu kuruluşun 2011 ve 2012 yılı tahminler sırasıyla %4,2 ve %4,7'dir.

Bahsedilen olumlu beklentilerin izlerini sanayi üretim endeksi ve imalat sanayi kapasite kullanım oranı verilerinden müşahade etmek mümkündür. Mart 2010 itibarıyla, aylık ve yıllık bazda incelendiğinde her iki göstergede artış eğilimi görülmektedir. Özellikle sanayi üretim endeksindeki yükseliş eğilimi kapasite kullanım oranına göre daha kuvvetlidir.

Grafik 1.2-2: Sanayi Üretimi ile Aylık Sanayi Sipariş ve Ciro Gelişimleri

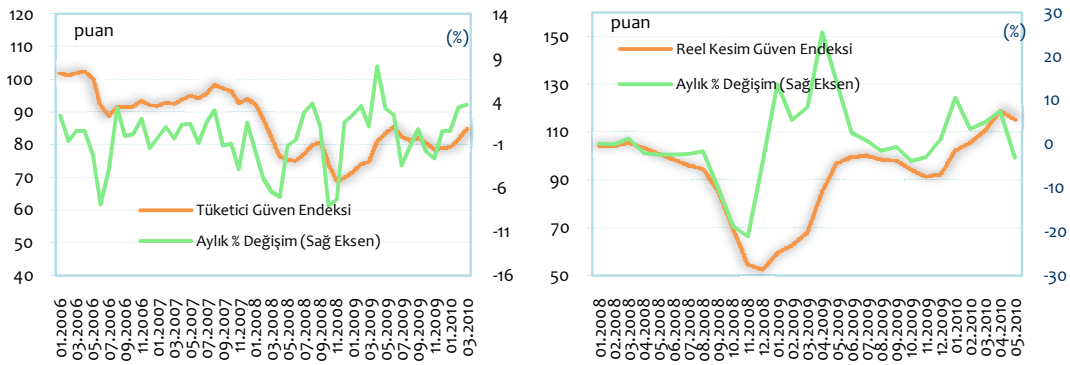

Kaynak: TÜİK

Dönemler itibarıyla karşılaştırıldığında, 2010 yılı Ocak-Mart döneminde sanayi üretim ortalaması bir önceki yılın aynı döneminin çok üzerinde gerçekleşmiş, kapasite kullanım oranında ise aynı ölçüde olmasa bile hissedilir bir artış gözlenmiştir. Söz konusu veriler, iktisadi toparlanmanın devam ettiğine, sanayi üretiminin kademeli bir artış eğilimi gösterdiğine ve kapasite kullanım oranının, küresel kriz öncesi performansına ulaşmasının zaman alabileceğine işaret etmektedir. Diğer taraftan, üretim endeksi ve kapasite kullanım oranı endekslerine paralel olarak, toplam sanayi sipariş ve ciro endeksi, Haziran 2009'dan itibaren dalgalı bir seyir izlemiş, Ocak 2010'dan başlayarak yerini tekrar yükselme eğilimine bırakmıştır. Dolayısıyla, üretim, kapasite, sipariş ve ciro verileri, iktisadi faaliyetlerdeki toparlanmanın devam ettiğini göstermektedir. Bununla birlikte, son birkaç haftadır Avrupa Birliği ülkelerinde görülen sorunlar sebebiyle, önümüzdeki dönemlerde büyümede iç talebin önemli rol oynayacağı düşünülmektedir.

Reel ekonomiye ilişkin bu temel verilerdeki gelişmelerin, ekonomik aktörlerin beklentileri üzerindeki yansımalarını, tüketici ve reel kesim güven endeksleri aracılığıyla izlemek mümkündür. Tüketici güven endeksinin uzun bir süredir 100 puanın altında seyretmesi, tüketici kesiminin hala iyimser olmadığını göstermektedir. Ancak, ekonomik tedbir paketlerinin etkisiyle, 2009 yılının ikinci yarısında tüketici kesimin kötümserlik algısında belirgin bir düzelme tespit edilmektedir. Ayrıca, Ocak-Mayıs 2010 döneminde 115 puana kadar yükselen reel kesim güven endeksi, söz konusu kesimin ekonomiye olan güveninin istikrarlı bir biçimde arttığına işaret etmektedir.

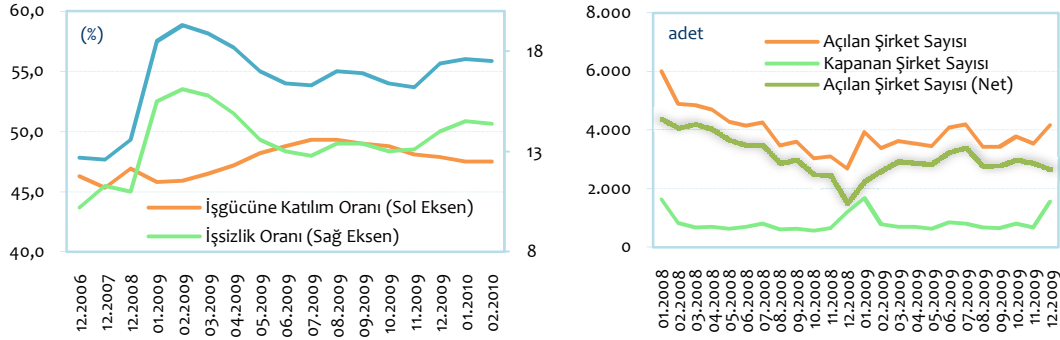
Grafik 1.2-3: Tüketici ve Reel Kesim Güveni

Kaynak: TÜİK, TCMB

Sanayi üretimi ve kapasite kullanım oranında görülen toparlanma eğilimi kısmen de olsa işgücü piyasasına yansımıştır. Nitekim 2009 yılının ilk yarısında yüksek seyreden işsizlik oranı, alınan ekonomik tedbirler ve toparlanma süreci ile birlikte Temmuz 2009'da %12,8'e kadar gerilemiştir. Ancak, söz konusu iyileşme yapısal sebepler yüzünden kalıcı olmamış ve Aralık 2009'da %14 olarak tespit edilen söz konusu oran, Şubat 2010 itibarıyla tekrar yükselerek %14,4'e çıkmıştır. İstihdam koşullarında nispi iyileşme gözlenmekle beraber, 2010 yılında işsizlik oranının, uygulanacak yeni spesifik işgücü politikalarına bağlı olacağı düşünülmektedir. Maaş ve ücretler hanehalklarının gelirlerinde önemli bileşen olup, işgücü piyasasında yaşanan sıkıntılar özellikle tüketici kredilerinin geri ödenmesinde bir risk etkeni olarak varlığını korumaktadır. Diğer taraftan, ekonomik faaliyetler açısından öncü gösterge niteliğinde olan ve açılan şirket sayısı ile kapanan şirket sayısının farkı olarak hesaplanan net açılan şirket sayısı, Temmuz 2009'dan itibaren gösterdiği yatay ve dalgalı seyrine devam etmektedir.

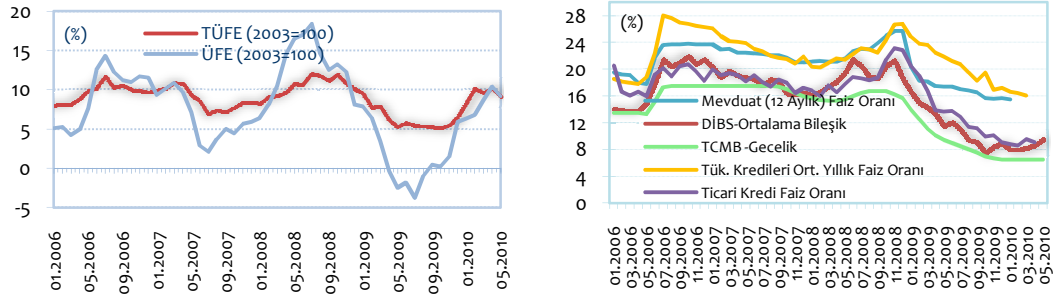
Grafik 1.2-4: İşgücü Göstergeleri ve Açılan/Kapanan Şirketler

Kaynak: TCMB, TÜİK

Enflasyon oranlarında bir süredir gözlenen yıllık bazdaki artış eğilimi, 2010 yılının ilk dört ayında da devam etmiştir. Nitekim Nisan 2010 itibarıyla yıllık tüketici ve üretici enflasyonları sırasıyla %9,1 ve %9,2 düzeyinde gerçekleşmiştir. Özellikle enerji ve gıda fiyatlarındaki gözlenen gelişmeler, aylık bazda enflasyonun dalgalı bir seyir izlemesine neden olmaktadır. Kırmızı et fiyatlarındaki artış eğilimi alınan önlemlerle yavaşlamakla birlikte, gıda fiyatlarının yüksek seyretmesinde temel belirleyici olmuştur. Öte yandan, İktisadi faaliyetlerdeki toparlanma, iç talepteki kademeli artış, kamu tüketiminin artması ve kredi piyasasının özel tüketime yönelik iyileşmesi gibi nedenlerle enflasyon oranlarının bir süre daha dalgalı seyir izlemesi beklenmektedir. Bununla birlikte, yükselişlerin geçici olacağı ve ekonomik ortamda bir enflasyon riskine yol açmayacağı tahmin edilmektedir.

Grafik 1.2-5: Enflasyon ve Faiz Oranları

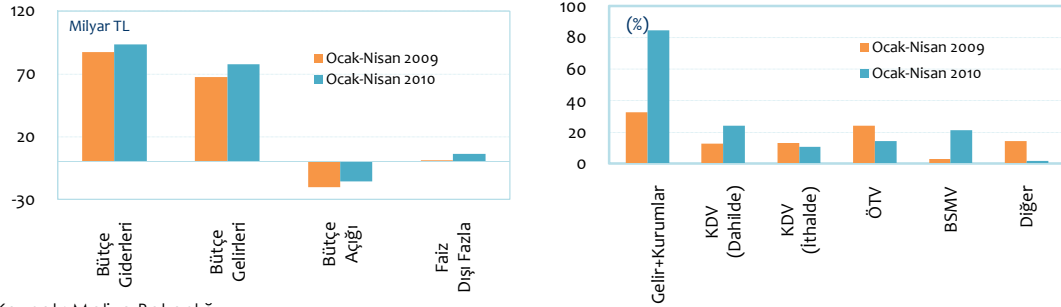

Kaynak: BDDK, TCMB, TÜİK

İç talepteki ve enflasyondaki yavaşlama ve hatta gerilemeler, 2008 yılında %16,75'e kadar yükseltilecek Merkez Bankası politika faiz oranının, Kasım 2009 itibarıyla %6,5'e kadar çekilmesine olanak sağlamıştır. 2010'un ilk aylarından itibaren görülen ekonomik faaliyetlerdeki ılımlı toparlanma süreci, ekonomide kaynak kullanımının bir süre daha zayıf olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, söz konusu politika faiz oranı, 18 Mayıs 2010 tarihi itibarıyla sabit tutulmuştur. Ayrıca, para politikası çıkış stratejisi kapsamında teknik faiz ayarlaması sürecinin ilk adımının atılması için gerekli koşulların oluştuğu düşünülmektedir. Bu çerçevede, yeni politika faiz oranı niteliği kazanan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı, gecelik işlemler borçlanma faiz oranının 50 baz puan üzerinde, %7 olarak belirlenmiştir. Küresel dalgalanmaların devam etmesi, iktisadi canlılığın kriz öncesi potansiyeline ulaşmaması gibi nedenlerle faiz oranlarının bir süre daha yatay seyir izlemesi beklenmektedir. Uluslararası ve yurtiçi iktisadi ortam, politika faiz oranıyla birlikte, iç borçlanma ihale faiz oranlarında da bir süredir düşüşler görülmesine sebep olmuştur. Ancak, benzer eğilim tüketici faiz oranlarında aynı ölçüde olmamış, üstelik ortaya çıkan yeni küresel ekonomik sıkıntılar sebebiyle tüm faiz oranlarında belirgin bir katılma ve/veya yatay seyir gözlenmesi ihtimali ortaya çıkmış bulunmaktadır.

2009 yılında, küresel krizin kamunun mali dengesinde meydana getirdiği en önemli değişiklik, genişletici maliye politikalarına olan zorunlu yöneliştir. Bu nedenle, 2009 yılında küresel krizin olumsuz etkilerini hafifletmeye yönelik alınan mali tedbirler bütçe dengesini olumsuz etkilemiştir. Ancak, 2010 yılının ilk dört ayında özellikle gelirlerde nispi bir iyileşme görülmektedir. Bu çerçevede, Ocak-Nisan 2010 döneminde bütçe giderleri bir önceki yılın aynı dönemine göre %7 yükselirken bütçe gelirleri %15,4 artmış, bunun sonucunda bütçe açığı bir önceki yıla göre %21,3 azalarak 15,8 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1.2-6: Merkezi Yönetim Bütçe Göstergeleri

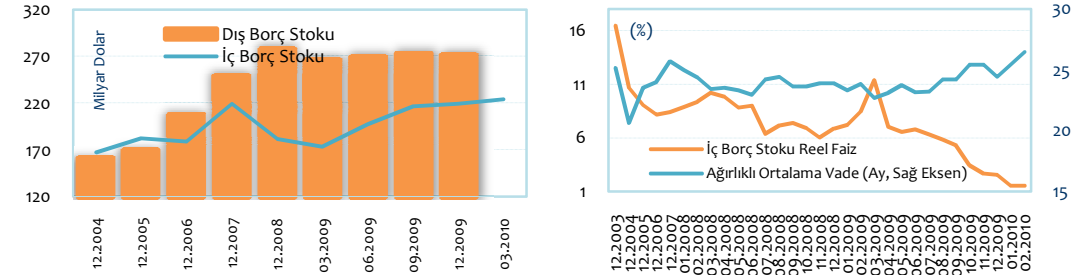

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2010 yılının ilk dört ayında faiz dışı denge kalemi, bir önceki yılın aynı dönemine göre %493,1 artarak 6,6 milyar TL fazla vermiştir. Bütçe gider kalemleri içerisinde personel giderleri ve cari transferler, önceki yılın aynı dönemine göre en hızlı büyüyen gider kalemleridir. Gelir kalemleri incelendiğinde, vergi gelirlerinin bir önceki yılın aynı dönemine göre %24,1 arttığı gözlemlenmektedir. Bu dönemde gelir ile kurumlar vergisi toplamı sadece %8 artarken, ithalde alınan KDV %57,8 artmıştır.

Bazı Avrupa Birliği ülkelerine kıyasla borç stoku açısından daha yönetilebilir ve daha az riskli bir konumda olan Türkiye'nin iç borç stoku, Mart 2010 itibarıyla 223,9 milyar dolara ulaşmıştır. İç borç stokunun reel faizinde, Mart 2009'dan itibaren bir düşüş kaydedilmiştir. Söz konusu düşüş Şubat 2010 itibarıyla, son yıllarda gözlemlenen en düşük seviyesine inmiş bulunmaktadır. Ayrıca, son birkaç aydır iç borç stokunun ağırlıklı ortalama vadesinde ılımlı bir yükseliş izlenmektedir.

Grafik 1.2-7: Borç Stokları, İç Borç Stoku Reel Faizi ve Ortalama Vadesi

Kaynak: HM

Dış borcun gelişimini incelediğimizde, 2009'da, 271,1 milyar dolar düzeyinde gerçekleşen toplam brüt dış borç stokunun %42,1'ini özel kesime ait finansal olmayan kuruluşların (kısa ve uzun vadeli) borçlarının oluşturduğu görülmektedir. Finansal olmayan özel kuruluşların, özel kesimin kısa vadeli borçları içindeki payı %46,7, uzun vadeli borçları içindeki payı ise %72,3'tür. Ayrıca, kamunun uzun vadeli borcunun toplam dış borç içindeki payı %33,7 olup, kamuya ait kısa vadeli borcun toplam dış borç stokundaki payı sadece %2'dir.

Tablo 1.2-1: Brüt Dış Borç Stoku Göstergeleri

%	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kısa Vadeli Borçlar								
Kamu/Toplam	2,0	2,9	3,2	2,9	2,1	1,8	1,8	2,0
Özel/Toplam	10,7	13,1	16,8	19,7	18,5	15,5	16,3	17,2
Özel Finansal Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	39,2	44,4	48,4	51,5	54,0	42,9	48,1	53,3
Özel Finansal Olmayan Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	60,8	55,6	51,6	48,5	46,0	57,1	51,9	46,7
Uzun Vadeli Borçlar								
Kamu/Toplam	64,8	63,2	57,1	47,7	40,0	34,0	31,3	33,7
Özel/Toplam	22,5	20,9	22,9	29,7	39,5	48,7	50,5	47,1
Özel Finansal Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	16,4	17,6	23,3	31,8	34,8	34,6	29,3	27,7
Özel Finansal Olmayan Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	83,6	82,4	76,7	68,2	65,2	65,4	70,7	72,3
Finansal Olmayan Kuruluşlar /Toplam Borç	25,3	24,5	26,2	29,8	34,3	40,7	44,2	42,1
Toplam Dış Borç Stoku/GSYH	56,2	47,3	41,2	35,0	39,0	37,5	37,3	43,9

Kaynak: HM

2009 yılında görülen iç ve dış pazarlardaki talep düşüşünün etkileri 2010 ilk çeyreğinde azalmıştır. Nisan 2010'da ihracat ve ithalat rakamlarında gözlenen yüksek artışlarla birlikte, Ocak-Nisan 2010 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat %11,3 artarak 35,6 milyar dolar, ithalat ise %36,6 artarak 53,2 milyar dolar gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise önceki yılın aynı dönemine göre azalarak %67 oranında gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde AB Ülkelerine yapılan ihracatın payı %45,5 olarak gerçekleşmiştir. Euro Alanında yaşanan son krizin Türkiye'nin ihracat performansını olumsuz etkilemesi muhtemel olup alternatif piyasalar önem kazanacaktır.

Küresel krizle birlikte daralan iç ve dış talep neticesinde risk unsuru olma özelliği son birkaç yıldır azalan cari açık, 2010'un ilk çeyreğinde dış ticaret açığının belirleyici olmasıyla artış eğilimi göstermiştir. Cari işlemler hesabı, Ocak-Mart 2010'da küresel krizin belirgin olduğu bir önceki yıla göre %403 artarak 9,9 milyar dolar açık vermiştir. Ocak-Mart 2010 döneminde, yurtdışı yerleşiklerin yurt içinde yaptıkları net yatırımlar, %50,2 azalarak 1 milyar dolar olmuştur. Portföy yatırımlarına bakıldığında, aynı dönemde yurtdışı yerleşik kişiler hisse senedi piyasasında 578 milyon dolar, devlet iç borçlanma senetleri piyasasında ise 1,4 milyar dolar tutarında net alım gerçekleştirmiştir.

Tablo 1.2-2: Ödemeler Dengesi Seçilmiş Kalemleri

Milyon ABD Doları	2007	2008	2009	Ocak-Mart 2009	Ocak-Mart 2010	% Değişim
Cari İşlemler Hesabı	-38.311	-41.946	-13.958	-1.979	-9.951	403
Dış Ticaret Dengesi	-46.795	-53.021	-24.894	-1.266	-8.444	567
Sermaye ve Finans Hesabı	36.692	36.305	8.977	-3.436	7.849	-328
Doğrudan Yatırımlar (net)	19.941	15.720	6.071	2.063	1.028	-50
Yurtdışında	-2.106	-2.549	-1.554	-356	-448	26
Yurtiçinde	22.047	18.269	7.625	2.419	1.476	-39
Portföy Yatırımları (net)	717	-5.046	196	-3.142	2.632	-184
Hisse Senetleri	5.138	716	2.827	-438	578	-232
Borç Senetleri	-2.358	-4.486	111	-1.643	3.002	-283
Diğer Yatırımlar (net)	24.066	24.574	2.821	-3.635	5.080	-240
Ticari Krediler (Yük.)	4.231	1.565	-1.158	-806	-218	-73
Krediler (Yükümlülükler)	27.659	30.138	-12.744	-4.510	-2.710	-40
Genel Hükümet	-3.901	3.443	929	-335	428	-228
Bankalar	5.609	3.017	-4.129	-2.447	-428	-83
Diğer Sektörler	25.951	23.678	-9.544	-1.728	-2.710	57
Rezerv Varlıklar	-8.032	1.057	-111	1.278	-891	-170
Net Hata Noksan	1.619	5.641	4.981	5.415	2.102	-61

Kaynak: TCMB

Kutu 1: Hanehalkı ve Şirketler Kesimi

Makroekonomik istikrar açısından hanehalkı ve şirketler kesiminin mali durumunun ve borç ödeyebilme kapasitesinin incelenmesi önem arz etmektedir. Hanehalkının varlık ve yükümlülükleri incelendiğinde, toplam varlıkların ve yükümlülüklerin büyümeye devam ettiği görülmektedir. Mart 2010 itibarıyla hanehalkı yükümlülüklerinin varlıklara oranı 2009'a göre 0,3 puan artış göstererek %29,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranın, ABD veya AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında düşük seviyede olduğu, dolayısıyla hanehalkının borçlanma oranının yönetilebilir düzeyde olduğu düşünülmektedir.

Tablo: Hanehalkı Finansal Varlık ve Yükümlülükler

Milyar TL	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10
Varlıklar								
Birey. Emek. Fon.	0,0	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	9,3
Hisse Senedi	9,2	12,4	15,8	15,7	17,5	10,8	24,5	27,2
Kamu Borç. K. (DİBS+Eurobond)	36,1	41,0	33,3	27,7	19,2	19,7	13,0	12,2
Tas. Mev., Kat. Fon. ve Cari Hes.	100,9	124,6	147,8	185,4	215,5	288,0	321,1	330,7
Dolaşımdaki Para	9,8	12,4	18,2	24,4	25,0	29,3	34,3	36,5
Toplam	156,0	190,7	216,3	256,0	281,8	353,8	402,0	415,9
Yükümlülükler								
Tüketici Kred.	5,9	12,8	29,7	48,0	68,9	85,2	97,4	103,4
Kre. Kart. Borç Bakiyesi	1,7	4,4	7,5	10,7	12,6	14,7	19,1	18,8
Tük. Finans. Şir. Kred.	0,4	0,9	1,8	1,4	1,7	1,6	1,7	1,7
Bireysel Finansal Kiralama Borçları	-	-	-	0,5	0,9	1,0	0,7	0,6
Toplam	8,0	18,1	39,0	60,6	84,1	102,5	118,9	124,5
Yükümlülükler/Varlıklar (%)	5,1	9,5	18,0	23,7	29,8	29,0	29,6	29,9

2005, 2006 ve 2007 yılı verileri bankalar, katılım bankaları ve tüketici finansman şirketlerince kullanılan tüketici kredileri ile bu kredilere ilişkin tahsil gecikmiş alacakları, taksitli kredi kartı borç bakiyeleri ile tahsil gecikmiş kredi kartı alacaklarını içermektedir. Kredi tutarları, tahsil gecikmiş alacakları da içeren brüt rakamlardır. Kredi kartı borç bakiyesi, taksitli kredi kartı borç bakiyesi ile takipteki kredi kartı alacaklarından oluşmaktadır.

Kaynak: BDDK, TÜİK, SPK, TCMB, MKK

Reel şirketlerin döviz varlığı ve yükümlülüklerine bakıldığında önceki yıllara göre önemli bir yapısal değişim görülmemektedir ve 2009 itibarıyla varlıkların yükümlülüklerle oranı %51,3'tür. Yurtdışından sağlanan 91,1 milyar dolar tutarındaki kredinin sadece 0,7 milyar doları kısa vadeli.

Tablo: Finansal Kesim Dışındaki Şirketlerin Döviz Varlık ve Yükümlülükleri

Milyar Dolar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Varlıklar	30,2	37,7	45,4	62,6	76,1	81,4	80,8
Mevduat	20,0	24,6	30,9	45,4	54,8	60,4	57,3
Menkul Kıymetler	0,9	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	1,0
İhracat Alacakları	4,4	6,0	6,4	8,8	10,3	8,6	10,0
Yurtdışına Doğrudan Sermaye Yatırımları	4,9	5,8	7,1	7,5	10,2	11,7	12,5
Yükümlülükler	50,7	58,8	72,2	100,3	139,3	160,9	157,4
Nakdi Krediler	44,2	49,4	61,2	88,6	124,8	146,2	142,1
Yurtdışından Sağlanan Krediler	18,2	20,5	26,4	34,8	46,3	48,1	51,0
Kısa Vadeli Döviz Kredileri	0	0	0	0	14,4	15,9	14,3
Yurtdışından Sağlanan Krediler	26,0	28,9	34,8	53,8	78,5	98,1	91,1
Kısa Vadeli	1,6	1,2	1,1	1,1	0,7	1,2	0,7
İthalat Borçları	6,5	9,4	11,0	11,7	14,5	14,7	15,3
Döviz Net Pozisyonu	-20,5	-21,1	-26,8	-37,7	-63,2	-79,5	-76,7

Kaynak: TCMB

Öte yandan, TCMB istatistiklerine göre, özel sektörün Haziran-Aralık 2010 döneminde toplam 16,7 milyar dolarlık borç geri ödemesi söz konusudur. Genel ekonomik ortam, şirketlerin mali yapısı ve borç ödeyebilme kapasitesi üzerinde etki yaratabilmektedir. Bu çerçevede, şirketler kesiminin diğer bir risk göstergesi, yurtdışından sağlanan ve vadesinin dolmasına bir seneden az kalan borçların, mevcut ekonomik konjonktürde geri ödenmesinde yaşanabilecek muhtemel riskler olarak görülmektedir.

Tablo: Özel Sektörün (Bankalar Hariç) Yurtdışı Kısa Vadeli Borcunun Vade Dağılımı

Milyon ABD Doları	2010									2011			1 yıla kadar toplam
	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağu.	Eyl.	Eki.	Kas.	Ara.	Oca.	Şub.	Mar.	
Uzun Vadeli	2.199	2.781	3.197	2.282	1.727	2.032	1.617	3.369	2.504	2.161	1.732	1.838	27.439
Bank. Dışı Fin. Kur.	315	292	393	386	385	334	320	213	300	386	119	99	3.544
Finansal Olmayan	1.884	2.488	2.804	1.896	1.342	1.698	1.297	3.156	2.204	1.775	1.612	1.739	23.895
Kısa Vadeli(*)	168	169	262	80	58	61	73	79	86	48	32	87	1.204
Bank. Dışı Fin. Kur.	88	44	20	18	20	15	15	15	8	7	7	41	298
Finansal Olmayan	80	125	242	62	38	46	59	64	78	41	25	46	906
Toplam	2.367	2.949	3.459	2.362	1.786	2.093	1.691	3.448	2.590	2.209	1.764	1.925	28.643

Kaynak: TCMB. (*) Ticari krediler hariç.

2 FİNANSAL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER

2.1 Genel Görünüm

Finansal sektörde faaliyet gösteren kuruluş sayısına bakıldığında, menkul kıymet aracı kuruluşlarının ilk sırayı aldığı; bu kuruluşları, faktoring ve sigortacılık faaliyeti yapan kuruluşların izlediği görülmektedir. Finansal kesimde en fazla istihdam bankacılık sektörü tarafından yaratılmaktadır. Her ne kadar bankacılık sektörü ile kıyaslanmayacak ölçekte olsa da sigortacılık ve menkul kıymet aracı kuruluşları yüksek istihdam yaratan diğer faaliyet alanlarıdır.

Tablo 2.1-1: Finans Sektöründe Faaliyet Gösteren Kuruluşlar

(Adet)	Kuruluş Sayısı					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010/03
Bankalar	51	50	50	49	49	49
Finansal Kiralama	84	81	68	50	47	47
Faktoring	88	86	86	81	78	80
Tüketici Finansmanı	9	9	9	10	10	10
Varlık Yönetimi	4	5	5	5	6	6
Sigortacılık	46	47	51	62	55	57
Bireysel Emeklilik	11	11	11	12	13	14
Reasürans	1	1	1	2	1	1
Diğer Sigortacılık	34	35	39	48	41	42
Menk.Kıym. Aracı Kuruluşları	101	100	104	104	103	103
Menk. Kıym. Yatırım Ort.	26	30	33	34	33	33
Gayrimenkul Yat. Ortaklıkları	10	11	13	14	14	14
Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları	2	2	2	2	2	2
Portföy Yönetim Şirketleri	19	19	19	23	23	23
Toplam	440	440	440	434	420	405

Kaynak: BDDK, HM, SPK, TSPAKB.

2010 yılı Mart ayı sonu itibarıyla finansal sektörün aktif büyüklüğü bir önceki yıla göre %1,8 artarak 1.439 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bankacılık sektörü finansal sektör içinde %60'a varan payını korumuş ve 2009 yılı sonuna göre %3,2 büyümüştür. Finansal sektörün alt sektörleri içinde, geçen yılsonuna göre varlık yönetim şirketleri %11,1 ve faktoring şirketleri %6,3 ile en hızlı büyüyen faaliyetler olmuştur. 2010 yılının ilk çeyreğinde, finansal kiralama şirketleri toplam aktif değerlerinde 2009 yılı sonuna göre %2,1 küçülme meydana gelmiştir.

Tablo 2.1-2: Finans Sektörünün Aktif Büyüklüğü

(Milyar TL)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010/03	% Dağ.2010/03
TCMB	74,1	76,5	74,7	90,1	104,4	106,6	113,5	110	112,0	7,8
Bankalar	212,7	249,7	306,4	406,9	499,7	581,6	732,5	834	860,5	59,8
Finansal Kiralama Şirketleri	3,8	5	6,7	6,1	10	13,7	17,1	14,6	14,3	1,0
Faktoring Şirketleri	2,1	2,9	4,1	5,3	6,3	7,4	7,8	10,4	11,1	0,8
Tüketici Fin. Şirketleri	0,5	0,8	1,5	2,5	3,4	3,9	4,7	4,5	4,5	0,3
Varlık Yönetim Şirketleri	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	0,2	0,4	0,4	0,4	0,0
Sigorta Şirketleri	5,4	7,5	9,8	14,4	17,4	22,1	26,5	33,3	32,6	2,3
Emeklilik Şirketleri	0	3,3	4,2	5,7	7,2	9,5	12,2	15,7	16,5	1,1
Menk. Kıym. Aracı Kur. (1)	1	1,3	1	2,6	2,7	3,8	4,2	5,2	5,2	0,4
Menk. Kıym. Yat. Ortaklıkları	0,1	0,2	0,3	0,5	0,5	0,7	0,6	0,7	0,7	0,0
Menk. Kıym. Yat. Fonları	9,3	19,9	24,4	29,4	22	26,4	24	29,6	28,9	2,0
İMKB Top. Piyasa Kapitalizasyonu (2)	56,4	96,1	132,6	218,3	230,0	336,1	182,0	350,8	347,4	24,1
Gayrimenkul Yat. Ortaklıkları	1,1	1,2	1,4	2,2	2,5	4,1	4,3	4,7	4,7	0,3
Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları	0	0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,0
Toplam	366,5	464,4	567,2	784,1	906,2	1.116,3	1.129,9	1.414,1	1.439,0	100,0

Kaynak: BDDK, TCMB, HM, SPK, TSPAKB

Mart 2010 verisi henüz yayınlanmadığından (1) Aralık 2009 verisi, (2) Şubat 2010 verisi kullanılmıştır.

2.2 Bankacılık Sektörü Görünümü

2.2.1 Temel Göstergelerdeki Gelişmeler

Bankacılık sektöründe 2006 ve 2007 yıllarında toplam 50 ve 2008 yılından bu yana toplam 49 banka bulunmakta, şube sayısı ve personel açısından ise büyüme devam etmektedir. 2010 yılının ilk çeyreğinde sektördeki toplam şube sayısı 2009 yılı sonuna göre 20 adet artmış ve 9.601'e ulaşmıştır. Bu dönemde personel sayısı 2.403 kişi artarak genel istihdama nitelikli katkı sağlamıştır. Bu katkı 2008-2009 yılları arasında personel sayısında gözlenen 1.549 kişilik artışa göre %55 daha fazladır. Buna paralel olarak, 2009 yılı sonuna göre 2010 yılının ilk çeyreğinde, ATM sayısı %2,7, POS cihazı sayısı %0,9, internet bankacılığı müşteri sayısı %0,5 oranında büyümüştür. İnternet bankacılığının işlem kolaylığı ve maliyet avantajları sunması nedeniyle önümüzdeki dönemlerde de artması beklenmektedir.

Tablo 2.2-1: Bankacılık Hizmetlerine Erişim Göstergeleri

(Adet)	2005	2006	2007	2008	2009/03	2009/06	2009/09	2009/12	2010/03	Değişim ²
Banka Sayısı	51	50	50	49*	49*	49*	49*	49*	49*	0
Kamu Mevduat Bankaları	3	3	3	3	3	3	3	3	3	0
Özel Mevduat Bankaları	17	14	12	11	11	11	11	11	11	0
TMSF Bünyesindeki Bankalar	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
Küresel Sermayeli Mev. Bankaları (1)	13	15	17	17	17	17	17	17	17	0
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	13	13	13	13	13	13	13	13	13	0
Katılım Bankaları	4	4	4	4	4	4	4	4	4	0
Şube Sayısı	6.568	7.302	8.122	9.304	9.344	9.374	9.428	9.581	9.601	20
Mevduat Bankaları	6.241	6.904	7.658	8.724	8.758	8.783	8.832	8.968	8.986	18
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	35	42	42	44	46	50	46	44	42	-2
Katılım Bankaları	292	356	422	536	540	541	550	569	573	4
Personel Sayısı	138.724	150.966	167.760	182.667	182.120	182.468	182.226	184.216	186.619	2.403
Mevduat Bankaları	127.851	138.599	153.212	166.328	165.768	165.957	165.483	167.074	169.117	2.043
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	5.126	5.255	5.361	5.307	5.279	5.296	5.275	5.340	5.377	37
Katılım Bankaları	5.747	7.112	9.187	11.032	11.073	11.215	11.468	11.802	12.125	323
ATM Sayısı	14.836	16.513	18.795	21.953	22.291	22.733	23.284	23.952	24.593	641
POS Sayısı (Bin Adet)	1.141	1.283	1.629	1.886	1.891	1.975	2.007	2.048	2.067	19
Intern. Bank.Aktif Müşt.Say. (Bin Ad.)	3.177	3.368	4.274	5.169	5.419	5.593	5.753	5.974	6.006	32

Kaynak: BDDK, BKM, TBB

* Tasfiye sürecindeki bir banka toplama dahil edilmemiştir.

(1) Banka sermayesinin %50 ve üzeri yabancılarla ait olan bankalar. (2) Bir önceki döneme göre değişimi ifade etmektedir.

Bankacılık sektörü 2010 yılının ilk çeyreğinde sermaye yapısındaki güçlü görünümünü devam ettirmiştir. Sektörün sermaye yeterlilik oranı yasal limitin oldukça üzerinde bulunmaktadır. 2009 yılı içinde artış gösteren özkaynaklar, 2010 yılının ilk çeyreğinde de bu seyrini korumuştur. Sektörün likidite göstergesi istikrarlı bir yapı arz etmektedir. Yabancı para pozisyonu/toplam özkaynaklar çok sınırlı bir oranda seyretmekte ve düşük kur riskini göstermektedir. Bilanço dışı işlemlerin toplam bilanço büyüklüğüne oranı, 2010 yılının ilk çeyreğinde geçen yıl sonuna göre artış göstermiştir. Sektörün takipteki alacaklar/brüt krediler oranında geçen yılın son çeyreğinde gözlenen duraklamanın, Mart 2010 itibarıyla gerilemeye dönüşmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Son beş çeyrekte kâr eden banka sayısı aynı kalırken, bu bankaların toplam aktiflerinin sektör toplam aktiflerine oranında 2010 yılının ilk çeyreğinde bir miktar gerileme olmuştur. Faiz gelirleri kârlılık için önemini korurken, faiz giderlerinin toplam giderler içindeki payının azalması kârlılığı olumlu etkilemiştir. Bu iki unsurun bir arada değerlendirildiği faiz gelirleri/faiz giderleri oranındaki artış trendi, sektörün kârlılığındaki istikrarlı seyrin alt yapısını oluşturmaktadır. 2009 yılında azalan faiz dışı gelirler/faiz dışı giderler oranının 2010 yılının ilk üç aylık döneminde belirgin olarak artması dikkat çekmektedir.

Tablo 2.2-2: Bankacılık Sektörü Finansal Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2005	2006	2007	2008	03.09	06.09	09.09	12.09	03.10
Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu	23,7	22,3	18,9	18,0	18,5	19,2	20,0	20,5	19,9
Serbest Sermaye/Toplam Özkaynaklar	65,7	72,6	75,3	77,0	78,5	78,9	79,4	79,6	80,5
Toplam Özkaynaklar/Toplam Yab. Kaynaklar (1)	15,5	13,5	15,0	13,4	13,9	14,6	15,2	15,3	15,7
Toplam Özkaynaklar/Toplam Aktifler	13,4	11,9	13,0	11,8	12,2	12,7	13,2	13,3	13,6
Krediler/Toplam Özkaynaklar	286,0	367,8	376,6	425,7	399,2	376,4	356,4	354,5	357,0
Likidite Göstergesi (2)	51,8	50,3	47,0	34,4	37,2	39,0	41,5	43,0	43,0
Yab. Para Net Genel Poz./Özkaynaklar	-0,2	0,5	-0,3	0,0	0,6	0,5	0,6	0,1	-0,6
Bilanço dışı İşlemler/Toplam Aktifler	55,5	66,3	66,3	64,9	70,1	67,5	78,8	69,5	73,8
Takipteki Alacaklar/Brüt Krediler	4,8	3,8	3,5	3,6	4,5	4,9	5,3	5,3	4,9
T.G.A. Karşılığı/Takipteki Alacaklar	88,7	89,7	86,8	79,9	77,5	79,6	80,4	83,5	82,9
Bireysel Krediler/Toplam Krediler	31,1	32,3	33,2	32,1	31,8	33,0	33,0	33,3	33,0
Kâr Eden Banka Sayısı/Toplam Banka Sayısı	45/51	41/50	46/50	45/49	46/49	46/49	46/49	46/49	46/49
Kâr Eden Bankaların Aktifleri/Toplam Aktifler	93,9	99,4	99,3	99,9	99,8	99,8	99,8	99,8	99,6
Vergi Sonrası Aktif Kârlılığı (ROA)	1,7	2,5	2,8	2,0	2,1	2,2	2,4	2,6	2,6
Vergi Sonrası Özkaynak Kârlılığı (ROE)	10,9	19,2	21,7	16,8	17,7	18,2	19,2	20,2	19,9
Prov. Son. Net Faiz Gel./Toplam Brüt Gel.(3)	30,8	26,9	26,7	24,8	25,3	27,9	29,3	30,6	30,6
Faiz Giderleri/Toplam Giderler	55,8	65,3	67,1	67,3	66,2	64,2	63,0	60,9	54,5
Faiz Gelirleri/Faiz Giderleri	176,3	160,9	158,0	156,5	173,8	183,7	189,9	196,1	218,3
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler	52,0	79,3	72,3	65,5	75,0	73,5	70,7	68,7	78,2

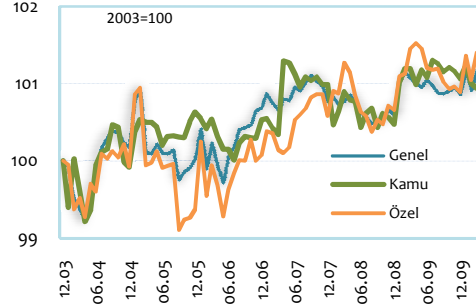
(1) Toplam Yabancı Yükümlülükler=Toplam Yükümlülükler-Toplam Özkaynaklar (2) Likidite Göstergesi = (Nakit Değerler+Bankalardan (Merkez Bankası ve Para Piyasalarından Alacaklar dahil) Alacaklar+Alım Satım Amaçlı Menkul Değerler+Satılmaya Hazır Menkul Değerler+Zorunlu Karşılıklar)/(Mevduat+Bankalara (Merkez Bankası ve Para Piyasalarına Borçlar dahil) Borçlar) (3) Toplam Brüt Gelirler= Faiz Gelirleri+Faiz Dışı Gelirler

BDDK Performans Endeksi (BDDK-PE) 2010 yılının ilk çeyreğinde yeniden yükselme eğilimine girmiştir. Endeksin 2010 yılı Mart ayı itibarıyla ulaştığı değer tarihi en yüksek seviye olmuştur. Endeksin bileşenlerinin büyük çoğunluğu yılın ilk çeyreğinde geçen yılsonuna göre artmıştır. Bileşenler itibarıyla değerlendirme aşağıda sunulmaktadır.

- Sektörün likiditesini izlemek için oluşturulan bileşen 2009 yılındaki artış trendini 2010 yılının ilk çeyreğinde de sürdürmüştür. Sektörün yüksek likiditesi, borç ödeme kapasitesinin yükseklğine işaret etmektedir.
- Sektörün özkaynakları son 5 çeyrekte artış eğiliminde olup 2010 yılı Mart ayı itibarıyla baz yılı değerinin üzerinde bulunmaktadır. Güçlü özkaynak yapısı muhtemel dalgalanmalara karşı sektörün esnekliğini ve direncini artırmaktadır.
- Kur riski bileşeni geçen yıl sonu değerini korumuştur. Sektörün kur riskinin baz yılı değeri olan 100'den aşağı veya yukarı yönlü sapması artan kur riskine işaret etmektedir. Bileşen değerinin 100'e yakınsaması kur riskinin görece azaldığına işaret etmektedir.
- Kârlılık göstergesi 2010 yılı ilk çeyreği itibarıyla analiz döneminin en yüksek değerine ulaşmıştır.
- Aktif kalitesinde 2009 yılında gözlemlenen azalma, 2010 yılı Mart ayı itibarıyla sona ermiş, aktif kalitesi bileşeni artış göstermiştir. Sektörün aracılık fonksiyonunun, krediler/mevduat göstergesindeki artışa bağlı olarak geçen yıl sonuna göre güçlenmesi ve takipteki alacakların brüt kredilere oranının azalması aktif kalitesindeki gelişmede belirleyici olmuştur.

Tablo 2.2-3: Bankacılık Sektörü Performans Endeksi

(2003=100)	PE	Likidite	Öz-kaynak	Kur Riski	Kârlılık	Aktif Kalitesi
2003	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2004	100,2	100,2	99,5	100,1	99,7	101,3
2005	100,0	100,7	99,3	99,8	98,5	102,2
2006	100,7	100,4	99,4	100,1	100,5	102,9
2007	100,8	101,6	99,4	99,1	101,0	103,2
2008	100,6	101,7	98,9	100,0	99,6	103,3
03.09	101,1	101,8	99,3	100,0	101,7	103,1
06.09	101,1	102,0	99,6	99,5	101,7	103,0
09.09	100,9	102,1	100,0	99,1	101,1	102,9
12.09	100,9	102,1	100,1	99,3	100,7	102,8
03.10	101,2	102,2	100,1	99,3	101,8	103,0

2.2.2 Finansal Tablolar Analizi

Bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğü, 2010 yılının ilk çeyreği itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre %14,2 büyüyerek 860,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2010 yılının ilk çeyreğinde, aktif kalemleri içinde en yüksek büyüme, %27,4 oranı ile menkul kıymetler kaleminde gözlenmiştir. Söz konusu büyüme neticesinde, menkul kıymetlerin toplam bilanço içindeki payı 2010 yılının ilk çeyreğinde, bir önceki yılın aynı dönemine göre %28'den %31,3'e yükselmiş, krediler kaleminin payı ise %13,8'lik büyüme ile %48,4 olmuştur. Menkul kıymetler portföyüne yapılan plasmanlarda, 2010 yılının ilk çeyreğindeki belirgin artış, kredilerdeki yavaşlamayla birlikte değerlendirildiğinde, aracılık fonksiyonu açısından olumsuz bir görünüm ortaya koymaktadır. TP varlıklardaki büyüme 2010 yılının ilk çeyreğinde %22,2 civarında bir seyir izlerken, YP varlıklardaki küçülme %3,5 olarak gerçekleşmiştir.

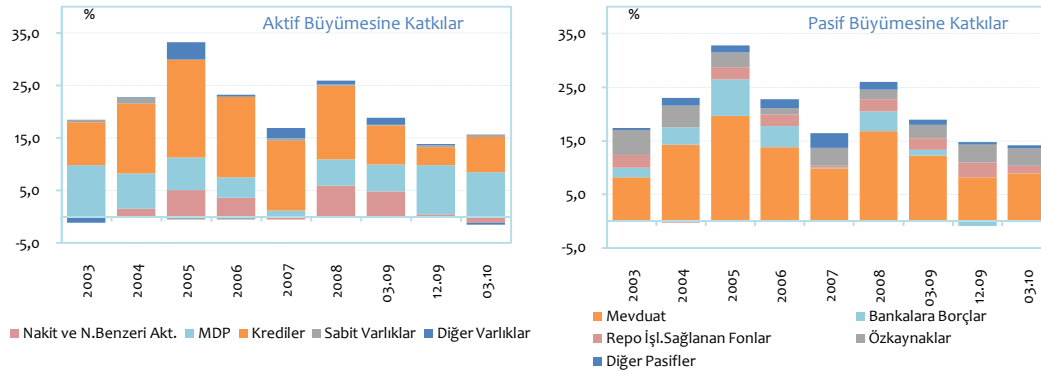
2010 yılının ilk çeyreğinde toplam bilanço içinde %62,1'lik payı ile sektörün en büyük yabancı kaynağı olma özelliğini devam ettiren mevduat kalemi, bir önceki yılın aynı dönemine göre %14,4 büyümüştür. Sektör özkaynaklarındaki artış, 2010 yılının ilk üç ayında da devam etmiş ve özkaynakların bilanço içindeki payı %13,6'ya yükselmiştir. Özkaynaklardaki artışta yüksek dönem kâr, ödenmiş sermaye tutarındaki artış ve bünyede bırakılan kâr büyüklüğü etkili olmuştur. Toplam TP kaynaklar, 2010 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %21,5 büyüme gösterirken, YP kaynaklarda %0,7'lik sınırlı bir artış olmuştur.

Tablo 2.2-4: Bankacılık Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri

	Milyar TL			Geçen Yıla Göre Değ. (%)		Bilanço Oranı (%)	
	2008	2009	2010/03	2009/03	2010/03	2009/03	2010/03
Aktif							
Nakit Değerler	6,0	7,6	5,8	16,8	5,0	0,7	0,7
Bank., TCMB ve Para Piy.Alac.	88,7	90,3	83,4	47,7	-9,7	12,2	9,7
Menkul Kıymetler	194,0	262,9	268,9	26,8	27,4	28,0	31,3
Net TGA	2,8	3,6	3,7	154,6	-6,2	0,5	0,4
Krediler	367,4	392,6	416,8	14,6	13,8	48,6	48,4
İşt. Bağ. ve Bir. Kont.Ed. Ort.	10,3	12,7	12,8	2,1	25,4	1,4	1,5
Diğer	63,3	64,4	69,2	-6,6	7,2	8,6	8,0
Toplam	732,5	834,0	860,5	18,9	14,2	100,0	100,0
Toplam TP Varlıklar	510,2	611,0	633,2	17,5	22,2	68,8	73,6
Toplam YP Varlıklar	222,3	223,0	227,3	22,2	-3,5	31,2	26,4
Pasif							
Mevduat (Toplanan Fonlar)	454,6	514,6	534,3	19,8	14,4	62,0	62,1
Para piy., TCMB Borçlar	0,4	0,8	0,7	571,1	-53,7	0,2	0,1
Bankalara Borçlar	92,7	86,1	91,7	8,7	-0,6	12,2	10,7
Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar	40,8	60,7	53,0	47,2	24,2	5,7	6,2
İhraç Edilen Menkul Kıymetler (Net)	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer	57,6	60,8	63,8	-76,6	9,1	7,8	7,4
Özkaynaklar	86,4	110,9	116,8	20,7	27,3	12,2	13,6
Toplam	732,5	834,0	860,5	0,0	14,2	100,0	100,0
Toplam TP Kaynaklar	476,8	570,2	593,2	19,7	21,5	64,8	68,9
Toplam YP Kaynaklar	255,7	263,9	267,3	17,4	0,7	35,2	31,1

Aktif kalemlerinin aktif büyümesine katkıları değerlendirildiğinde, Mart ayı itibarıyla yıllık %14,1 oranındaki aktif büyümesinin 8,5 puanının menkul değerler portföyünden, 6,7 puanının ise kredilerden kaynaklandığı görülmektedir. Söz konusu dönemde nakit ve nakit benzeri aktifler, toplam aktif büyümesine 1,1 puan azaltıcı yönde etkide bulunmuştur. Toplam pasiflerin büyüme kaynakları değerlendirildiğinde, Mart ayı itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre %14,1 oranındaki toplam kaynaklar artışına, mevduatın 8,9 puan, özkaynakların 3,3 puan ve repo işlemlerinden sağlanan fonlar ise 1,4 puan katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Bankalara borçlar kaleminin ise 0,1 puanlık marjinal bir azaltıcı etkisi olmuştur.

Grafik 2.2-1: Aktif ve Pasif Büyümesine Katkılar

Bankacılık sektörünün toplam kredilerinde 2009 yılının ilk yarısında yaşanan duraklama, yerini takip eden çeyreklerde daha yüksek bir büyüme trendine bırakmıştır. Mart ayı itibarıyla işletme kredileri diğer kredilere göre daha yüksek oranlı bir artış göstermiştir. Söz konusu gelişme, reel sektörde krizin olumsuz etkilerinin hafiflemeye başladığının işareti olarak değerlendirilmektedir. Önceki dönemlerde azalma gösteren ihracat kredilerindeki artış ise dış ticarette talep canlanmasının başlamasıyla ilişkilendirilmektedir. Faiz oranlarındaki azalma tüketici kredilerindeki talebi olumlu etkilemeye devam etmiştir.

Tablo 2.2-5: Bankacılık Sektöründe Kredilerin Gelişimi

	Milyon TL							Önceki Çeyreğe Göre Artış (%)				
	2007	2008	03.09	06.09	09.09	12.09	03.10	03.09	06.09	09.09	12.09	03.10
Tüketici Kredileri	67.668	82.155	82.577	85.642	87.899	93.337	99.516	-0,7	3,7	2,6	6,2	6,6
İşletme Kredileri	58.149	82.673	83.012	80.077	79.616	85.259	93.027	0,3	-3,5	-0,6	7,1	9,1
Kredi Kartları	27.806	52.262	33.893	35.937	36.387	37.612	38.156	-2,8	6,0	1,3	3,4	1,4
İhracat Kredileri	21.807	30.421	30.318	28.481	28.158	26.204	28.169	-0,4	-6,1	-1,1	-6,9	7,6
Diğer Yat. Kred.	13.776	23.633	25.062	23.979	22.938	23.890	24.541	6,0	-4,3	-4,3	4,1	2,7
Diğer Krediler	96.411	96.302	111.378	114.033	120.733	126.318	133.407	4,8	2,4	5,9	4,6	5,6
Toplam	285.616	367.445	366.239	368.150	375.731	392.621	416.817	-0,5	0,5	2,1	4,5	6,2

Kutu 2: Bankacılık Sektöründe Aktif Payları ve Pay Sahipliğinin Ana Dağılımı

Banka Adı	Mart 2010	(%)	Toplam Aktifler İçindeki Payı*	Yerli Sermaye		Küresel Sermaye		
				Kamu	Özel	Doğrudan	Borsa	Pay Toplamı
Adabank			0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Akbank			11,6	0,0	64,4	10,3	25,3	35,6
Aktif Yatırım Bankası			0,1	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Albaraka Türk Katılım Bankası			0,8	0,0	21,8	61,9	16,3	78,2
Alternatifbank			0,4	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Anadolubank			0,4	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Arap Türk Bankası			0,1	15,4	20,6	64,0	0,0	64,0
Asya Katılım Bankası			1,4	0,0	57,6	0,0	42,4	42,4
Bank Mellat			0,1	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası			0,2	0,0	30,2	69,8	0,0	69,8
Birleşik Fon Bankası			0,1	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Credit Agricole Yatırım Bankası			0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Cıtbank			0,6	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Denizbank			2,6	0,0	0,2	75,0	24,9	99,9
Deutsche Bank			0,2	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Diler Yatırım Bankası			0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Eurobank Tekfen			0,4	0,0	30,0	70,0	0,0	70,0
Finansbank			3,5	0,0	0,2	58,2	41,5	99,8
Fortis Bank			1,5	0,0	5,6	65,0	29,4	94,4
Gsd Yatırım Bankası			0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Habib Bank Limited			0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Hsbc Bank			1,7	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Ing Bank			1,8	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
İller Bankası			1,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
İmkb Takas ve Saklama Bankası			0,2	8,9	86,8	4,3	0,0	4,3
Jp Morgan Chase Bank National Association			0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Kuveyt Türk Katılım Bankası			0,8	0,0	19,8	80,2	0,0	80,2
Merrill Lynch Yatırım Bank			0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Millennium Bank			0,1	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Nurol Yatırım Bankası			0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Societe Generale S.A.			0,1	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Şekerbank			1,1	0,0	60,1	0,0	39,9	39,9
T.C. Ziraat Bankası			14,6	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Taib Yatırım Bankası			0,0	0,0	0,7	99,3	0,0	99,3
Tekstil Bankası			0,2	0,0	94,6	0,0	5,5	5,5
Türkish Bank			0,1	0,0	60,0	40,0	0,0	40,0
Turkland Bank			0,1	0,0	9,0	91,0	0,0	91,0
Türk Ekonomi Bankası			1,8	0,0	46,4	35,1	18,5	53,6
Türkiye Finans Katılım Bankası			1,0	0,0	35,3	64,7	0,0	64,7
Türkiye Garanti Bankası			12,3	0,0	37,6	20,8	41,6	62,4
Türkiye Halk Bankası			7,4	75,0	1,1	0,0	24,0	24,0
Türkiye İhracat Kredi Bankası			0,8	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Türkiye İş Bankası			13,8	0,0	76,9	0,0	23,1	23,1
Türkiye Kalkınma Bankası			0,1	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
The Royal Bank Of Scotland N.V.			0,1	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası			0,8	6,1	68,0	0,0	25,9	25,9
Türkiye Vakıflar Bankası			8,1	74,7	2,9	0,0	22,4	22,4
Westlb A.G.			0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
Yapı ve Kredi Bankası			7,8	0,0	45,4	38,1	16,5	54,6
Aktif Toplamın Kamu, Özel ve Küresel Dağılımı (%)			100,0	28,4	31,7	19,6	20,3	39,8

Kaynak: BDDK, MKK verileri olup, yuvarlamadan ve bilgi kaynaklarının çeşitliliğinden dolayı sonuçlarda farklılıklar olabilir.

Türk bankacılık sektöründe aktif büyüklüklerine göre kamu sermayesinin payında geçen yılsonuna göre bir değişiklik yaşanmazken, özel sektörün payı yaklaşık 0,4 puan azalmış, küresel sermayeli bankaların payı ise %39,8 olarak gerçekleşmiştir.

*(Bankanın Aktif Toplamı/Sektörün Aktif Toplamı)*100

Bankacılık sektörünün en önemli kaynağı olan mevduat, istikrarlı büyümesini Mart ayında da devam ettirmiş ve geçen yılın aynı dönemine göre %14,4 artmıştır. Mevduat hesapları içinde %20 civarında paya sahip olan ticari ve diğer kuruluşlar mevduatında geçen yılın aynı dönemine göre %38,1'lik bir artış olmuştur. Kıymetli maden depo hesapları, toplam mevduat içindeki marjinal payına rağmen özellikle altın fiyatlarındaki yükselişe bağlı olarak önemli oranda büyümeye devam etmektedir.

Tablo 2.2-6: Mevduat ve Cari Hesapların Gelişimi

	Milyon TL				Geçen Yıla Göre Değ. (%)				% Pay			
	2007	2008	2009	03.10	2007	2008	2009	03.10	2007	2008	2009	03.10
Tasarruf	215.505	268.928	294.483	302.038	16,3	24,8	9,5	8,6	60,4	59,2	57,2	56,5
DTH	42.081	65.756	67.538	69.483	3,4	56,3	2,7	3,9	11,8	14,5	13,1	13,0
Ticari ve Diğ.Kur.	69.803	83.184	103.614	110.112	15,9	19,2	24,6	38,1	19,6	18,3	20,1	20,6
Özel Cari ve Katılım H.	14.823	19.018	26.485	27.243	32,9	28,3	39,3	25,4	4,2	4,2	5,1	5,1
Resmi Kur.	14.489	17.359	21.279	24.138	44,8	19,8	22,6	19,7	4,1	3,8	4,1	4,5
Kıy.Mad.Depo H.	164	355	1.220	1.272	-34,6	116,2	243,7	112,4	0,0	0,1	0,2	0,2
Toplam	356.865	454.600	514.620	534.286	16,0	27,4	13,2	14,4	100,0	100,0	100,0	100,0

Mart ayı itibarıyla yurtdışı piyasalardan borçlanmanın, bankaların yurt dışından sağladıkları sendikasyon kredilerindeki artışa bağlı olarak geçen yılsonuna göre yükseldiği görülmektedir. Dış piyasalardan sağlanan kaynakların vadesinde, geçen yılın aynı dönemine göre önemli bir değişiklik yaşanmamıştır.

Tablo 2.2-7: Dış Piyasalardan Sağlanan Kaynakların Gelişimi

(Milyar Dolar)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	03.10	Ağırlıklı Ort. Vade	03.09	03.10
Sendikasyon Kredileri	3,8	6,5	8,1	12,5	13,2	11,2	7,4	9,2	1,2	1,2	1,0
Seküritizasyon Kredileri	2,8	3,5	7,0	9,2	13,1	12,4	10,9	10,3	6,0	6,0	6,3
Toplam	6,6	10,0	15,1	21,7	26,4	23,6	18,2	19,4	3,8	3,8	3,8
Send.Kr./Top.Yab.Kaynaklar	2,5	3,3	3,1	4,0	3,0	2,6	1,5	1,9			
Sek.Kr./Top.Yab.Kaynaklar	1,8	1,8	2,7	3,0	3,0	2,9	2,3	2,1			

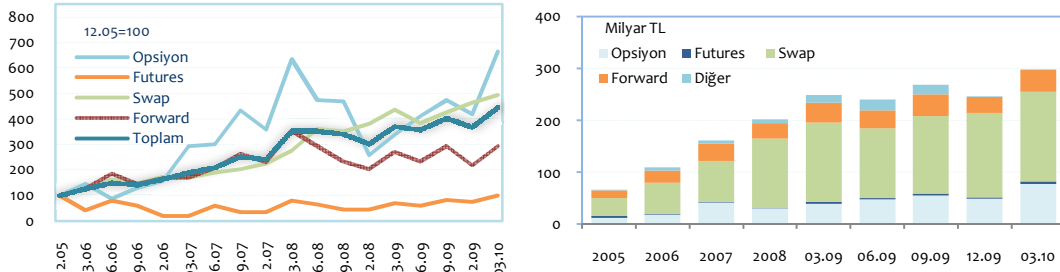
Toplam bilanço dışı işlemler, 12 aylık dönemde %20,1 artarken, bilanço dışı oranı %73,8'e yükselmiştir. Bilanço dışı işlemlerin artışında, özellikle türev işlemlerdeki büyüme etkili olmaktadır. Toplam bilanço dışı işlemlerin bileşenleri incelendiğinde, gayri nakdi kredilerin istikrarlı yükselişini devam ettirdiği görülmektedir. Geçen yıl sonuna göre söz konusu kalemlerde meydana gelen en önemli değişiklik, akreditiflerin yeniden artış eğilimine girmesi olmuştur. Taahhütler geçen yılın aynı dönemine göre %24,2 büyümüştür. En önemli bileşenler olan türev işlemler ve diğer taahhütler istikrarlı artış eğilimi devam etmektedir.

Tablo 2.2-8: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi

	Milyon TL				Bilanço Oranı (%)				Önceki Yıl Aynı Dön. Göre Değişim (%)	
	2007	2008	2009	03.10	2007	2008	2009	03.10	12.09	03.10
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	385.544	476.043	579.786	634.893	65,0	69,5	73,8	21,8	20,1	20,1
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	96.743	125.837	134.036	140.827	17,2	16,1	16,4	6,5	7,7	7,7
Teminat Mektupları	70.922	93.291	101.606	105.574	12,7	12,2	12,3	8,9	8,3	8,3
Akreditifler	18.482	23.863	22.762	25.263	3,3	2,7	2,9	-4,6	6,7	6,7
Diğer	7.339	8.683	9.668	9.989	1,2	1,2	1,2	11,3	4,0	4,0
Taahhütler (2) (3+4)	288.801	350.206	445.750	494.067	47,8	53,4	57,4	27,3	24,2	24,2
Türev İşlemler (3)	160.444	196.392	251.205	299.612	26,8	30,1	34,8	27,9	18,2	18,2
Opsiyon	42.237	26.179	49.364	78.159	3,6	5,9	9,1	88,6	96,2	96,2
Futures	2.579	1.734	2.847	3.907	0,2	0,3	0,5	64,2	45,5	45,5
Swap	78.591	133.446	162.073	173.377	18,2	19,4	20,2	21,5	13,3	13,3
Forward	32.483	29.313	31.326	41.999	4,0	3,8	4,9	6,9	8,3	8,3
Diğer	4.554	5.719	5.596	2.169	0,8	0,7	0,3	-2,2	-88,7	-88,7
Diğer Taahhütler (4)	128.357	153.815	194.546	194.455	21,0	23,3	22,6	26,5	34,8	34,8
Kredi Kart.Harcama Lim.Taah.	54.563	65.138	74.844	77.235	8,9	9,0	9,0	14,9	13,3	13,3
Kullan.Garan. Kredi Tahsis Taah.	20.695	26.374	30.483	32.247	3,6	3,7	3,7	15,6	87,1	87,1
Çekler için Ödeme Taah.	14.882	16.627	21.258	30.226	2,3	2,5	3,5	27,9	75,3	75,3
Çaylıbilir Kredi Tahsis Taah.	25.200	30.047	16.488	17.785	4,1	2,0	2,1	-45,1	48,5	48,5
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	4.500	7.663	15.326	23.224	1,0	1,8	2,7	100,0	102,8	102,8
Diğer	8.517	7.996	36.145	13.738	1,1	4,3	1,6	352,0	-24,6	-24,6

Türev işlemlerin gelişimini izlemek için oluşturulan 2005 bazlı endekse göre, opsiyon işlemlerindeki güçlü yükseliş sürmektedir. Son bir yılda opsiyon işlemlerinin toplam türev işlemleri içindeki payı 10 puanın üzerinde artış göstermiştir. Swap işlemleri en büyük paya sahip türev işlemi konumunu sürdürmektedir.

Grafik 2.2-2: Türev İşlemler

Bankacılık sektörünün toplam kârı, 2010 yılının ilk çeyreği itibarıyla geçen yılın aynı ayına göre %21,5 artarak 6,2 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kârlılıktaki yüksek artışta, net faiz gelirlerinin geçen yılın aynı dönemine göre %7,2 oranındaki artışı etkili olmuştur. Bu dönemde, faiz oranlarındaki gerileme nedeniyle faiz giderleri azalmıştır. Bankacılık hizmet gelirlerinin geçen yıllara göre durağan bir eğilime girmesiyle, 2010 yılı Mart ayında bu kalemin büyüme hızı %3 ile sınırlı kalırken, toplam faiz dışı gelirlerde %14,1 oranında bir artış meydana gelmiştir. Bankaların bu dönemde de dikkatli büyüme stratejilerine bağlı olarak, faiz dışı giderlerinde kontrollü bir yapıyı sürdürdükleri görülmektedir. Gelir tablosu kalemleri içinde sermaye piyasası işlemlerinden 2008 ve 2009 yıllarında kâr elde edilirken, 2010 yılının ilk çeyreğinde 702 milyon TL zarar elde edilmiştir. 2008 yılsonu itibarıyla yaklaşık 1,5 milyar TL zarar edilen kambiyo işlemlerinden, 2009 sonu itibarıyla 629 milyon TL ve 2010 Mart ayı itibarıyla 1 milyar TL kâr elde edilmiştir.

Tablo 2.2-9: Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Gelişimi

	Milyon TL				Dağılım (%)		Önceki Yıla Göre Değişim (%)	
	2007	2008	2009	2010/03	2009/03	2010/03	2009/03	2010/03
Kredilerden Alınan Faizler	39.363	52.110	52.470	11.388	62,0	58,1	26,2	-21,2
Menkul Değerlerden Alınan Faizler	24.511	27.278	28.257	7.082	31,9	36,2	16,6	-4,8
Diğer	6.679	6.380	4.556	1.114	6,1	5,7	-10,6	-21,9
Faiz Gelirleri	70.553	85.768	85.282	19.584	100,0	100,0	20,0	-16,0
Mevduata Verilen Faizler	35.444	43.967	35.370	7.241	81,8	80,7	16,9	-34,0
Bankalara Verilen Faizler	5.263	5.632	4.162	792	10,3	8,8	2,3	-43,0
Diğer	3.797	5.186	3.955	939	7,9	10,5	-3,1	-11,1
Faiz Giderleri	44.503	54.786	43.488	8.971	100	100	13,4	-33,1
Net Faiz Geliri/Gideri	26.049	30.982	41.795	10.612	-	-	30,3	7,2
Kredilerden Alınan Ücret ve Kom.	2.050	2.518	3.269	822	14,8	14,0	33,0	7,8
Bankacılık Hizmetleri Gelirleri	8.283	10.022	10.569	2.629	49,6	44,8	10,2	3,0
Diğer	5.692	4.883	5.386	2.418	35,6	41,2	-6,1	32,2
Toplam Faiz Dışı Gelirler	16.025	17.422	19.224	5.870	100	100	6,4	14,1
Personel Giderleri	7.974	9.784	10.413	2.751	36,3	36,7	11,5	10,5
Provizyonlar	3.031	3.601	3.901	1.220	17,0	16,3	-16,1	4,7
Diğer	11.213	13.207	13.589	3.531	46,7	47,1	9,7	10,3
Toplam Faiz Dışı Giderler	22.218	26.592	27.904	7.501	100	100	4,8	9,4
Net Faiz Dışı Gelir/Gider	-6.193	-9.170	-8.680	-1.632	-	-	0,4	-4,7
Ser. Piy. İşlem Kârları/Zarar (Net)	-811	1.501	1.276	-702	116,0	-219,6		
Kambiyo Kârları/Zarar (Net)	1.664	-1.497	629	1021	-16,0	319,6		
Diğer	459	268	0	0	0,0006	0		
Top. Diğer Faiz Dışı Gelirler/Giderler	1.312	272	1.905	320	100	100		
Vergi Provizyonu	3.350	3.218	4.976	1.527	-	-	22,7	27,9
Net Kâr/Zarar	14.859	13.422	20.182	6.271	-	-	31,6	21,5

Gelir tablosu kalemleri içindeki dağılım değerlendirildiğinde, 2010 Mart ayında sektörün menkul kıymetlerden elde ettiği faiz gelirinin payının, geçen yıl aynı döneme göre artış gösterdiği ve %31,9'dan %36,2'ye yükseldiği gözlenmektedir. Toplam giderlerin kompozisyonu

incelendiğinde, kambiyo zararlarının toplam giderler içindeki ağırlıklı payının devam ettiği, mevduata verilen faizlerin payının ise düşme eğiliminde olduğu görülmektedir. Sermaye piyasası işlem zararlarının toplam giderler içindeki payı azalmaktadır. Personel giderlerinin toplam giderler içindeki payında, 2010 yılının ilk çeyreğinde marjinal bir azalış görülmüştür.

2.3 Bankacılık Sektörü Dışındaki Finansal Sektörler

Mart 2010 itibarıyla bankacılık dışı finansal kesimin¹ toplam aktif büyüklüğü, bir önceki yılın aynı dönemine göre %3,6 artarak 30,3 milyar TL'ye yükselmiştir. Bankacılık dışı finansal kesim içinde en büyük ağırlığa sahip olan finansal kiralama sektörünün payının son bir yılda %58,3'ten %47,1'e düşmesi, bunun karşılığında faktoring sektörünün payının söz konusu dönemde %24,9'dan %36,5'e yükselmesi dikkat çekmektedir. Mart 2010 itibarıyla tüketici finansmanı ve varlık yönetim şirketlerinin payı ise sırasıyla %14,9 ve %1,5 düzeyindedir.

Bankacılık dışı finansal kesimde faaliyet gösteren toplam şirket sayısı Mart 2010 itibarıyla 143'tür. Bir önceki çeyreğe göre küçük çaplı organik büyümenin yaşandığı sektörde şube sayısı değişmezken, temsilcilik sayısı 22 adet artarak 214'e, personel sayısı ise 112 kişi artarak 4.831 kişiye yükselmiştir. Sektörün hizmetlerinden yararlanan müşteri sayısı ve şirketlerin müşterilerle yaptıkları sözleşme sayısı ise yaklaşık %2 oranında azalmıştır. Müşteri ve sözleşme sayılarında son 6 çeyrektir yaşanan düşüş, yavaşlayarak devam etmektedir.

2.3.1 Finansal Kiralama

Finansal kiralama sektörünün aktif büyüklüğünde, 2009 yılının ilk çeyreğinden beri süren azalış eğilimi devam etmektedir. Mart 2010 itibarıyla sektörün toplam aktifleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %15,2 oranında azalarak, 14,3 milyar TL'ye gerilemiştir. Finansal kiralama işlemlerindeki azalma nedeniyle, aktiflerin ağırlığını oluşturan kiralama alacaklarının bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %26 oranında azalması, daralmanın ana nedenidir. Finansal kiralama alacaklarının bilanço payı da son yıllardaki en düşük seviyeye inmiştir. Sektördeki küçülmenin etkisiyle bilanço payı artan takipteki alacakların miktarı ise son iki çeyrekte yatay seyir izlemektedir. 2009'daki ekonomik ortam nedeniyle artan bankalara yapılan plasmanların tutarı Mart 2010 itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %67,5 oranında artmış, bilanço payı da %13,9'a yükselmiştir. Kaynak yapısına bakıldığında ise, sektördeki şirketlerin kullandıkları kredi miktarının geçen yılın dönemine göre önemli oranda azaldığı görülmektedir. Buna karşılık sektörün sermaye yapısı güçlenmeye devam etmiş ve özkaynakların bilanço payı artarak %24,6'ya ulaşmıştır.

Tablo 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

(Milyar TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Ara.09	Mar.10	Önceki Dön. Göre Değ. (%)	Bilanço Payı (%)	
									Mar.09	Mar.10
Alacaklar	8,5	11,7	13,9	13,7	12,1	10,8	10,1	-26,3	81,2	70,6
Takipteki Alacaklar	0,3	0,5	1,0	1,3	1,4	1,5	1,5	21,8	7,5	10,7
Karşılıklar	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	47,8	2,6	4,5
Bankalar	0,5	0,8	1,4	1,2	1,3	1,6	2,0	67,5	7,0	13,9
Toplam Aktifler	10,0	13,7	17,1	16,9	15,4	14,7	14,3	-15,2	100,0	100,0
Alınan Krediler	7,3	10,3	13,7	13,3	11,8	10,7	10,3	-22,9	79,1	71,9
Özkaynaklar	2,0	2,5	3,0	3,0	3,2	3,5	3,5	16,0	18,0	24,6
Nazım Hesaplar Toplamı	6,2	8,1	15,6	15,4	15,9	16,8	16,8	9,5	91,3	117,9
Alınan Teminatlar	v.y.	v.y.	13,4	12,9	13,8	14,1	13,9	7,8	76,7	97,5
Verilen Teminatlar	v.y.	v.y.	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	-8,5	4,2	4,6
Türev Finans. Araçlar	v.y.	v.y.	0,9	1,0	0,6	1,1	0,9	-7,1	5,7	6,3
Emanet Kıymetler	v.y.	v.y.	0,4	0,7	0,7	0,8	1,2	76,8	4,0	8,4

Finansal kiralama sektörünün net dönem kârı, 2010 yılı birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %5,5 oranında azalarak, 130 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, faaliyet dışı gelir ve giderlerdeki değişim daha belirgindir. Bu tutarları etkileyen ana

¹ Finansal Kiralama Sektörü, Faktoring Sektörü, Tüketici Finansman Sektörü ve Varlık Yönetim Şirketleri Toplamı

unsur, kambiyo işlemlerinden kaynaklanan kâr ve zarar kalemlerinin önemli oranda azalış göstermesidir.

Tablo 2.3-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz. 09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Önceki Dön. Göre Değ. (%)
Finansal Kiralama Gelirleri	954,9	1287,4	1.537,9	405,7	744,1	1.070,6	1.357,7	289,4	-28,7
Finansal Kiralama Dışı Gelirler	1.812,5	1.695,4	6.147,0	1.777,1	3.215,1	4.237,7	5.032,2	824,4	-53,6
Finansal Kiralama Giderleri	421,5	588,7	807,4	208,5	358,0	499,6	619,5	110,4	-47,0
Finansal Kiralama Dışı Giderler	1.779,9	1.768,9	5.846,3	1.689,3	3.088,9	4.152,0	4.881,6	724,8	-57,1
Faaliyet Giderleri	208,8	246,2	222,5	53,8	107,2	160,3	221,6	59,4	10,4
Vergi Karşılığı	7,8	10,1	7,6	22,4	45,7	71,1	-269,7	20,4	-9,1
Net Dönem Kârı/Zararı	363,2	348,1	590,1	137,6	220,2	213,8	576,0	130,0	-5,5

Kredi riskinin artmaya devam ettiği finansal kiralama sektöründe takibe dönüşüm oranı, Mart 2010 itibarıyla %13 düzeyinde gerçekleşmiştir. Yabancı para varlık ve yükümlülüklerin bilanço payının azalma eğiliminde olması, kur riskine karşı sektörün ihtiyatlı olduğunu yansıtan görece olumlu bir göstergedir. Sektörün özkaynak kârlılığı bir önceki yılın aynı dönemine göre azalırken aktif kârlılığı aynı seviyede kalmıştır. Zarar eden şirket sayısı ise 7'ye yükselmiştir.

Tablo 2.3-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlıklik Göstergeleri

(%)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10
Bankacılık Dışı Sektör içindeki Payı	50,7	54,5	57,9	58,3	53,6	51,4	49,0	47,1
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	4,3	4,7	4,7	4,5	3,8	3,6	3,1	2,9
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	18,3	14,1	19,8	4,5	7,0	6,8	16,5	3,7
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	3,6	2,5	3,4	0,8	1,4	1,5	3,9	0,9
Takibe Dönüşüm Oranı	3,5	4,2	6,6	8,4	10,5	11,8	12,3	13,2
Karşılık Oranı	57,5	52,7	37,7	34,2	32,1	33,6	40,7	41,5
YP Varlıklar/Aktifler	70,6	70,9	79,2	80,1	78,6	78,0	73,2	70,1
YP Yükümlülükler/Pasifler	71,8	72,6	76,7	77,9	75,0	72,4	68,0	65,3
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-6,0	-9,4	14,1	12,3	17,8	26,2	21,8	19,6
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	133,6	167,8	339,9	336,3	336,1	341,3	315,3	317,2
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	4,7	5,9	5,0	4,9	4,3	3,9	3,8	3,2
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	20	20	4	2	4	6	5	7

Mart 2010 itibarıyla küçülmenin devam ettiği finansal kiralama sektöründe, 2009 yılsonuna göre, şube sayısı 1 adet azalarak 17'ye, temsilcilik sayısı 1 adet azalarak 75'e, personel sayısı ise 9 adet azalarak 1.271'e düşmüştür. Sektörün hizmetlerinden faydalanan müşteri sayısı ise söz konusu dönemde yaklaşık %5 oranında azalmıştır.

Tablo 2.3-4: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Önceki Döneme Göre Değişim
Şube Sayısı	3	10	18	18	18	18	18	17	-1 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	79	65	80	80	78	78	76	75	-1 (Adet)
Personel Sayısı	1.311	1.557	1.427	1.347	1.339	1.316	1.280	1.271	-9 (Adet)
Müşteri Sayısı	v.y.	v.y.	73.577	69.221	66.040	63.280	60.010	56.750	-5,4 (%)
Sözleşme Sayısı	v.y.	v.y.	121.627	115.207	109.318	103.573	98.596	92.337	-6,3 (%)

2.3.2 Faktoring

Faktoring sektörünün toplam aktif büyüklüğü, bir önceki yılın aynı dönemine göre %53,6 oranında artarak, Mart 2010 itibarıyla 11,1 milyar TL'ye yükselmiştir. Artış trendi devam eden aktiflerin %82,1'ini faktoring alacakları, %10'unu ise bankalara yapılan plasmanlar oluşturmaktadır. Faktoring alacaklarının artmasında, küresel krizin neden olduğu ekonomik şartlar nedeniyle alacakların faktoring şirketlerine iskonto ettirilmesi etkili olmuştur. Takipteki faktoring alacaklarının, hem miktarının hem de bilanço payının geçen yılın aynı dönemine göre azalması sektör açısından olumlu bir göstergedir. Kaynak yapısına bakıldığında, sektörün yabancı kaynak kullanımının arttığı, kullanılan kredi miktarının 8,2 milyar TL'ye ulaştığı görülmektedir. Diğer taraftan, özkaynakların bilanço ağırlığının azalış eğiliminde olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 2.3-5: Faktoring Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

(Milyar TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Önceki Yıla Göre Değ. (%)	Bilanço Payı(%)	
										Mar.09	Mar.10
Alacaklar	5,1	6,2	5,6	5,4	6,5	7,0	8,4	9,1	66,9	80,3	82,1
Takipteki Alacaklar	0,1	0,3	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	-15,4	5,0	4,5
Karşılıklar	0,1	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	-5,0	4,2	3,9
Bankalar	0,6	0,4	1,1	0,7	1,0	1,0	1,1	1,1	50,8	10,2	10,0
Toplam Aktifler	6,3	7,6	7,8	7,2	8,4	9,0	10,5	11,1	53,6	100,0	100,0
Alınan Krediler	4,2	4,9	4,9	4,5	5,7	6,2	7,6	8,2	82,6	72,6	74,3
Özkaynaklar	1,8	2,0	2,4	2,4	2,4	2,4	2,5	2,5	7,2	23,8	23,0
Nazım Hesaplar Toplamı	18,5	23,4	30,6	31,7	33,8	33,4	28,3	30,1	-5,0	271,1	272,1
Riski Üstlenilmeyen Faktoring İşlemleri	v.y.	v.y.	3,9	3,7	4,0	2,6	2,4	2,7	-27,5	23,0	24,3
Alınan Teminatlar	v.y.	v.y.	15,6	15,6	16,7	17,0	10,5	11,0	-29,1	100,0	99,7
Türev Finansal Araçlar	v.y.	v.y.	1,4	1,7	1,3	0,8	1,0	1,1	-36,7	9,7	9,8
Emanet Kıymetler	v.y.	v.y.	7,9	8,8	9,7	10,7	12,8	13,6	55,3	122,1	123,4

Faktoring sektörünün dönem kârı, 2010 yılı birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %86 oranında artarak 98 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün gelirlerindeki azalmaya rağmen, geçmiş dönemlerde görece yüksek düzeyde olan türev işlemlerden kaynaklanan zararların, bu dönemde gerileyerek önemsiz sayılacak kadar düşük hale gelmesi ve kambiyo işlemleri zararının azalması, sektörün kârlılığını olumlu yönde etkilemiştir.

Tablo 2.3-6: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Önceki Yıla Göre Değ. (%)
Faktoring Gelirleri	1.021,2	1.530,8	1756,9	352,9	658,6	989,8	1.357,9	329,0	-6,8
Faktoring Dışı Gelirler	1.015,0	2.203,3	1926,2	679,3	1067,1	1.456,4	1.707,9	460,1	-32,3
Faktoring Giderleri	503,9	619,5	808,1	138,6	254,8	393,8	527,1	147,7	6,6
Faktoring Dışı Giderler	874,1	2.285,0	1838,3	676,5	1.022,9	1.396,0	1.648,5	425,9	-37,0
Faaliyet Giderleri	205,7	264,7	345,4	83,7	153,2	223,6	314,7	86,2	3,0
Vergi Karşılığı	61,0	78,0	53,3	12,7	35,1	54,4	95,7	15,8	24,0
Net Dönem Kârı/Zararı	490,8	426,6	439,6	52,7	157,5	249,1	327,1	97,9	85,7

Faktoring sektörünün bankacılık dışı finansal kesim içinde görece daha iyi performansa sahip olduğu değerlendirilmektedir. Yabancı para cinsinden yükümlülüklerin kaynak yapısındaki ağırlığının, 2010 yılı birinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre yarı yarıya azalması, sektörün kur riski açısından ihtiyatlı olduğunu göstermektedir. Alacakların takibe dönüşüm oranının %5,2'ye gerilemesi sektör açısından olumlu bir gelişmedir. Sektörün aktif ve özkaynak kârlılığı geçen yılın aynı dönemine göre artarken, 2009 yılı birinci çeyreğinde 24 olan zarardaki şirket sayısı, bu yılın aynı döneminde 15'e gerilemiştir.

Tablo 2.3-7: Faktoring Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	32,2	30,0	26,3	24,9	29,2	31,6	34,9	36,5
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	2,9	3,1	2,4	2,3	2,7	2,9	3,4	3,6
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	27,9	21,3	18,5	2,2	6,6	10,3	13,1	3,9
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	7,8	5,6	5,6	0,7	1,9	2,8	3,1	0,9
Takibe Dönüşüm Oranı	2,7	4,0	8,2	9,8	7,4	7,4	5,9	5,2
Karşılık Oranı	92,1	87,0	77,0	75,5	79,6	81,2	83,7	84,8
YP Varlıklar/Aktifler	11,5	11,6	15,4	13,1	12,1	11,5	8,2	6,9
YP Yükümlülükler/Pasifler	23,6	24,0	35,1	32,0	23,6	20,2	16,9	16,1
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-43,4	-46,9	-64,6	-57,5	-40,3	-32,3	-36,6	-40,0
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	56,2	40,3	175,3	218,1	201,3	170,8	189,7	184,8
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	3,0	3,3	2,3	2,3	2,9	3,0	3,5	3,7
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	11	13	13	24	20	15	15	15

Mart 2010 itibarıyla faktoring sektöründe 80 şirket faaliyet göstermektedir. Bankacılık dışı finansal kesim içinde organik büyümenin gerçekleştiği tek sektör olan faktoring sektöründe 2009 yılsonuna göre şube sayısı 1 adet artarak 27'ye, temsilcilik sayısı ise 23 adet artarak 139'a yükselmiştir. Sektördeki personel sayısı son üç ayda 92 kişi artmıştır. Sektör hizmetlerinden yararlanan müşteri sayısı ile faktoring sözleşmesi sayısı da söz konusu dönemde artış göstermiştir.

Tablo 2.3-8: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Önceki Döneme Göre Değişim
Şube Sayısı	3	16	20	23	23	25	26	27	1 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	147	119	128	113	100	107	116	139	23 (Adet)
Personel Sayısı	2.425	2.912	3.009	2.879	2.689	2.769	2.959	3.051	92 (Adet)
Müşteri Sayısı	v.y.	v.y.	50.228	51.378	35.493	37.641	40.997	46.750	14,0 (%)
Sözleşme Sayısı	v.y.	v.y.	146.558	99.503	72.639	64.628	65.952	72.082	9,3 (%)

2.3.3 Tüketici Finansmanı

Mart 2010 itibarıyla tüketici finansman sektörünün aktif büyüklüğü, 2009 yılının aynı dönemine göre %6,3 oranında azalmış ve 4,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Kullanılan finansman kredisi miktarı söz konusu dönemde önemli bir değişim göstermezken alacakların bilanço payı artmıştır. Bu dönemde bankalara yapılan plasmanların bir miktar azaldığı görülmektedir. 2009 yılı üçüncü çeyreğinde en yüksek seviyesine ulaşan takipteki alacakların azalmaya başlaması, sektör açısından olumlu bir gösterge olarak değerlendirilmektedir. Kaynak yapısına bakıldığında ise, kullanılan kredi miktarının bir önceki yılın aynı dönemine göre azaldığı, özkaynakların ise artmaya devam ettiği görülmektedir.

Tablo 2.3-9: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

(Milyar TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Önceki Yıla Göre Değ. (%)	Bilanço Payı(%)	
Alacaklar	3,2	3,7	4,0	3,9	3,9	3,9	3,9	3,8	-1,5	85,9	84,1
Takipteki Alacaklar	0,1	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	-12,6	8,3	7,5
Karşılıklar	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	71,0	2,9	3,4
Bankalar	0,1	0,0	0,3	0,5	0,3	0,2	0,3	0,5	-15,3	7,0	10,0
Toplam Aktifler	3,4	3,9	4,7	4,8	4,6	4,5	4,5	4,5	-6,3	100,0	100,0
Alınan Krediler	2,8	3,2	3,7	3,9	3,7	3,5	3,6	3,5	-11,8	79,1	76,8
Özkaynaklar	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	10,2	9,1	9,2
Nazım Hesaplar Toplamı	2,2	3,3	0,9	2,1	2,0	2,1	2,5	1,9	-12,5	55,3	41,1
Alınan Teminatlar	v.y.	v.y.	0,2	1,0	1,0	1,1	1,2	1,3	30,6	26,9	28,3
Türev Finansal Araçlar	v.y.	v.y.	0,7	1,1	1,1	1,1	0,9	0,5	-52,0	20,0	12,0

Mart 2010 itibarıyla tüketici finansman sektörünün net kâr rakamı, geçen yılın aynı dönemine göre baz etkisiyle artmasına rağmen kriz öncesi durumdan oldukça uzaktır. Son dönemde, türev işlemler ve kambiyo işlemleri ile bankalara yapılan plasmanlar gibi faaliyet dışı gelir ve giderler önemli oranda azalmıştır. Mart 2009'a göre finansman gelirleri önemli değişim göstermezken, finansman giderlerinin azalması sektörün kârında etkili olmuştur. Finansman dışı gelirlerinin toplam gelirler içindeki payının azalması, aracılık fonksiyonu açısından olumlu bir gösterge olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 2.3-10: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Önceki Yıla Göre Değ. (%)
Tüketici Finansman Gelirleri	445,7	565,4	688,0	161,1	331,2	499,9	666,8	154,4	-4,1
Tüketici Finansman Dışı Gelirler	270,6	288,0	1514,7	227,5	382,8	492,7	540,0	100,1	-56,0
Tüketici Finansman Giderleri	349,5	441,4	490,8	124,4	244,9	354,1	457,2	97,4	-21,7
Tüketici Finansman Dışı Giderler	241,5	258,4	1523,1	219,4	372,9	483,7	523,4	100,3	-54,3
Faaliyet Giderleri	66,7	80,1	138,0	23,8	49,2	79,8	118,1	25,3	6,3
Vergi Karşılığı	17,1	27,9	11,6	-0,1	3,4	4,5	12,5	4,0	
Net Dönem Kâr/Zararı	46,2	45,6	9,5	0,7	4,1	16,1	13,3	8,2	

Tüketici finansmanı sektöründe yabancı para net pozisyonunun özkaynaklara oranının Mart 2010 itibarıyla -%295 olması, yüksek düzeydeki kur riskinin hala devam ettiğini göstermektedir. Toplam yükümlülükler içinde yabancı para cinsinden yükümlülüklerin payının azalmaya devam etmesi ise, sektör için olumlu sayılabilecek bir göstergedir. Sektörün aktif ve özkaynak kârlılığı bir önceki yıla göre artmakla birlikte, kârlılık rakamları küresel finans krizi öncesine göre oldukça düşük seviyededir. Finansman kredilerinde takibe dönüşüm oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre gerilemekle birlikte, kredi riskinin makul seviyelere düşmediği değerlendirilmektedir. Diğer taraftan sektörde faaliyet gösteren 10 finansman şirketinden 4'ü, Mart 2010 itibarıyla zarar etmiş durumdadır.

Tablo 2.3-11: Tüketici Finansman Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	17,2	15,5	15,8	16,7	15,9	15,7	15,1	14,9
Alacaklar/Özkaynaklar	13,5	12,4	10,6	10,2	10,2	9,7	9,5	9,1
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	19,4	15,4	2,5	0,2	1,1	4,1	3,2	2,0
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	1,4	1,2	0,2	0,0	0,1	0,4	0,3	0,2
Takibe Dönüşüm Oranı	2,4	3,9	7,4	9,1	9,3	10,5	9,6	8,9
Karşılık Oranı	46,5	45,5	21,5	23,0	25,5	28,0	35,6	45,0
YP Varlıklar/Aktifler	18,1	17,7	9,3	12,4	9,5	9,0	8,1	7,6
YP Yükümlülükler/Pasifler	28,8	30,0	43,9	51,3	49,7	46,4	42,7	34,8
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-153,2	-163,1	-431,5	-497,5	-480,8	-421,7	-380,7	-295,2
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	279,5	184,3	82,3	249,6	218,8	206,2	180,5	128,8
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	13,6	12,2	10,8	10,4	10,6	10,3	10,0	9,4
Zarar Eden Şirket Sayısı	2	1	4	4	5	5	4	4

Tüketici finansman sektöründe şirket, şube ve temsilcilik sayıları değişmezken personel sayısı bir önceki çeyreğe göre 3 kişi azalmıştır. Söz konusu dönemde müşteri ve sözleşme sayılarında küresel krizle birlikte 2008 yılı son çeyreğinde başlayan düşüş devam etmektedir.

Tablo 2.3-12: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2006	2007	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Önceki Döneme Göre Değişim
Şube Sayısı	6	3	3	1	1	1	1	1	0 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	0	0	0	0	0	0	0	0	0 (Adet)
Personel Sayısı	443	474	544	529	515	515	512	509	-3 (Adet)
Müşteri Sayısı	v.y.	v.y.	357.475	301.770	287.471	259.300	229.676	220.181	-4,1 (%)
Sözleşme Sayısı	v.y.	v.y.	371.965	314.146	300.855	273.099	242.441	232.217	-4,2 (%)

2.3.4 Varlık Yönetimi

Varlık yönetim şirketlerinin aktif toplamı 2010 yılı birinci çeyreğinde, bir önceki yılın aynı dönemine göre %18,8 oranında artarak 444,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Söz konusu dönemde sektördeki şirketlerin devraldığı kredi miktarında meydana gelen yüksek orandaki artış dikkati çekmektedir. Buna karşılık, devralınan takipteki kredi miktarı yaklaşık %11 oranında gerilemiştir. Kaynak yapısına bakıldığında, kullanılan kredi miktarının Mart 2010 itibarıyla 2009 yılının aynı dönemine göre bir miktar azaldığı görülmektedir. Söz konusu dönemde, özkaynaklar önemli oranda artmış, maruz kalınan risklere karşı sektör daha güçlü sermaye yapısına kavuşmuştur.

Tablo 2.3-13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri

(Milyon TL)	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Önceki Yıla Göre Değ. (%)	Bilanço Payı	
									Mar.09	Mar.10
Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar	28,5	40,9	52,2	52,4	59,3	39,6	7,8	-85,1	14,0	1,7
Devralınan Krediler	34,7	17,9	16,2	14,9	18,0	190,2	254,6	1.470,6	4,3	57,3
Devralınan Takipteki Krediler	90,6	311,0	293,8	293,3	342,0	198,7	261,7	-10,9	78,5	58,9
Karşılıklar	33,2	7,8	5,9	5,9	74,0	96,2	99,7	1.583,2	1,6	22,5
Toplam Aktifler	241,3	369,8	374,1	371,6	366,3	355,5	444,3	18,8	100,0	100,0
Alınan Krediler	157,1	287,1	309,8	267,7	243,3	218,0	297,1	-4,1	82,8	66,9
Özkaynaklar	72,9	74,8	59,1	97,5	116,2	126,6	120,9	104,8	15,8	27,2
Bilanço Dışı Hesaplar Toplamı	123,9	188,5	195,7	238,8	172,1	118,9	171,9	-12,2	52,3	38,7
Teminat Mektupları	2,4	16,3	16,8	20,1	10,0	10,1	9,5	-43,3	4,5	2,1
Taahhütler	5,8	5,6	4,7	4,5	3,7	0,0	2,9	-39,0	1,3	0,7
Türev Finansal Araçlar	41,4	28,2	30,1	74,0	7,8	7,8	7,8	-73,9	8,0	1,8
Emanet Kıymetler	72,9	137,0	137,0	140,2	150,5	101,0	151,7	5,2	38,5	34,1

Bir önceki yılın aynı döneminde zarar eden varlık yönetim sektörünün, 2010 yılı birinci çeyrek kârı 19,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Devralınan kredilerden alınan faizlerin artması kârı etkileyen ana unsur olmuştur. Söz konusu dönemde ücret ve komisyon gelirleri ile diğer faaliyet gelirlerinde azalma olmuştur.

Tablo 2.3-14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri

(Milyon TL)	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Değişim (%)	
								Mar.09-Mar.10	
Faiz Gelirleri	6,3	2,4	0,8	2,3	93,1	129,8	34,9	4.467,7	
Faiz Giderleri	12,1	15,5	5,8	11,3	19,2	27,3	7,6	31,1	
Ücret ve Komisyon Gelirleri	1,5	2,4	4,7	7,5	-5,2	-4,4	0,2	-95,9	
Diğer Faaliyet Gelirleri	18,8	24,2	13,3	21,1	47,3	61,4	6,0	-55,0	
Diğer Faaliyet Giderleri	31,4	36,5	8,1	17,2	26,9	38,0	9,3	16,0	
Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı	4,6	-33,3	-25,5	-9,1	0,0	0,0	0,0		
Vergi Karşılığı	-1,6	-2,2	1,0	0,1	-1,2	1,0	0,3	-65,6	
Net Dönem Kâr/Zararı	-20,9	-54,7	-17,4	-5,3	14,2	24,1	19,6	-212,6	

Varlık yönetim şirketlerinin yabancı para cinsinden varlık ve yükümlülüklerinin bilanço payının azalması, sektörün geçen yılın aynı dönemine kıyasla daha az kur riskine maruz olduğunu göstermektedir. 2009 yılının birinci çeyreğinde zararda olan sektör son üç çeyrekte kâr etmekte olup Mart 2010 itibarıyla sektörün aktif kârlılığı %4,4, özkaynak kârlılığı ise %16,2 olarak gerçekleşmiştir. Sektörde faaliyet gösteren 6 varlık yönetim şirketinden 2'si zarar etmiş durumdadır.

Tablo 2.3-15: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri

(%)	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10
Bankacılık Dışı Finansal Sektör İçindeki Payı	0,9	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,5
Özkaynaklar/Alacaklar Oranı	58,2	22,8	19,1	31,6	32,3	32,5	23,4
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	-28,7	-73,1	-29,5	-5,4	12,2	19,0	16,2
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	-8,7	-14,8	-4,6	-1,4	3,9	6,8	4,4
Karşılık Oranı	36,6	2,5	2,0	2,0	21,6	48,4	38,1
YP Varlıklar/Aktifler	55,1	19,1	24,6	22,6	11,0	17,7	14,7
YP Yükümlülükler/Pasifler	67,2	78,4	83,1	63,2	13,9	16,0	30,6
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-40,1	-292,9	-370,5	-154,9	-9,2	4,9	-58,4
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	2	4	4	5	3	3	3
Toplam Şirket Sayısı (Adet)	5	5	5	6	6	3	5

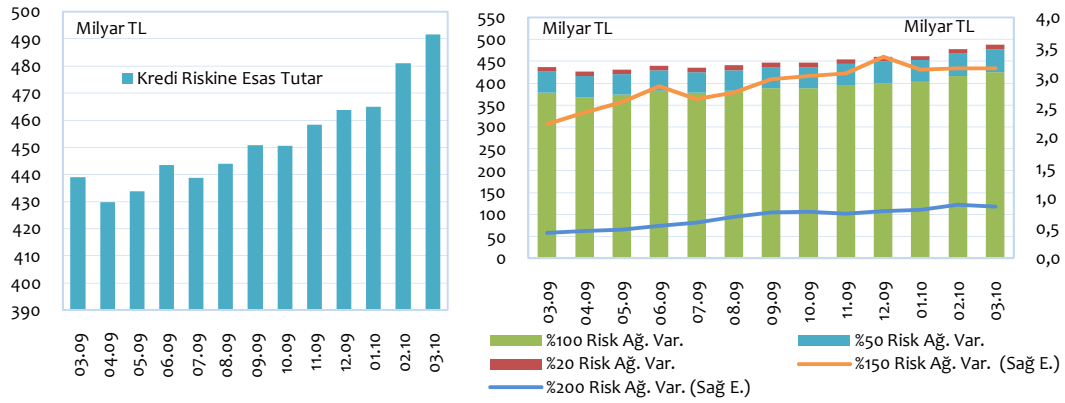
3 RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ

3.1 Risk Analizi

3.1.1 Kredi Riski

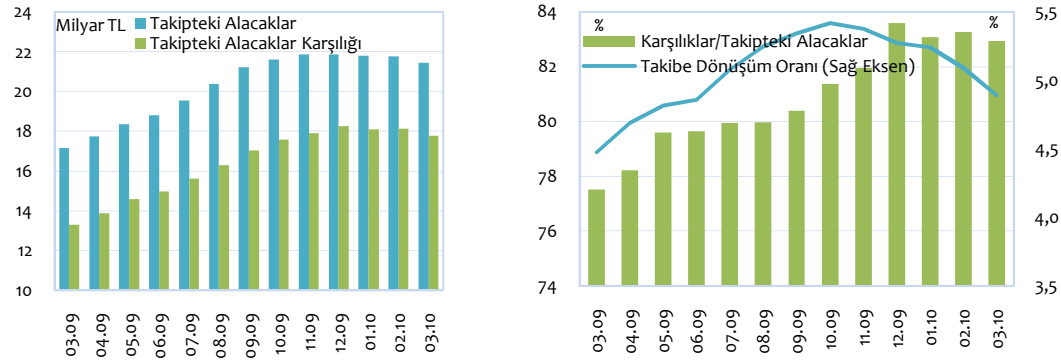
2010 yılının ilk çeyreğinde bankacılık sektöründe kredi riskine esas tutar, 2009 yılı son çeyreğine göre %6 artış göstererek 491,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu dönemde kredi riskine esas tutarın bileşenleri incelendiğinde, %150 risk ağırlığına sahip varlıklardaki %5,6'lık düşüş dışında, diğer risk ağırlığına sahip tüm varlıklarda bir önceki döneme göre artış yaşanmış ve %200 risk ağırlığına sahip varlıklar, %10'luk artışla öne çıkan kalem olmuştur.

Grafik 3.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar

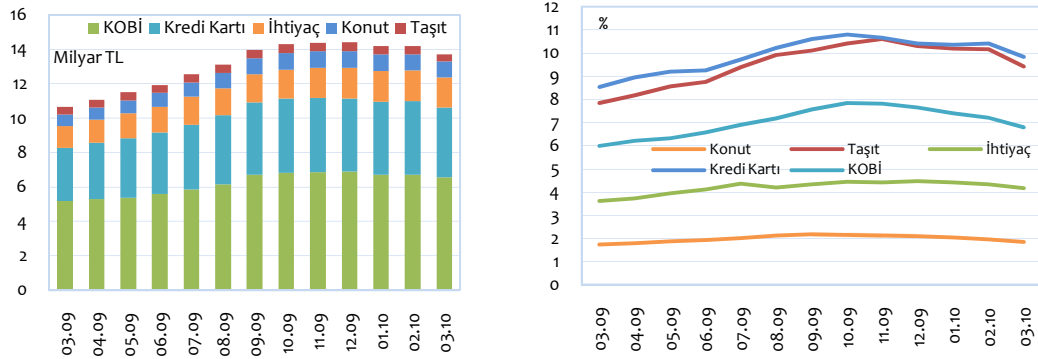
Bankacılık sektörü kredi riskinin değerlendirilmesi açısından önemli bir gösterge olan tahsili gecikmiş alacaklar (TGA) ve takibe dönüşüm oranı (TDO) değerleri incelendiğinde, 2010 yılı ilk çeyreğinde sektörün TGA'sının 2009 yılı son çeyreğine göre %1,9 azalarak 21,4 milyar TL'ye gerilediği ve TGA'daki azalmaya paralel olarak takipteki alacaklar karşılığının da bir önceki döneme göre %2,7 oranında azaldığı görülmektedir. Aralık 2009 itibarıyla %5,3 olan sektörün TDO'su, Mart 2010'da %4,9'a gerilemiştir.

Grafik 3.1-2: Tahsili Gecikmiş Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi

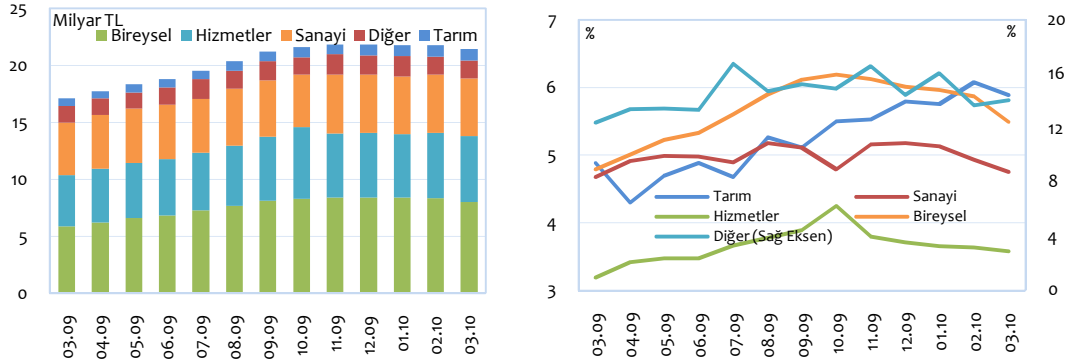
2010 yılı ilk çeyreğinde bankacılık sektörü tarafından kullanılan kredilerin TGA değeri, bir önceki döneme göre, tüm kredi türleri itibarıyla azalmış ve %13,5'lik azalma ile taşıt kredileri öne çıkan kalem olmuştur. Benzer şekilde TDO değerleri de, bu dönemde tüm kredi türleri için bir önceki döneme göre azalmıştır. 2010 yılı Mart ayı itibarıyla en yüksek TDO değerleri, kredi kartları (%9,8) ve taşıt kredilerinde (%9,4) gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-3: Tahsili Gecikmiş Bireysel, KOBİ Kredileri ve Takibe Dönüşüm Oranları

TGA'nın ve TDO'nun sektörel dağılımına bakıldığında, 2010 yılı ilk çeyreğinde tarım ve hizmetler sektörüne kullanılan kredilere ait TGA dışında, diğer sektörlerde ait TGA bir önceki döneme göre azalmıştır. Bu dönemde tarım ve hizmetler sektörüne ait TGA, bir önceki döneme göre sırasıyla %6,2 ve %2,4 oranında artış göstermiştir. Söz konusu dönemde TDO değerleri, tarım sektöründeki cüzi bir artış dışında tüm sektörlerde bir önceki döneme göre azalmıştır. 2010 yılı ilk çeyreğinde en yüksek TDO değerleri, bireysel (%5,9) ve tarım sektöründe (%5,5) gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-4: Tahsili Gecikmiş Alacakların ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımı

2010 yılı ilk çeyreğinde TGA içerisinde en yüksek paya sahip alt sektörlerde ait TDO değerleri, tarım dışındaki bütün sektörlerde bir önceki döneme göre azalmıştır. Bu dönemde kredi kartları, diğer ferdi krediler, konut kredileri ve diğer krediler kalemlerinin TGA içindeki payı, bir önceki döneme göre azalırken, bunların dışındaki kalemlerin TGA içindeki payı artmıştır. Mart 2010 itibarıyla kredi kartları (%19,3), diğer ferdi krediler (%11,7) ve tekstil ve tekstil ürünleri sanayi (%8,0) TGA içindeki payı en yüksek olan alt sektörler olarak öne çıkmıştır.

Tablo 3.1-1: TGA İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Sektörler

(%)	Mar.09		Ara.09		Mar.10	
	TGA içindeki Payı	TGA Oranı	TGA içindeki Payı	TGA Oranı	TGA içindeki Payı	TGA Oranı
Kredi Kartları	18,3	8,5	19,9	10,3	19,3	9,8
Ferdi Kredi Diğer	9,4	4,0	11,8	5,5	11,7	5,0
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	10,7	13,2	7,9	13,6	8,0	12,8
Diğer	8,3	12,5	7,8	14,6	7,2	14,3
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	6,8	5,5	7,4	6,6	8,0	6,6
İnşaat	5,2	4,2	5,5	4,8	5,6	4,4
Ferdi Kredi Konut	4,0	1,7	4,4	2,1	4,2	1,9
Tarım	3,8	4,9	4,0	5,7	4,4	5,8
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	3,8	6,2	3,6	6,2	3,6	5,7

TGA'nın teminat yapısı incelendiğinde, 2010 yılı ilk çeyreğinde TGA'nın teminatlandırma oranı bir önceki çeyreğe göre 0,6 puan artarak %40,6'ya yükselmiştir. Bu dönemde, 2. ve 3. Grup teminata sahip TGA'nın toplam TGA içindeki payı, bir önceki döneme göre azalırken, teminatsız TGA'nın payı bir önceki döneme göre 2,6 puan artarak %49,4'e yükselmiştir.

Tablo 3.1-2: Tahsili Gecikmiş Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri

	Brüt Bakiye (Milyar TL)			Teminata Göre Oransal Dağılım (%)			Toplam Teminat/Kredi (%)		
	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Eyl.09	Ara.09	Mar.10
Toplam Tahsili Gecikmiş Alacaklar	21,20	21,85	21,43	100,0	100,0	100,0	39,1	40,0	40,6
a) I. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,08	0,08	0,06	0,4	0,4	0,4	74,5	71,5	76,1
b) II. Grup Teminata Sahip Olanlar	7,05	7,22	7,18	35,3	35,1	33,3	82,4	85,5	86,4
c) III. Grup Teminata Sahip Olanlar	3,25	3,43	3,26	16,4	16,0	15,3	69,0	68,0	68,6
d) IV. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,35	0,35	0,44	2,5	1,7	1,7	51,4	50,4	44,3
e) Teminatsız Olanlar	10,46	10,77	10,48	45,4	46,8	49,4			
Yeniden Yapılandırılan Alacaklar	1,08	1,01	0,87						
Yeni İtfa Planına Bağlı Alacaklar	0,71	0,71	0,81						

Mart 2010 itibarıyla kredi riski senaryo analizleri incelendiğinde, nakdi ve gayri nakdi kredilerin zarara dönüşmesine ilişkin bütün senaryolar için oluşması muhtemel zararların, bir önceki döneme göre ılımlı bir şekilde arttığı anlaşılmaktadır. Bu gelişmeye paralel olarak, söz konusu senaryoların oluşması durumunda ortaya çıkacak SYR değeri de, tüm senaryolar için bir önceki döneme göre küçük miktarda azalmıştır.

Tablo 3.1-3: Kredi Riski Senaryo Analizleri Sonuçları

Senaryo	Ara.09				Mar.10			
	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan)*	Zarar/Özk(%)	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan)*	Zarar/Özk. (%)
Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	3.148	19,34	0,50	2,89	3.354	18,67	0,50	2,94
Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	15.742	17,28	2,56	14,43	16.773	16,65	2,52	14,72
Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	31.484	14,62	5,22	28,86	33.546	14,02	5,15	29,44
G.Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	933	19,69	0,15	0,86	999	19,02	0,15	0,88
G. Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	4.664	19,10	0,74	4,28	4.997	18,43	0,74	4,39
G. Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	9.328	18,34	1,50	8,55	9.994	17,68	1,49	8,77

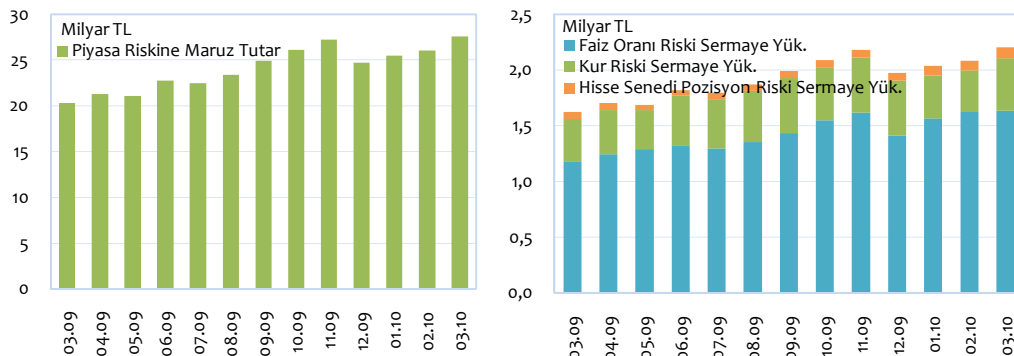
Not: İller Bankası verileri hariç tutulmuştur.

* Aralık 2009 dönemi ortalama SYR'si %19,79'dur. Mart 2010 dönemi ortalama SYR'si %19,17'dir.

3.1.1 Piyasa Riski

2010 yılının ilk çeyreğinde bankacılık sektörünün piyasa riskine esas tutan, 2009 yılı son çeyreğine göre %11,7'lik artışla 27,6 milyar TL'ye ulaşmıştır. Piyasa riskinin bileşenlerine ilişkin sermaye yükümlülüğü değerleri incelendiğinde bu dönemde, hisse senedi pozisyon riski ve faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğünün bir önceki döneme göre sırasıyla %44 ve %16 oranında arttığı görülmektedir. Bu gelişme, söz konusu dönemde sektörün maruz kaldığı faiz oranı ve hisse senedi pozisyon riskinin, bir önceki döneme göre yükseldiğini göstermektedir.

Grafik 3.1-5: Piyasa Riskine Maruz Tutar ve Sermaye Yükümlülüğü

Mart 2010 döneminde, ikinci el DİBS fiyatlarındaki olası değişimlerin sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre ılımlı bir şekilde artmıştır. Bu gelişmede, DİBS portföyünde önceki döneme göre görülen artışın özkaynaklardaki artıştan daha hızlı olmasının etkili olduğu görülmektedir. Bu dönemde, ikinci el DİBS fiyatlarındaki olası %10'luk bir azalışın, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre %5,7'den, %6,2'ye yükselmiştir.

Tablo 3.1-4: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Mar.10 (Milyon TL)				İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Değişim %					
				-10	-5	-1	1	5	10
	Ticari Portföy	Sabit Faizli DİBS	Özk.	Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat	163.366	67.896	99.063	-6,9	-3,4	-0,7	0,7	3,4	6,9
KYB	2.946	1.353	13.136	-1,0	-0,5	-0,1	0,1	0,5	1,0
Toplam	166.312	69.249	112.200	-6,2	-3,1	-0,6	0,6	3,1	6,2
Ara.09 (Milyon TL)									
Mevduat	144.381	59.275	93.833	-6,3	-3,2	-0,6	0,6	3,2	6,3
KYB	2.548	1.161	12.635	-0,9	-0,5	-0,1	0,1	0,5	0,9
Toplam	146.929	60.436	106.467	-5,7	-2,8	-0,6	0,6	2,8	5,7

2010 yılının ilk çeyreğinde sektörün sabit faizli eurobond portföyündeki artışın, özkaynaklardaki artışa yakın olmasından dolayı, sabit faizli eurobond fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre küçük bir artışla %1,4'ten %1,5'e yükselmiştir.

Tablo 3.1-5: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Mar.10 (Milyon TL)				Eurobond Fiyatlarındaki Değişim %					
	Ticari Portföy	Sabit Faizli Eurobond	Özk.	-10	-5	-1	1	5	10
				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mev. Bank	163.366	16.831	99.063	-1,7	-0,8	-0,2	0,2	0,8	1,7
KYB	2.946	313	13.136	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	166.312	17.144	112.200	-1,5	-0,8	-0,2	0,2	0,8	1,5
Ara.09 (Milyon TL)									
Mev. Bank	144.381	14.354	93.833	-1,5	-0,8	-0,2	0,2	0,8	1,5
KYB	2.548	261	12.635	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	146.929	14.614	106.467	-1,4	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,4

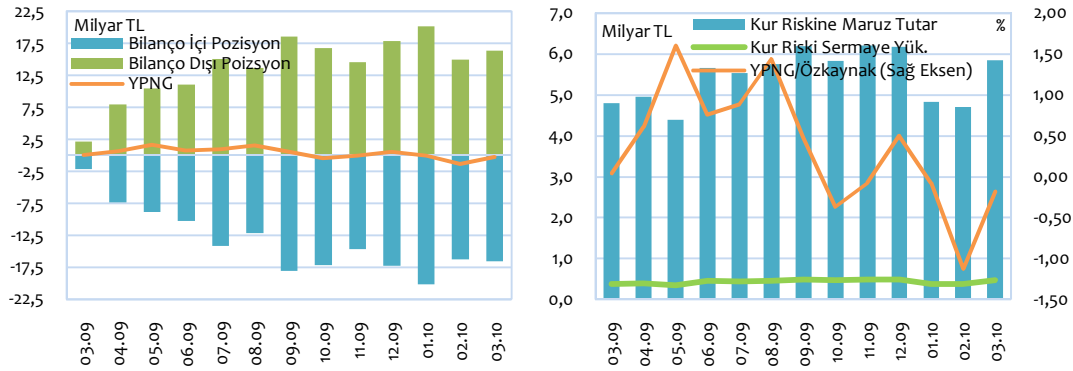
Ticari portföy içinde sınırlı paya sahip olan hisse senedi ve yatırım fonlarının fiyatlarındaki değişimlerin, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, 2010 yılı ilk çeyreğinde bir önceki döneme göre büyük değişiklik göstermemiş ve tüm senaryolar için bir önceki döneme göre 0,01 puan artış göstermiştir.

Tablo 3.1-6: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi

Mar.10 (Milyon TL)				HS+YF Fiyatlarındaki Değişim (%)					
	Ticari Portföy	Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	Özk.	-10	-5	-1	1	5	10
				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat	163.366	556	99.063	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
KYB	2.946	69	13.136	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05
Toplam	166.312	626	112.200	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
Ara.09 (Milyon TL)									
Mevduat	144.381	428	93.833	-0,05	-0,02	0,00	0,00	0,02	0,05
KYB	2.548	68	12.635	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05
Toplam	146.929	496	106.467	-0,05	-0,02	0,00	0,00	0,02	0,05

2010 yılı ilk çeyreğinde sektörün bilanço içi pozisyonu (BİP) ve bilanço dışı pozisyonu (BDP), mutlak değer olarak bir önceki döneme göre azalmıştır. 2009 yılı son çeyreğinde 568 milyon TL olan YPNG, 2010 yılı ilk çeyreğinde -213 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde sektörün kur riskine maruz değeri bir önceki döneme göre %5,1 azalarak 5,9 milyar TL'ye gerilemiştir. Aralık 2009 itibarıyla %0,5 olan YPNG/Özkaynak oranı, Mart 2010 itibarıyla %0,2 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-6: BİP, YPNGP ve Kur Riski Sermaye Yükümlülüğü

2010 yılı ilk çeyreğinde sektörün bilanço içi pozisyonunun bir önceki döneme göre mutlak değer olarak azalması ve özkaynakların ise bir önceki döneme göre artmasından dolayı, kurlardaki olası değişimlerin bankacılık sektörünün toplam sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre azalmıştır. Bu dönemde kurlardaki %25'lik olası bir artışın sermaye üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre %3,9'dan %3,3'e gerilemiştir.

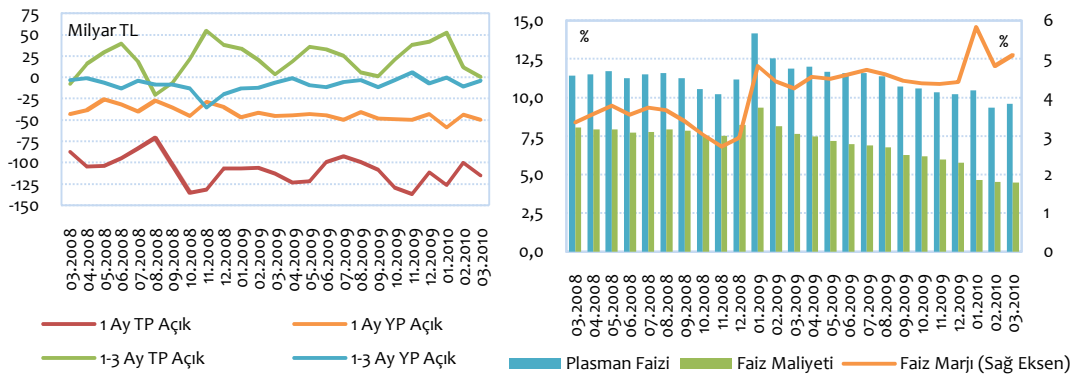
Tablo 3.1-7: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri

26 Mart 2010 itibarıyla (Milyon Dolar)						Kurlardaki Değişim Oranı (%)					
	Bilanço İçi Pozisyon (BİP)	Özk.	BİP/Özk. (%)	YPNGP	YPNGP/Özk. (%)	-20	-10	1	5	25	50
Mevduat	-11.503	66.734	-17,2	-460	-0,7	3,4	1,7	-0,2	-0,9	-4,3	-8,6
Kalkınma	292	8.530	3,4	-31	-0,4	-0,7	-0,3	0,0	0,2	0,9	1,7
Katılım	818	2.898	28,2	45	1,6	-5,6	-2,8	0,3	1,4	7,1	14,1
Toplam	-10.393	78.162	-13,3	-447	-0,6	2,7	1,3	-0,1	-0,7	-3,3	-6,6
25 Aralık 2009 itibarıyla (Milyon Dolar)						Kurlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat	-13.153	64.326	-20,4	107	0,2	4,1	2,0	-0,2	-1,0	-5,1	-10,2
Kalkınma	324	8.214	3,9	-111	-1,4	-0,8	-0,4	0,0	0,2	1,0	2,0
Katılım	1.210	2.878	42,0	50	1,7	-8,4	-4,2	0,4	2,1	10,5	21,0
Toplam	-11.619	75.418	-15,4	46	0,1	3,1	1,5	-0,2	-0,8	-3,9	-7,7

3.1.2 Yapısal Faiz Oranı Riski

2010 yılı ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, 1 aylık TP ve YP açık faiz pozisyonunda artış, 1-3 aylık TP ve YP fazla faiz pozisyonunda azalış görülmektedir. Mart 2010 itibarıyla, 1 aylık TP'de 114,8 milyar TL, 1 aylık YP'de 50 milyar TL ve 1-3 aylık YP'de 3,7 milyar TL açık gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-7: Faiz Açıkları, Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi

Sektörün maruz kaldığı yapısal faiz oranı riski tutarının belirlenmesi amacıyla yapılan senaryo analizlerinde, bankaların varlık ve yükümlülüklerinin yeniden fiyatlamaya tarihlerine kalan süreler ve ortalama plasman faizi ile kaynak maliyeti veri iken, faiz değişimlerinin banka kârlılığı üzerindeki etkisi hesaplanmaktadır. Hesaplamalarda, bankaların varlık ve yükümlülüklerinin faize duyarlılığının, analiz dönemi boyunca değişmediği varsayılmaktadır. Ayrıca, analizlerde yeni kaynak girişinin olmadığı varsayılmış ve paranın zaman değeri ihmal edilmiştir.

Tablo 3.1-8: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları

Senaryolar	TP Faizlerdeki Değişim (puan)				YP Faizlerdeki Değişim (puan)				
	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay	
Senaryo 1	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 2	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 3	1,00	2,00	3,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,50	0,75	1,50	
Senaryo 5	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50	
Senaryo 6	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 7	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00	
Senaryo 8	-1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 9	0,00	0,00	0,00	0,00	-1,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 10	-1,00	-2,00	-3,00	-6,00	-0,25	-0,50	-0,75	-1,50	
Kazanç/Kayıp (Milyon TL)	Eylül 09			Aralık 09			Mart 10		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Senaryo 1	-1.949	0	-1.949	-2.125	0	-2.125	-2.143	0	-2.143
Senaryo 2	0	-1.000	-1.000	0	-962	-962	0	-1.067	-1.067
Senaryo 3	-18.100	0	-18.100	-19.612	0	-19.612	-21.765	0	-21.765
Senaryo 4	0	-5.150	-5.150	0	-5.261	-5.261	0	-5.689	-5.689
Senaryo 5	-7.867	-3.366	-11.233	-8.039	-3.321	-11.361	-9.226	-3.628	-12.854
Senaryo 6	-19.492	-5.001	-24.493	-21.251	-4.812	-26.064	-21.431	-5.335	-26.766
Senaryo 7	-21.681	-11.593	-33.274	-26.716	-11.537	-38.254	-28.825	-13.272	-42.096
Senaryo 8	1.949	0	1.949	2.125	0	2.125	2.143	0	2.143
Senaryo 9	0	1.000	1.000	0	962	962	0	1.067	1.067
Senaryo 10	18.100	5.150	23.250	19.612	5.261	24.873	21.765	5.689	27.454

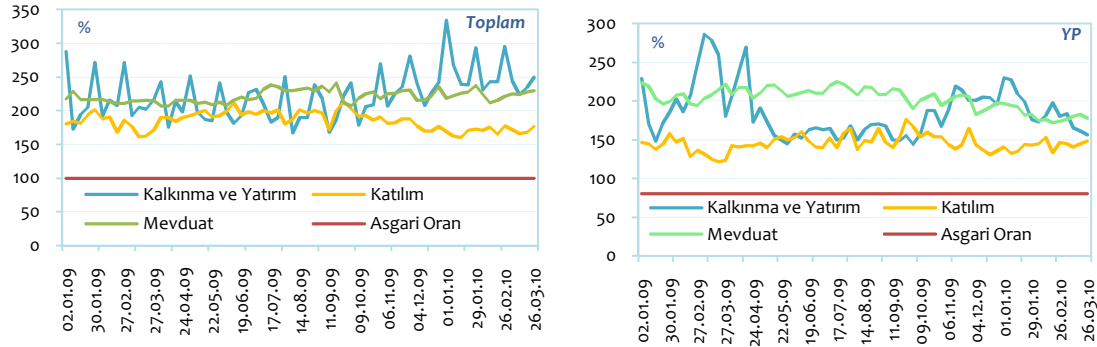
Faiz oranına ilişkin senaryolar, yapısal faiz oranı riskine duyarlılığın TP ve YP'de ılımlı bir şekilde arttığını göstermektedir. Uygulanan senaryolar sonucunda, TP ve YP kalemlerde ortaya çıkan alternatif kazanç ve kayıplar incelendiğinde, toplam kazanç ve kayıp değerlerinin, Mart 2010 döneminde Aralık 2009 dönemine kıyasla mutlak değer olarak daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.1.3 Likidite Riski

Banka grupları bazında günlük yabancı para ve toplam likidite yeterlilik oranlarının gelişimi incelendiğinde, tüm banka gruplarında yabancı para ve toplam likidite yeterlilik oranlarının yasal sınırların üzerindeki seyri koruduğu görülmektedir.

Birinci vade dilimine ilişkin toplam yasal likidite yeterlilik oranı, 2010 yılı Mart ayı sonunda, 2009 yılsonu ile karşılaştırıldığında, kalkınma ve yatırım bankaları için %241,2'den %249,4'e yükselirken mevduat bankaları için %235,6'dan %230'a düşmüş, katılım bankaları grubunda ise değişmeyerek %176 seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, Aralık 2009'a kıyasla yabancı para likidite yeterlilik oranı, mevduat ile kalkınma ve yatırım bankaları için azalırken, katılım bankaları için artış göstermiştir.

Grafik 3.1-8: Birinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi

Aralık 2009 – Mart 2010 döneminde, bankaların ikinci vade dilimine ilişkin likidite bileşenleri incelendiğinde, türev işlemlerin ve menkul kıymet portföyünün arttığı görülmektedir. Mevduat kalemindeki artış, vadenin kısa olması nedeniyle likit yükümlülükleri artırmış ve ikinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranı 1,2 puan gerilemiştir. Diğer taraftan, bankalardan alacaklar ve nakit değerlerdeki azalış ve yükümlülük doğuran türev işlemlerdeki artışın etkisiyle, YP likidite yeterlilik oranı 126,9'dan 117,5'e düşmüştür.

Tablo 3.1-9: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri

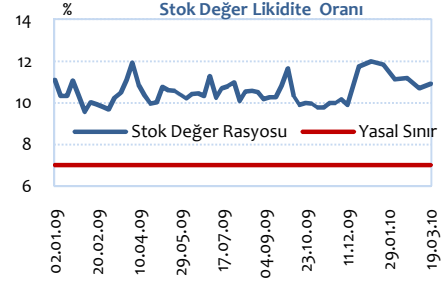
Milyon TL, (%)	YP				Toplam			
Varlıklar	Mart 09	Haziran 09	Aralık 09	Mart 10	Mart 09	Haziran 09	Aralık 09	Mart 10
Türevler	39.769 (31)	32.339 (27)	44.873 (36)	48.498 (39)	54.642 (15)	42.558 (12)	55.653 (13)	60.111 (14)
B., YDMŞ	29.499 (23)	28.647 (24)	27.227 (22)	21.870 (18)	31.887 (9)	32.201 (9)	31.897 (8)	26.142 (6)
GUDMD	19.402 (15)	16.696 (14)	15.110 (12)	17.228 (14)	75.963 (21)	87.091 (24)	127.273 (31)	143.672 (34)
VKETMD.	14.968 (12)	13.605 (11)	12.983 (10)	11.406 (9)	81.677 (23)	80.412 (22)	77.372 (19)	77.569 (18)
Krediler	11.976 (9)	12.845 (11)	11.956 (9)	11.513 (9)	67.008 (19)	72.323 (20)	74.358 (18)	75.768 (18)
ND,TCMB	8.174 (6)	7.964 (7)	8.117 (6)	7.674 (6)	27.786 (8)	35.244 (10)	30.557 (7)	28.803 (7)
Alacaklar	5.177 (4)	6.617 (6)	5.614 (4)	4.850 (4)	18.889 (5)	12.416 (3)	15.614 (4)	16.134 (4)
YAD (Net)	8 (0)	2 (0)	10 (0)	7 (0)	41 (0)	32 (0)	28 (0)	20 (0)
Toplam	128.972	118.714	125.890	123.045	357.893	362.277	412.750	428.221
Yükümlülükler								
Mevduat	49.807 (49)	48.323 (56)	51.422 (52)	50.356 (48)	140.974 (54)	141.753 (55)	148.916 (53)	156.522 (52)
Türevler	38.378 (38)	28.138 (33)	36.262 (37)	41.796 (40)	55.122 (21)	43.057 (17)	55.559 (19)	60.585 (20)
Diğ.Kayn.	3.329 (3)	3.891 (5)	5.069 (5)	4.011 (4)	40.333 (15)	44.564 (17)	51.299 (18)	52.161 (17)
TCMB, B.,Ş.	2.205 (2)	2.051 (2)	2.203 (2)	3.881 (4)	15.954 (6)	15.958 (6)	17.821 (6)	7.634 (3)
Diğ.Krediler	4.953 (5)	2.517 (3)	2.048 (2)	2.648 (3)	6.205 (2)	9.779 (4)	8.303 (3)	4.078 (1)
BDİ	2.607 (3)	1.433 (2)	2.197 (2)	2.038 (2)	4.231 (2)	2.545 (1)	4.705 (2)	18.846 (6)
Toplam	101.280	86.351	99.201	104.731	262.818	257.656	286.602	299.826
LYO (%)	127,3	137,5	126,9	117,5	136,2	140,6	144,0	142,8

Bankaların varlıkları ve yükümlülükleri arasındaki likidite dengesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hesaplanan Stok Değer Likidite Oranı, 2010 yılının ilk 3 ayında %10-12 bandında hareket etmiştir. Yılın ilk iki ayında %11'in üzerinde seyreden oran, mevduattaki artışın etkisiyle Mart ayında %11'in altına gerilemiştir.

Tablo 3.1-10: Stok Değer Likidite Oranı²

Milyon TL	Mart 09	Haziran 09	Aralık 09	Mart 10
Nakit Değ. Ve TCMB	39.920	39.292	26.393	26.308
Bankalar, YDMŞ	7.187	9.519	15.642	17.307
Alacaklar	26.382	21.138	23.278	21.585
TOPLAM VARLIKLAR	73.489	69.949	65.314	65.201
Mevduat	480.907	485.479	526.818	542.223
TCMB, Bankalar, YDMŞ	29.969	30.500	32.381	31.076
Diğer Krediler	52.409	49.429	46.508	46.797
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	563.285	565.408	605.707	620.096

Kaynak: BDDK

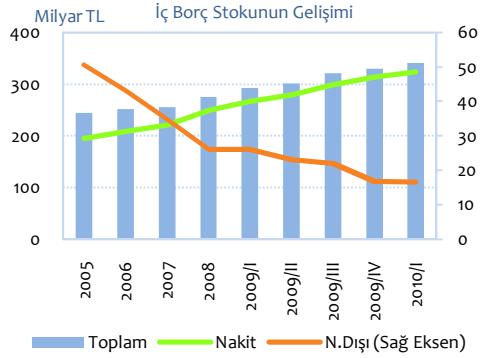

Mart 2010 itibarıyla iç borç stoku, 2009 yılsonuna göre %3,2, son bir yılda ise %16,5 oranında artarak 341 milyar TL'ye yükselmiştir. İç borcun 217 milyar TL'si bankalara, 113 milyar TL'si ise bankacılık dışı kesime olup, borç stokunun alacaklılara göre dağılımında bankacılık kesiminin ağırlığı artmaya devam etmektedir. Faiz maliyetinin düştüğü son dönemlerde, nakit iç borç stokunun artmaya devam ettiği ve toplam iç borç stoku içindeki payının %95,1'e yükseldiği görülmektedir.

Tablo 3.1-11: İç Borç Stokunun Alıcılara Göre Dağılımı

%	2006	2007	2008	2009			2010
				Mart	Haziran	Aralık	Mart
Bankacılık Kesimi	49,1	51,7	54,9	56,2	57,9	63,4	63,8
Kamu B.	24,2	23,4	26	26,6	27,2	26,9	27,6
Özel Bankalar	21,5	23,4	23,3	24	25,4	30,8	30,7
Yabancı B.	2,9	4,1	4,9	4,9	4,6	4,9	4,6
Kalk.Yat.B.	0,6	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9
Banka Dışı Kesim ³	44	42,3	40,6	39,5	38,9	34,2	33,2
Gerçek Kişiler	8,8	5,9	5,5	5,4	4,5	2,9	2,4
Tüzel Kişiler	18,1	18,5	19,8	20,5	20,3	18,5	17,7
MKYF ⁴	3,5	4,5	5	5,1	5,3	4,2	4,0
YD Yerleşikler	13,6	13,4	10,3	8,5	8,8	8,6	9,1
TCMB	6,9	6	4,5	4,2	3,2	2,3	3,1
TOPLAM	100	100	100	100	100	100	100

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

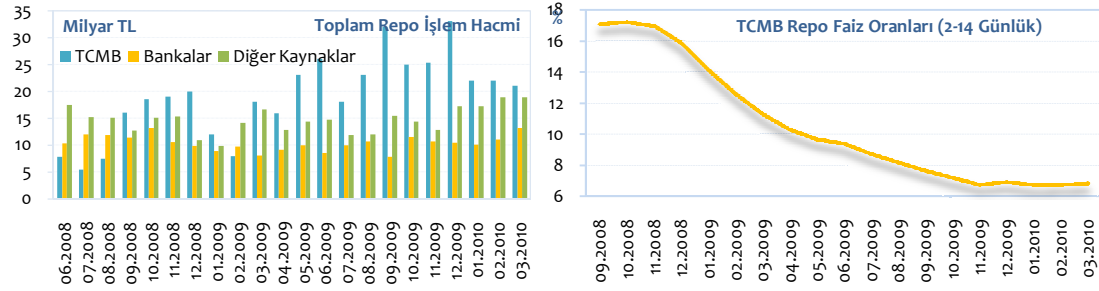
Repo işlem hacmi, dönemler itibarıyla dalgalı bir seyir izlemektedir. Küresel kriz ve oluşturduğu ekonomik şartların etkisiyle, TCMB'nin yaptığı faiz indirimlerine bağlı olarak, 2009 yılsonunda %7'nin altına inen 14 güne kadar vadeli ağırlıklı ortalama repo faiz oranı, Mart 2010 itibarıyla %6,87 düzeyindedir. Bu dönemde, sektörde gerçekleşen repo işlemlerinden sağlanan fonların 21 milyar TL'lik kısmı TCMB'den, 13,1 milyar TL'lik kısmı bankalardan, 18,9 milyar TL'lik kısmı ise diğer kaynaklardan temin edilmiştir. Sektör, varlıklarının %6,2'sini repo yoluyla sağlanan fonlarla finanse etmektedir.

²"Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik'in 15/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında, kasa, efektif deposu, Merkez Bankası nezdinde açılan vadesiz serbest hesap, yoldaki paralar, vadesi gelmiş menkul değerler, kıymetli maden deposu, satın alınan çekler, bankalar, yurt dışı merkez ve şubeler nezdinde açılan vadesiz serbest hesaplar, bankalararası para piyasasından gecelik alacaklar ve zorunlu karşılıklar toplamının, toplam mevduatlar, TCMB, Bankalar, Yurt Dışı Merkez ve Şubeler Hesapları ve sermaye benzeri krediler hariç diğer Krediler kalemlerinin toplam tutarları (TP+YP) vadelerine bakılmaksızın stok değerleri üzerinden kaydedilir hükmü yer almaktadır.

³ Banka dışı kesim, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu dışındaki tüm gerçek ve tüzel kişileri kapsamaktadır.

⁴ MKYF: Menkul Kıymet Yatırım Fonu

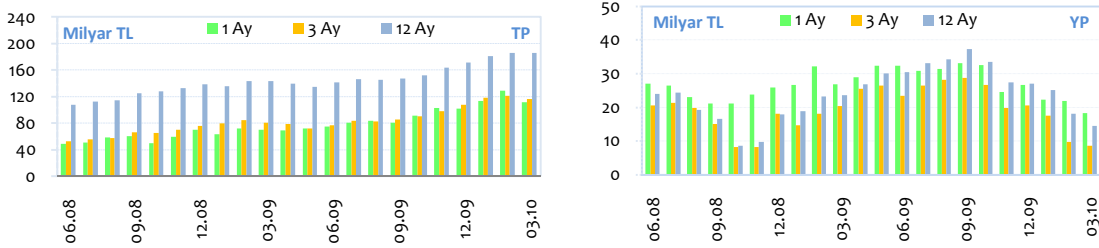
Grafik 3.1-9: Repo İşlemlerinin Gelişimi

Kaynak: BDDK, TCMB.

Teminat yükümlülüğünün bulunmaması ve gerçekleşen faiz oranlarının TCMB'ye göre daha düşük olması nedeniyle tercih edilen ve likidite yönetimi açısından önem arz eden bankalararası piyasada gecelik ortalama faizler yatay seyir izlemektedir. Küresel finans krizinin derinleştiği dönemlerde, kredi koşullarının kötüleşmesiyle birlikte %17,5 seviyelerine kadar çıkan gecelik ortalama TL faizi, politika faizlerindeki indirimler ve alınan diğer tedbirlerin de etkisiyle gerilemiş olup Mart 2010 itibarıyla %6,5 seviyelerindedir. Diğer taraftan, Takasbank Borsa Piyasası'nda⁵ oluşan gecelik ortalama faiz, Mart 2010 itibarıyla %5,9 seviyesindedir.

Grafik 3.1-10: Vadelere Göre Likidite Fazlası

Sendikasyon ve seküritizasyon kredileri, orta ve uzun vadede bankaların YP likiditesini etkileyecek unsurlar arasında yer almaktadır. Nisan – Aralık 2010 döneminde geri ödenecek sendikasyon ve seküritizasyon kredisi tutarı 12,8 milyar TL (8,5 milyar \$) civarındadır. Sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinde Avro cinsinden krediler ağırlıkta iken, ödemeler Mayıs, Ağustos ve Eylül aylarında yoğunlaşmaktadır. 2011-2018 yılları arasında itfa olunacak toplam sendikasyon ve seküritizasyon kredisi bakiyesi 16,5 milyar TL (10,9 milyar \$)'dir.

Tablo 3.1-12: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Ödeme Planı

(Milyon)	EURO				DOLAR				TOPLAM ⁶	
	Sendikasyon		Seküritizasyon		Sendikasyon		Seküritizasyon			
	TL	\$ Karşılığı	TL	\$ Karşılığı	TL	\$	TL	\$	TL	\$
2010 Nisan	893	594	63	42	247	166	156	104	1.359	906
2010 Mayıs	1.510	1.002	0	0	553	365	208	137	2.271	1.504
2010 Haziran	0	0	0	0	0	0	222	146	222	146
2010 Temmuz	0	0	63	42	0	0	179	119	242	161
2010 Ağustos	1.476	973	35	23	613	404	269	178	2.394	1.578
2010 Eylül	2.421	1.606	0	0	1.397	929	223	147	4.041	2.682
2010 Ekim	0	0	63	42	0	0	204	136	267	178
2010 Kasım	388	256	35	23	139	92	277	183	838	554
2010 Aralık	742	494	0	0	227	152	224	148	1.193	794
2011-2018	2.357	1.553	1.053	706	922	608	11.908	7.878	16.540	10.942

⁵ Takasbank Borsa Para Piyasası (TBPP): kısa dönemli nakit fazlası olup, bunu organize bir şekilde plase edemeyen Aracı Kuruluşlar ile kısa dönemli nakit ihtiyacı bulunup, bu ihtiyacını uzun vadeli varlıklarını elden çıkartmadan karşılamak isteyen Aracı Kuruluşlar'ın karşılaşmasını sağlamak amacıyla 1 Ekim 1996'da İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. bünyesinde faaliyete geçmiştir.

⁶ Vade sonu 13 Nisan 2011 tarihli dolar karşılığı 199 milyon \$ olan 300 milyon TL değerindeki Türk Lirası cinsinden seküritizasyon ödemesi nedeniyle, 2011-2018 satırında yer alan sendikasyon ve seküritizasyon ödemelerinin TL ve \$ dolar karşılık toplamı Toplam sütunda yer alan rakamlardan farklılık göstermektedir.

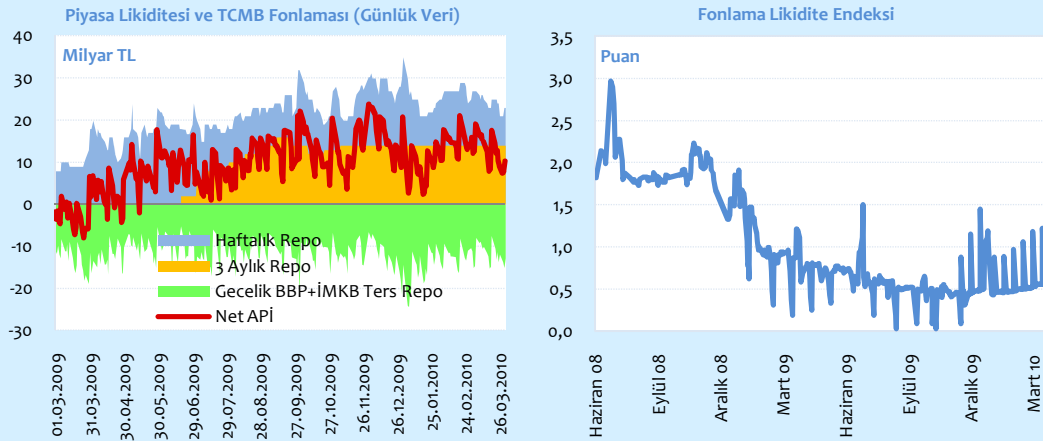
Kutu 3: Piyasadaki Likidite ve Fonlama Likidite Endeksi

Piyasadaki likidite düzeyi, likidite yönetiminde kullanılan araçların vade ve yapılarının belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Piyasadaki likidite fazlası ya da açığı makul düzeylerde olduğu sürece, TCMB tarafından yürütülen likidite yönetiminde gecelik ya da bir hafta vadeli açık piyasa işlemleri etkin olarak kullanılabilir. Ancak, piyasadaki likiditenin aşırı değişken olması durumunda kısa vadeli faiz politikası kararlarının güncellenmesi söz konusu olmaktadır. 2009 yılı boyunca TCMB, piyasada oluşan likidite fazlasını, İMKB Repo-Ters Repo pazarındaki ters işlemleri ile Bankalararası Para Piyasası'ndan gecelik vadede çekmiştir. Piyasada oluşan fon talebini ise 19 Haziran 2009 tarihine kadar haftalık repo işlemleri ile bu tarihten sonra ise hem haftalık hem de 3 aylık repo işlemleriyle karşılamıştır.

TCMB, piyasadaki net likidite açığının artması üzerine repo ihaleleri ile yapılan fonlamanın kısa vadede yoğunlaşmasının kredi mekanizması üzerinde yaratacağı olumsuz etkileri gidermek amacıyla 3 aylık repo ihalelerine başlamıştır. 31 Aralık 2009 tarihinde, 21 milyar TL düzeyinde gerçekleşen piyasadaki net likidite açığı, 31 Mart 2010 tarihi itibarıyla 10,5 milyar TL düzeyine gerilemiştir. 31 Mart 2010 tarihi itibarıyla TCMB piyasa fonlamanın %40'ını haftalık repo işlemleriyle, %60'ını ise 3 aylık repo işlemleriyle gerçekleştirmiş durumdadır. Bu durum, bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü içinde önemli bir yer teşkil etmese de, likidite yönetiminde vadelerin uzaması ve kısa vadeli yükümlülüklerin azalması açısından önem arz etmektedir. TCMB, Mart 2010 sonu itibarıyla, haftalık ve 3 aylık repo işlemleriyle toplamda piyasayı 23 milyar TL fonlamış ve gün sonunda oluşan 12,8 milyar TL'lik likidite fazlasının 12,5 milyar TL'lik kısmını gecelik vadede, Bankalararası Para Piyasası'ndan, 0,3 milyar TL'lik kısmını ise ters repo işlemiyle İMKB'den çekmiştir.

Fonlama Likidite Endeksi incelendiğinde, küresel finansal kriz döneminde TCMB'nin faiz indirimleriyle azalan endeksin, faiz indirimlerinin durmasıyla birlikte 2009 yılsonundan itibaren, ortalaması 0,55 olan bir bant içinde hareket ettiği görülmektedir.

Piyasadaki Likidite ve Fonlama Likidite Endeksi

Kaynak: TCMB

3.1.4 Yoğunlaşma Riski

Büyük kredilerin toplam kredi ve özkaynak içindeki payında 2009 yılının Haziran ayından beri gözlenen azalış trendi, cari dönemde de devam etmiştir. Mart 2010'da bankaların özkaynaklarının %10'undan büyük kredilerin toplam özkaynaklara oranı, 2009 yıl sonuna göre 6,4 puan azalarak %23,6, toplam kredilere oranı ise 2009 yıl sonuna göre 1,7 puan azalarak %6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1-13: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı

%	Eyl.09		Ara.09		Mar.10	
	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı
10'dan Büyük	36,2	9,2	30,0	7,7	23,6	6,0
10-15 Arası	21,0	5,3	21,0	5,4	12,7	3,2
15-20 Arası	12,5	3,2	5,4	1,4	7,5	1,9
20-25 Arası	0,9	0,2	2,1	0,5	3,4	0,9

Not: Bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna öz kaynakların %10'u veya daha fazlası oranında kullanılan krediler büyük kredi sayılır.

Kredilerin tutar ve müşteri sayısı açısından dağılımı, Mart 2010 itibarıyla, tutar olarak yoğunlaşmanın 1 milyon TL'den büyük krediler grubunda, müşteri sayısı açısından yoğunlaşmanın ise 51 bin TL'den az krediler grubunda olduğunu göstermektedir. Müşteri başına düşen kredi tutarlarında önemli bir değişim gözlenmemektedir.

Tablo 3.1-14: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Kredi Tutarı	Kredi Toplamı (%)			Müşteri Sayısı (%)			Müşteri Başına Kredi Tutarı (Bin TL)		
	Eyl.09	Ara.09	Mrt.10	Eyl.09	Ara.09	Mrt.10	Eyl.09	Ara.09	Mar.09
1 milyon TL'den büyük	48,12	48,38	48,85	0,06	0,06	0,07	7.573	7.613	7612
501 bin TL-1 milyon TL	4,10	4,08	4,19	0,06	0,06	0,06	705	715	713
101 bin TL-500 bin TL	10,33	10,25	10,37	0,52	0,52	0,55	194	197	195
51 bin TL-100 bin TL	6,85	6,99	7,05	0,96	0,98	1,03	70	71	71
51 bin TL'den az	30,60	30,30	29,54	98,40	98,38	98,29	3	3	3
Genel Toplam	100	100	100	100	100	100	10	10	10

Bankacılık sektörünün kullandığı kredilerin belli bir sektörde yoğunlaşması, bankacılık sistemi kredi kalitesinin, o sektörün finansal sağlamlığına karşı daha duyarlı olması sonucunu doğuracaktır. Sektörel bazda nakdi kredilerin dağılımı analiz edildiğinde, toplam kredilerin yaklaşık %60'ının sektörel açıdan 10 farklı kredi grubuna dağıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra toplam kredilerin yaklaşık %30'unun konut kredileri, ihtiyaç kredileri ve kredi kartları gibi müşteri sayısının oldukça fazla olduğu bireysel kredilerden oluşması da yoğunlaşma riski açısından olumlu karşılanmaktadır.

Tablo 3.1-15: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması

%	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10
Bireysel Konut Kredileri	10,4 (1)	10,4 (1)	10,8 (1)	11,0 (1)	11,3 (1)	10,4(1)
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	10,3 (2)	10,3 (2)	10,8 (2)	10,9 (2)	11,1 (2)	10,3(2)
Kredi Kartları	9,3 (3)	9,1 (3)	9,6 (3)	9,6 (3)	9,5 (3)	9,1(3)
İnşaat	5,4 (5)	5,5 (4)	5,8 (4)	5,9 (4)	6,0 (4)	5,5(4)
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	5,6 (4)	5,4 (5)	5,4 (5)	5,4 (5)	5,7 (5)	5,4(5)
Parasal Kurumlar (Banka, Finansal Kiralama, Fak., Fin. Şirketleri)	3,7 (8)	3,8 (6)	3,7 (6)	3,6 (7)	3,6 (8)	3,8(6)
Metal Ana San. ve İşlenmiş Maden Ürt. San.	3,8 (7)	3,5 (7)	3,5 (8)	3,5 (8)	3,6 (7)	3,5(7)
Tarım	3,3 (10)	3,4 (8)	3,6 (7)	3,7 (6)	3,8 (6)	3,4(8)
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	4,1 (6)	3,2 (9)	3,1 (10)	3,0 (11)	3,0 (10)	3,2(9)
Savunma ve Kamu Ynt. ve Zorunlu S. G. Kurumları	3,0 (12)	3,1 (11)	3,1 (9)	3,1 (10)	3,0 (11)	3,2(10)

Not: Parantez içindeki rakamlar o sektöre verilen kredi tutarının toplam içindeki payının sırasını göstermektedir.

Bankacılık sektörünün kullandığı kredilerin belli bir ülke veya bölge bazında yoğunlaşması, o ülke veya bölgenin ekonomik ve finansal yapısında meydana gelebilecek olumsuz gelişmelere karşı bankacılık sistemi kredi kalitesinin duyarlılığını artıracaktır. Mart 2010 itibarıyla yurt içi yerleşiklere kullanılan krediler, toplam kredilerin yaklaşık %96'sını teşkil etmektedir. Yurtdışı kredilerin ise %52,1'inin Avrupa'daki yerleşiklere kullanıldığı görülmektedir. 2009 yılsonu ile karşılaştırıldığında, Mart 2010 yılı itibarıyla Avrupa'ya olan risk yoğunlaşması azalırken, ABD'ye olan risk yoğunlaşması ise artmıştır.

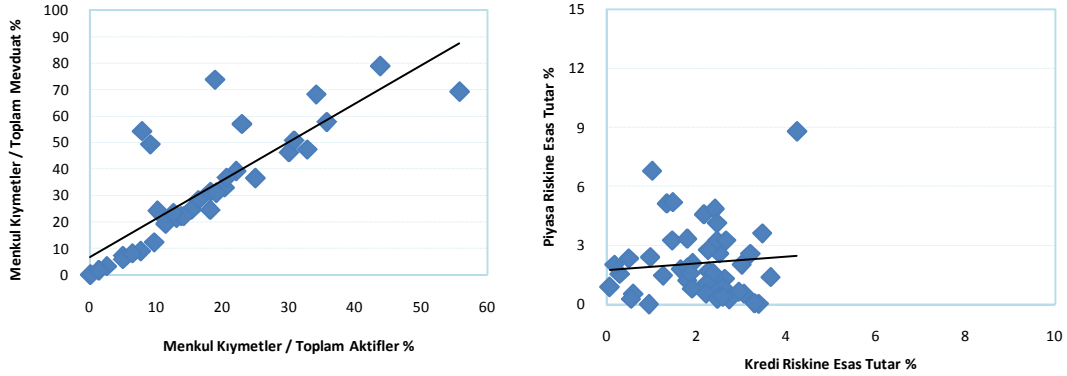
Tablo 3.1-16: Kullanılan Yurtdışı Kredilerin Coğrafi Dağılımı

	Eyl.08	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10
Avrupa	50,2	57,1	59,0	57,1	56,8	57,0	52,1
ABD	11,4	6,5	6,2	5,0	5,8	7,4	9,4
KKTC	4,0	4,6	4,5	4,6	3,9	5,0	4,8
Rusya	3,6	2,6	2,1	2,6	3,2	3,5	3,4
Çin	1,5	1,9	1,5	1,7	2,6	3,2	3,1
İsviçre	4,7	4,6	1,1	2,0	1,6	1,9	2,6
Diğer	24,7	22,7	25,6	27,0	26,1	21,9	24,6
Genel Toplam	100	100	100	100	100	100	100

Not: Söz konusu hesaplama nakdi ve gayri nakdi krediler dahil edilmiştir.

Menkul kıymetlerin aktifler içindeki payında 2009 yılı boyunca görülen yükseliş, 2010 yılının ilk çeyreğinde de sürmüş ve menkul kıymetlerin aktifler içindeki payı, Mart 2010 itibarıyla %31,3'e yükselmiştir. Menkul kıymetlere yapılan plasmanların artması, piyasa riskine yönelik risk yoğunlaşmasının artmasına yol açacaktır. Bu çerçevede, Mart 2010 itibarıyla, menkul kıymetlerin toplam aktifler içindeki payları banka bazlı olarak incelendiğinde bankaların tamamına yakını için söz konusu oranın %60'dan, toplanan mevduatın menkul kıymetlere plase edilme oranının ise bankaların tamamına yakını için %80'den düşük seviyede olduğu görülmektedir.

Kredi riski ve piyasa riskine esas tutarların banka bazında yoğunlaşması, bankaların ölçek büyüklükleri dikkate alınmak suretiyle incelendiğinde, Mart 2010 itibarıyla her bir banka için bilanço ve bilanço dışı büyüklükleri ile ilişkilendirilmiş kredi riskine esas tutarın, aynı şekilde sektörün tamamı için hesaplanmış kredi riskine esas tutara oranının tüm bankalar için %0-%5 aralığında; bu şekilde hesaplanan piyasa riskine esas tutarın ise tüm bankalar için %0-%9 aralığında yer aldığı görülmektedir.

Grafik 3.1-11: Banka Bazlı Menkul Kıymetlerin Toplam Aktif ve Mevduata Oranı, PRET ve KRET

Açıklama: Kalkınma ve Yatırım Bankaları, bazı küresel sermayeli bankalar ve Birleşik Fon Bankası analizün bütünlüğünün bozulmaması amacıyla soldaki grafikte analize dahil edilmemişlerdir. Sağdaki grafikte bankalar, aktif ve bilanço dışı büyüklüklerine göre ölçeklendirilmiştir.

Mevduatın tutar ve müşteri sayısı açısından dağılımı incelendiğinde, Mart 2010 itibarıyla, tutar olarak yoğunlaşmanın 1 milyon TL'den büyük mevduat grubunda, mudi sayısı açısından yoğunlaşmanın ise 10 bin TL'den az mevduat grubunda olduğunu görülmektedir. Mudi başına düşen mevduat, 1 milyon TL'den büyük mevduat grubu ile 250 bin TL ve 1 milyon TL arasındaki mevduat grubunda artış göstermiştir.

Tablo 3.1-17: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat Tutarı	Mevduat Toplamı (%)			Müşteri Sayısı (%)			Müşteri Başına Mevduat Tutarı (Bin TL)		
	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Eyl.09	Ara.09	Mar.10
1 milyon TL'den büyük	42,6	43,1	45,2	0,04	0,04	0,04	7.055,0	7.107,2	7606,6
250 bin TL-1 milyon TL	15,0	14,8	14,4	0,22	0,21	0,21	467,2	512,4	509,9
51 bin TL-250 bin TL	21,5	21,9	21,2	1,30	1,39	1,40	111,3	112,6	112,6
11 bin TL-50 bin TL	14,5	14,2	13,5	3,92	4,07	4,01	24,9	25,0	24,9
10 bin TL'den az	6,4	6,0	5,8	94,52	94,29	97,26	0,5	0,5	0,4
Genel Toplam	100	100	100	100	100	100	6,7	7,2	7,4

Bankacılık sektöründeki mevduatın vade yapısı incelendiğinde, 3 aya kadar vadeli mevduatın toplam mevduat içindeki ağırlıklı payının Mart 2010 itibarıyla yerini koruduğu görülmektedir. Bu dönemde 3 aya kadar olan mevduatın toplam mevduat içindeki payı, önceki döneme göre 0,6 puan azalarak %91,3'e düşmüştür. Bankacılık sektörünün en önemli finansman kaynağı olan mevduatın, genel itibarıyla kısa vadede yoğunlaşmış olmasının likidite riskini olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir.

Tablo 3.1-18: Mevduatın Vade Yapısı

%	Mar.08	Haz.08	Eyl.08	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10
Vadesiz	15,1	15,8	15,4	13,7	13,6	14,2	15,8	15,6	13,6
1 Aya Kadar	30,9	31,0	28,4	31,5	31,6	30,7	29,3	27,7	31,6
1-3 Ay Arası	44,1	44,6	46,6	46,1	46,1	46,8	46,4	48,5	46,1
3 Aya Kadar	90,0	91,4	90,4	91,2	91,3	91,6	91,4	91,9	91,3
3-6 Ay Arası	4,6	3,7	4,4	3,3	3,5	3,4	3,5	3,3	3,5
6-12 Ay Arası	2,3	2,2	2,4	2,5	1,9	1,8	1,7	1,6	1,9
1 Yıl Üzeri	3,1	2,8	2,7	2,9	3,3	3,2	3,4	3,3	3,3
Genel Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.2 Sermaye Yeterliliği

Bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik oranı, 2010 yılının ilk çeyreğinde 0,6 puanlık düşüş göstererek, 19,9 puan olarak gerçekleşmiştir. Yılın ilk çeyreğinde özkaynaklarda meydana gelen %4,8'lik değişim karşısında sektörün risk ağırlıklı varlıklarının daha yüksek oranda (%7,5 oranında) artması, sermaye yeterlilik oranının düşmesine sebep olmuştur.

Tablo 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu

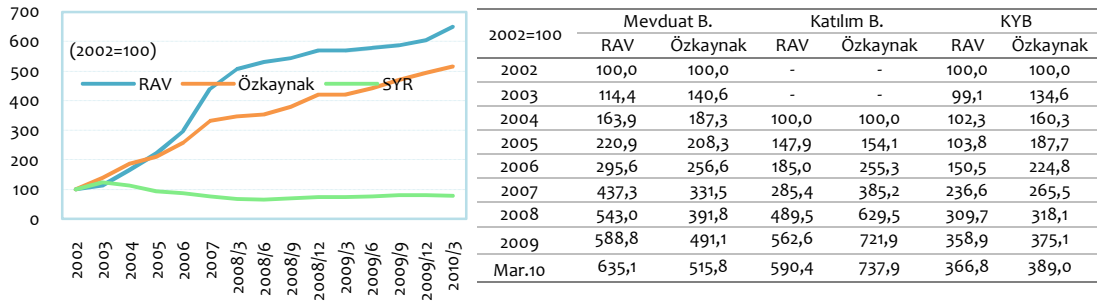
	Özkaynak (Milyar TL)				RAV (Milyar TL)				SYR			
	Ara.08	Ara.09	Mar.10	% değişim (Mar.10-Ara.09)	Ara.08	Ara.09	Mar.10	% değişim (Mar.10-Ara.09)	Ara.08	Ara.09	Mar.10	Puan değişim (Mar.10-Ara.09)
Sektör	92,7	115,0	120,5	4,8	515,5	562,0	604,1	7,5	18,0	20,5	19,9	-0,6
Mevduat	78,1	97,9	102,8	5,0	472,5	512,3	552,6	7,9	16,5	19,1	18,6	-0,5
- Kamu	17,2	23,6	25,2	6,8	105,2	126,5	137,7	8,9	16,4	18,7	18,3	-0,4
- Özel	45,0	56,7	59,4	4,8	274,5	290,4	314,3	8,2	16,4	19,5	18,9	-0,6
- Küresel	15,3	17,6	18,2	3,4	91,8	95,4	100,6	5,5	16,7	18,5	18,1	-0,4
KYB	10,8	12,7	13,2	3,9	18,2	21,1	21,6	2,4	59,3	60,3	61,2	0,9
Katılım	3,8	4,4	4,5	2,3	24,8	28,6	30,0	4,9	15,4	15,3	14,9	-0,4
Büyük Ölçek	57,7	74,6	78,8	5,6	353,6	386,5	419,9	8,6	16,3	19,3	18,8	-0,5
Orta Ölçek	17,0	20,6	21,3	3,4	109,3	122,2	129,1	5,6	15,5	16,9	16,5	-0,4
Küçük Ölçek	18,0	19,8	20,4	3,0	52,6	53,3	55,1	3,4	34,3	37,2	37,0	-0,2

Açıklama: Özkaynak tutarı SY430 formundan alınmış olup, bilanço özkaynağı ile farklılık arz etmektedir.

Fonksiyon grupları itibarıyla incelendiğinde, yılın ilk çeyreğinde kalkınma ve yatırım bankaları dışındaki grupların sermaye yeterlilik oranlarının düştüğü görülmektedir. Söz konusu dönemde kalkınma ve yatırım bankalarının risk ağırlıklı varlıklarındaki artış oranı, diğer gruplardaki artış oranının altında gerçekleşmiştir. Yılın ilk çeyreğinde mevduat bankalarının sermaye yeterlilik oranları 0,5 puan azalırken, katılım bankalarında söz konusu oran 0,4 puanlık bir düşüş göstermiştir.

Ölçek bazında yapılan incelemede, ölçeklerine göre tüm banka gruplarının SYR'lerinde düşüş olduğu, bununla beraber en büyük düşüşün büyük ölçekli bankalarda yaşandığı görülmektedir. Söz konusu dönemde SYR, büyük ölçekli bankalarda 0,5, orta ölçekli bankalarda 0,4, küçük ölçekli bankalarda ise 0,2 puan gerilemiştir.

Grafik 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu Endeksi

SYR'de 2006 yılından itibaren görülen düşme eğilimi, 2008 yılı üçüncü çeyreğiyle beraber artış trendine dönmüş, fakat 2010 yılı ilk çeyreğinde SYR'de azalış yaşanmıştır. 2002 yılı baz alınarak oluşturulan RAV, özkaynak ve SYR endeksine göre, 2010 yılının ilk çeyreğinde risk ağırlıklı varlıklarda, 2008 yılının ikinci çeyreğinden itibaren görülen en büyük artış oranı yaşanmıştır. İlk çeyrekte özkaynakların önceki dönemlere kıyasla düşük oranda artması ise, 2008 yılı ikinci çeyreğinden sonraki dönemde SYR'de görülen belirgin düşüşte etkili olmuştur.

Özkaynakları oluşturan kalemlerin oransal payları incelendiğinde, 2010 yılı ilk çeyreğinde ana sermayenin, özkaynak toplamının %90,5'ini oluşturduğu görülmektedir. Sektörün ana sermayesinde, yılın ilk çeyreğinde 4,9 milyar TL'lik bir artış meydana gelmiştir. Ana sermaye kalemleri içerisinde, ödenmiş sermayedeki artış sınırlı kalırken, yedek akçelerde 7 milyar TL'lik artış yaşanmıştır. Bu artışın 6,1 milyar TL'lik kısmı, kâr yedeklerinden genel kurul kararınca ayrılan olağanüstü yedek akçelerden oluşmaktadır. Ödenmiş sermayenin ana sermaye içindeki payı, 4,1 puan azalarak %36,9 düzeyine gerilemiştir.

Tablo 3.2-2: Özkaynak Ana Bileşenleri

(Milyon TL)	2007	2008	Mar.09	Ara.09	Mar.10	Özkaynak içindeki pay	% Değişim (Mar.10/Ara.09)
Ana Sermaye	74.638	88.619	89.792	104.139	109.097	90,5	4,8
-Ödenmiş Sermaye	31.623	39.406	40.292	42.542	44.459	36,9	4,5
-Yedek akçeler	33.661	39.911	43.303	49.228	56.206	46,6	14,2
-Net dön. Kârı ile geçm.yıl kârı	15.408	13.718	14.448	20.568	17.222	14,3	-16,3
-Yedek Akçelerle Karşılanamayan Zarar	-18.756	-18.023	-17.953	-17.992	-17.942	-14,9	-0,3
Katkı Sermaye	7.138	8.560	9.382	12.201	12.763	10,6	4,6
-Genel karşılıklar	2.534	3.641	3.723	4.083	4.310	3,6	5,6
-İkincil sermaye benzeri borçlar	3.347	5.493	5.928	5.538	5.523	4,6	-0,3
Üçüncü Kuşak Sermaye	0	0	0	0	0	0	-
Sermayeden İndirilen Değerler	-4.339	-4.452	-1.368	-1.300	-1.343	-1,1	3,3
Özkaynaklar	77.436	92.727	97.806	115.040	120.517	100,0	4,8

Kredi riskine esas tutar toplamının %86,3'ü, %100 risk ağırlıklı varlıklardan oluşmaktadır. Sektörün risksiz varlıklara olan plasmanındaki artış eğilimi, 2009 yılı son çeyreğinden itibaren sona ermiş olup; % 0 risk ağırlıklı varlıklara yapılan plasman tutarı, 2010 yılının ilk çeyreğinde %4,3 oranında azalmıştır. Diğer taraftan, artan kredi hacminin etkisiyle sektörün %100 risk ağırlıklı varlıklarındaki artış oranı, %5,4 ile geçen çeyrekte görülen %3,4'lük artışın üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 3.2-3: Riske Esas Tutarlar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar

(Milyon TL)	2007	2008	Mar.09	Ara.09	Mar.10		% Değişim Ara.09-Mar.10
					Milyon TL	Ağırl.Tutar Milyon TL	
- Risk Ağırlığı %0 Olan Varl.	229.758	228.731	233.266	262.657	251.271	0	-4,3
- Risk Ağırlığı %10 Olan Varl.	0	0	0	0	0	0	-
- Risk Ağırlığı %20 Olan Varl.	63.713	48.257	50.930	51.460	51.711	10.342	0,5
- Risk Ağırlığı %50 Olan Varl.	78.757	94.785	95.154	99.039	105.458	52.729	6,5
- Risk Ağırlığı %100 Olan Varl.	290.711	375.908	378.504	402.532	424.448	424.448	5,4
- Risk Ağırlığı %150 Olan Varl.	-	1.747	1.485	2.228	2.104	3.156	-5,6
- Risk Ağırlığı %200 Olan Varl.	-	173	210	392	431	862	9,9

Kredi Riskine Esas Tutar	343.275	435.919	438.915	466.470		491.538	5,4
Piyasa Riskine Esas Tutar	14.854	19.947	20.297	24.939		27.591	10,6
Op. Riske Esas Tutar	51.180	59.681	70.569	70.569		84.975	20,4
Toplam Risk Ağırlıklı Varl.	409.309	516.547	530.782	561.979		605.103	7,7

*Operasyonel riske esas tutar, SY430 formundan alınmış olup, temel göstere yaklaşımına göre hesaplanan değerden farklılık arz etmektedir.

Maruz kalınan riskler sebebiyle bulundurulması gereken asgari sermayenin dağılımı incelendiğinde, toplam sermaye yükümlülüğünün %81,4'ünün, kredi riskinden kaynaklandığı görülmektedir. Piyasa riski sermaye yükümlülüğünün toplam yükümlülük içindeki payı, bir önceki çeyreğe göre küçük bir artışla %4,6 düzeyine gelmiştir. Operasyonel risk sermaye yükümlülüğü ise, toplam sermaye yükümlülüğünün %14,1'ini oluşturmaktadır. Özkaynak toplamından sermaye yükümlülüğü tutarının düşülmesi suretiyle hesaplanan serbest özkaynak tutarı, bir önceki çeyreğe göre 2,2 milyar TL artarak, 72,2 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Tablo 3.2-4: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı

(Mart 2010)	Mevduat		KYB		Katılım B.		Toplam	
	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay
Kredi Riski Sermaye Yük.	35.868	81,1	1.383	80,1	2.073	86,4	39.323	81,4
Piyasa Riski Sermaye Yük.	2.092	4,7	103	5,9	12	0,5	2.207	4,6
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	6.245	14,1	240	13,9	313	13,0	6.798	14,1
Toplam Serm. Yük.	44.205	100,0	1.725	100,0	2.398	100,0	48.328	100,0
Serbest Özkaynak	58.636	-	11.472	-	2.080	-	72.189	-

Olası kur ve faiz değişimlerinin SYR'ye olan etkisi incelendiğinde, diğer değişkenler sabitken, kurda (ABD Doları) meydana gelecek %10 düzeyindeki artışın, SYR'de 0,36 puanlık bir düşüş yaratacağı görülmektedir. Buna karşılık, faiz haddinde meydana gelecek 2 puanlık yukarı yönlü bir değişim, SYR'yi 0,97 puan düşürecek; 1 puanlık aşağı yönlü bir değişim ise SYR'yi 0,49 puan artıracaktır.

Tablo 3.2-5: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi

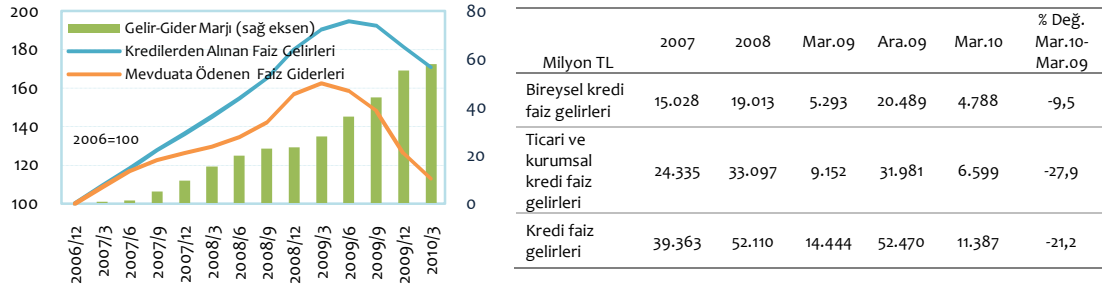
	Kurdaki (ABD Doları) Değişim (%)				TL Faiz Oranlarındaki Değişim (Puan)			
	-10	1	5	10	-2	-1	+1	+2
Tahmini RAV Değişimi (%)	-1,81	0,18	0,91	1,81	0,68	0,34	-0,33	-0,64
Tahmini Özkaynak Değişimi (%)	-0,04	0,004	-0,01	-0,09	5,95	2,94	-2,86	-5,64
Tahmini SYR Değişimi (puan)	0,34	-0,04	-0,18	-0,36	1,00	0,49	-0,49	-0,97

3.3 Kârlılık Analizi

2010 yılı ilk çeyreğinde, bankacılık sektörünün dönem net kârı, geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %22,1 oranında artarak, 6,3 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Geçen yılın aynı dönemine göre sektörün hem faiz gelirleri hem de faiz giderlerinde düşüş yaşanmış olup, sektörün yükümlülüklerinin kısa vadeli yapısından dolayı faiz giderlerindeki düşüş daha büyük olmuştur. Netice itibarıyla, sektörün net faiz gelirleri, 2009 yılı ilk çeyreğine göre 712 milyon TL tutarında artış göstermiştir.

2006 yıl sonu baz alınarak oluşturulan endekse göre, kredilerden alınan faiz gelirlerindeki düşme hızı, mevduata ödenen faiz giderlerindeki düşme hızının oldukça gerisinde yer almakta ve bunun sonucunda gelir-gider marjı gittikçe büyümektedir.

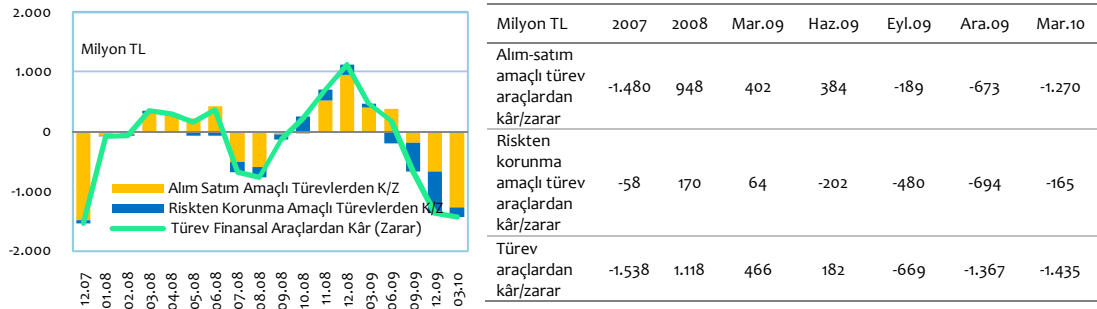
Grafik 3.3-1: Kredilerden Alınan Faizler-Mevduata Ödenen Faizler Değişim Endeksi

Not: Değişme endeksi her bir dönem için önceki 12 aya ait tutarlar toplanarak elde edilmiştir.

Mart 2010 itibarıyla sektör, sermaye piyasası işlemlerinden 696 milyon TL zarar etmiştir. Söz konusu dönemde, türev finansal araçlardan 1,4 milyar TL zarar edilmiş olup, bunun 1,3 milyar TL'si alım-satım amaçlı, 165 milyon TL'si ise riskten korunma amaçlı türev finansal araçlardaki zarardan oluşmaktadır.

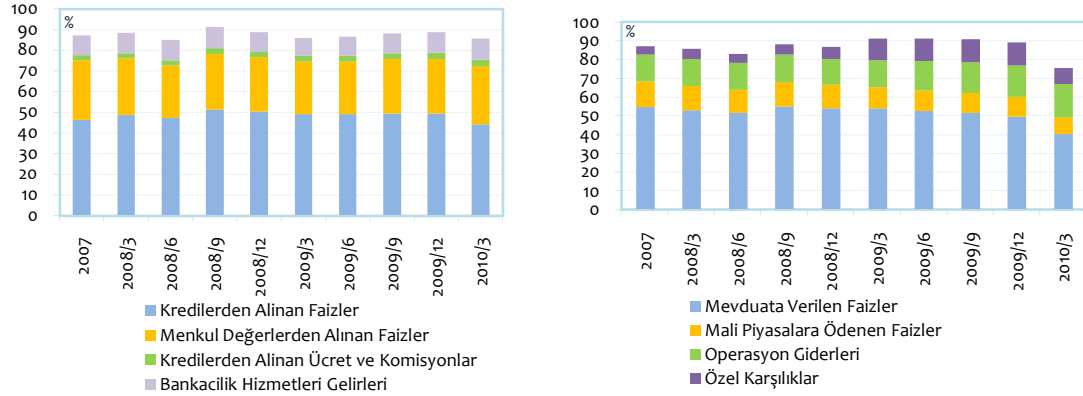
Grafik 3.3-2: Türev Finansal Araçlardan Kâr/Zarar

2009 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla gelir kalemlerinin, toplam gelir içindeki dağılımı incelendiğinde, toplam gelirlerin %44,2'sinin kredilerden alınan faizlerden, %28'inin ise menkul değerlerden alınan faizlerden oluştuğu görülmektedir. Ücret ve komisyonlar ile bankacılık hizmet gelirleri toplamı ise, toplam gelirlerin %13,4'ünü oluşturmaktadır. 2,6 milyar TL tutarındaki bankacılık hizmet gelirlerinde en büyük kalem, 1 milyar TL ile kredi kartlarından alınan ücret ve komisyonlar olup, söz konusu tutar, sektörün toplam gelirlerinin %4'ünü oluşturmaktadır.

Gider kalemlerinin toplam içindeki dağılımında dikkat çekici husus, politika faiz oranlarındaki düşüşün, mevduat faizlerinde yarattığı düşme neticesinde mevduata ödenen faizlerin, giderler içindeki payının 2008 yılının ilk çeyreğinden itibaren görece sert bir düşme eğilimine gimesidir. Mevduat faiz giderlerinin toplam giderler içindeki payı, 2009 yılsonunda %49,5 düzeyinde iken, bu oran 2010 yılı ilk çeyreğinde %40,4'e gerilemiştir. Toplam mevduattaki büyüme oranı ise, 2009 yılı son çeyreğinde %5,2 iken, 2010 yılı ilk çeyreğinde %3,8'e gerilemiştir.

Grafik 3.3-3: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam Gelir/Gider İçindeki Payları

Bankacılık sektörünün aktif ve özkaynak kârlılığı, önceki çeyrekte önemli sapmalar göstermemiş olup, 2010 yılı ilk çeyreğinde sırasıyla %2,7 ve %20,1 düzeyindedir. Söz konusu dönemde, kalkınma ve yatırım bankalarının kârlılık oranlarında görece yüksek düşüşler görülmektedir.

Tablo 3.3-1: Aktif ve Özkaynak Getiri Oranları

	ROA (%)					ROE (%)				
	2007	2008	Mar.09	Ara.09	Mar.10	2007	2008	Mar.09	Ara.09	Mar.10
Sektör	2,8	2,0	2,1	2,6	2,7	21,7	16,8	17,7	20,2	20,1
Mevduat	2,7	1,9	2,0	2,6	2,7	23,1	17,5	18,5	22,0	21,9
Katılım	3,2	2,8	2,2	2,4	2,3	27,3	21,6	16,4	17,3	17,4
KYB	5,0	4,5	4,5	4,0	3,6	10,5	9,4	9,6	8,5	7,6
Büyük Ölçek	2,8	2,2	2,2	2,7	2,9	24,9	19,3	20,1	24,6	25,0
Orta Ölçek	2,2	1,4	1,6	1,9	1,7	18,1	10,2	12,1	14,3	12,3
Küçük Ölçek	3,5	2,4	2,7	3,0	2,6	11,8	9,9	10,7	9,3	7,8

Bankacılık sektöründe Mart 2010 itibarıyla, varlıkların gelir yaratma oranının, önceki yılın aynı dönemine göre 1 puan azaldığı görülmektedir. Söz konusu dönemde sektörün ortalama aktif büyüklüğü %15,2 oranında artarken, faiz oranlarındaki düşmenin etkisiyle toplam gelirlerin %12,1 oranında azalması, toplam gelirler/ortalama aktifler rasyosunun düşmesine sebep olmuştur. Bununla beraber, toplam giderlerin yükümlülükler oranı da, yine faiz oranlarındaki düşme sebebiyle 0,6 puan azalarak, %3,2 düzeyine gerilemiştir.

Tablo 3.3-2: Kârlılık Göstergelerine İlişkin Rasyolar

(%)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Mar.09	Ara.09	Mar.10
Toplam Gelirler/Ort. Top. Aktif	22,9	17,2	15,9	15,5	16,4	15,9	4,3	13,8	3,2
Toplam Giderler/Ort.Top. Pasif	18,1	13,4	12,6	11,8	12,5	12,5	2,9	9,3	2,3
Net faiz marjı	5,1	6,4	5,4	4,7	4,9	4,8	1,4	5,4	1,3
Faiz Gelirleri/Faiz Giderleri	140,8	177,6	176,3	160,9	158,0	156,5	173,8	196,1	218,2
Faiz Gelirleri/Faiz Getirili Aktifler	19,7	16,2	12,6	12,9	14,0	13,9	3,7	11,9	2,6
Faiz Giderleri/Faiz Maliyetli Pasifler	14,2	9,6	7,4	8,4	9,5	9,3	2,2	6,6	1,3
Spread	5,5	6,7	5,1	4,6	4,5	4,6	1,4	5,3	1,3
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler	95,5	50,9	63,0	74,8	77,7	66,2	87,6	75,6	82,9
İşletme Giderleri/Toplam Gelir	24,9	30,4	35,0	26,5	25,0	21,1	23,4	12,7	28,9
Mevduata Ödenen Faiz/Ort.Mevduat	16,6	11,0	9,5	10,0	10,8	11,0	2,6	7,4	1,5
Kredilerden Faiz Geliri/Ort.Krediler	19,9	18,9	16,7	15,1	16,1	15,8	4,1	14,4	3,1
Kredilerden Ücret-Komisyon Geliri/Ort.Krediler	1,6	1,3	1,0	0,8	0,7	0,8	0,2	0,9	0,2
Menkul Değerlerden Faiz Geliri/Ort.MDP	24,5	18,1	14,0	14,0	14,8	15,3	15,3	12,3	2,9

Net faiz marjı: Net Faiz Gelirleri/Ortalama Toplam Aktifler

Spread: (Faiz gelirleri/Faiz getirili aktifler)-(Faiz giderleri/Faiz maliyetli pasifler)

2010 yılı ilk çeyreğinde faiz gelirlerindeki artış oranının, faiz giderlerindeki artış oranından yüksek olması sebebiyle faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranında, önemli bir artış görülmektedir. Bu dönemde faiz gelirleri faiz giderlerinin 2,18 katı kadardır.

Sektör varlıklarının net faiz geliri yaratma derecesini gösteren net faiz marjı, geçen yılın aynı dönemine göre 0,1 puan düşerek, Mart 2010 itibarıyla %1,3 düzeyine ulaşmıştır. Aynı dönemde, faiz getirili aktiflerin faiz geliri yaratma kapasitesi %2,6 iken, faiz giderlerinin faiz maliyetli pasiflere oranı %1,3'tür. Faiz gelir marjı ile faiz gider marjı arasındaki farkı ifade eden spread, geçen yılın aynı dönemine göre 0,1 puan azalarak, %1,3 düzeyine gerilemiştir.

2010 yılı ilk çeyreğinde, faiz dışı gelirlerin faiz dışı giderleri karşılama oranı, %100'ün altında seyretmektedir. Söz konusu oran, önceki yılın aynı dönemine göre azalış göstermekle beraber, 2009 yılsonuna göre 7,3 puan artış göstermiştir.

3.4 Senaryo Analizleri

Senaryo oluşturma amacıyla kullanılan ekonometrik model çerçevesinde, dört ayrı gelişme varsayılarak, stres testlerinde kullanılan tüm stres faktörlerini içeren senaryolar geliştirildiğinde; ilk temel gelişme olarak varsayılan "Türk Lirası faizlerinde (TCMB gecelik faizi) 5 işgünü içerisinde Önce 2 Sonra 1 Puanlık Artış" senaryosunun, YTL faizlerinde artış sonucu, dolar ve avro faizlerde ve kurlarda düşüşe yol açtığı görülmektedir. Aynı senaryo kapsamında, nakdi kredi kayıp oranı % 0,27, vadeler arası mevduat geçişme oranı ise %0,95 olarak tespit edilmiştir. Türk Lirası faizlerdeki artışın, 5 işgünü içerisinde 3 puan yerine, önce 3, sonra 2 puanlık artışla 5 puana geleceği varsayıldığında ise, ekonometrik model, diğer değişkenlerden dolar kurunda %13,9 düşüş ortaya koyarken, dolar ve avro faizlerinin düşeceğine, nakdi kayıp oranının artacağına işaret etmektedir. TL faiz oranlarında farklı artışlar öngören bu iki senaryodan başka, 2010 Nisan-Mayıs ayındakine benzer bir şekilde, İMKB hisse senetleri fiyatlarının gerilediği varsayımına dayalı iki ayrı senaryo daha ortaya konulmuştur. Bu senaryoların ilkinde, 3 işgünü içerisinde İMKB'de %4,5, %5 ve %4,5 düşüş, ikincisinde ise İMKB'de bir aya yayılan dalgalanma sonucu aylık %13 oranında düşüş varsayılmıştır.

Tablo 3.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları

Senaryolar ve Senaryo Sonucu Hesaplanan Stres Faktörleri (Aylık Etkiler-%)	Nakdi Kredi Kayıp Oranı	USD Kuru Değişimi	EUR Kuru Değişimi	YTL Faiz Oranı (puan)	USD Faiz Or. (puan)	EUR Faiz Or. (puan)	Mevduat Geçişme Oranı	Asgari SYR
TL Faizlerinde 5 işgünü içerisinde Önce 2 Sonra 1 Puanlık Artış	0,27	-9,26	-0,42	9,67	1,80	2,09	0,95	8,0
TL Faizlerinde 5 işgünü içerisinde Önce 3 Sonra 2 Puanlık Artış	0,28	-13,99	-0,98	12,27	1,69	1,95	0,92	8,0
İMKB'de 3 işgünü içerisinde %4, %5 ve %4,5 Oranında Düşüş	0,26	5,93	9,94	6,43	2,01	2,40	1,00	8,0
İMKB'de 1 Aya Yayılan Dalgalanma Sonucu %13 Oranında Düşüş	0,26	1,67	1,79	6,36	2,00	2,38	1,01	8,0
İMKB'de 1 işgünü içerisinde %7 Düşüş, Avro'da %1 Değer Kaybı ve TL Faizlerinde 3 Puanlık Artış	0,26	2,32	6,36	8,86	1,98	2,31	1,15	8,0

Bu senaryolara ek olarak, İMKB'de %7 düşüşün ardından, doların değer kazandığı fakat avronun %1 değer kaybettiği, daha sonrasında da TL faizlerin 3 puan arttığı bir senaryo incelenmiştir.

Geliştirilen senaryolar, 2010 Mart ayı itibarıyla mevcut portföy üzerinde uygulandığında, tahmini toplam zararın en yüksek olduğu senaryonun, Türk Lirası Faizlerinde 5 işgünü içerisinde Önce 3 Sonra 2 Puanlık Artış senaryosu olduğu gözlenmektedir. Diğer TL faiz artışı senaryosu (TL faizlerinde 5 işgünü içerisinde önce 2 sonra 1 puanlık artış), 12 milyar TL civarında bir tahmini zarara işaret ederken, İMKB'de düşüşe ilişkin senaryolarda tahmini zarar 1,5 milyar TL'yi aşmamaktadır. İMKB'de %7 düşüşün ardından, doların değer kazandığı fakat avronun %1 değer kaybettiği, daha sonrasında da TL faizlerin 3 puan arttığı son senaryoda ise, tahmini zarar rakamı, 9 milyar TL'yi geçmektedir.

Tablo 3.4-2: Senaryo Testi Sonuçları – Kâr-Zarar

03/10 İtibarıyla Senaryo Sonuçları Kâr-Zarar (Milyon TL ve %)	Kurlardan Gelen	Kredilerden	Gayri Nakdi Kredi.	TRY Faizlerden	USD Faizlerden	EUR Faizlerden	Tahmini Top. K/Z	Menkul D. K/Z
TL Faizlerinde 5 İşgünü İçerisinde Önce 2 Sonra 1 Puanlık Artış	-33,5	-905,7	0,0	-11.337,8	308,3	60,9	-11.907,9	-4.161,8
TL Faizlerinde 5 İşgünü İçerisinde Önce 3 Sonra 2 Puanlık Artış	-48,6	-939,3	0,0	-19.883,9	450,5	90,5	-20.330,8	-7.407,4
İMKB'de 3 İşgünü İçerisinde %4, %5 ve %4,5 Oranında Düşüş	-822,0	-872,2	0,0	262,7	38,4	-4,2	-1.397,3	123,6
İMKB'de 1 Aya Yayılan Dalgalanma Sonucu %13 Oranında Düşüş	-295,7	-872,2	0,0	525,9	51,2	0,0	-590,8	237,5
İMKB'de 1 İşgünü İçerisinde %7 Düşüş, Avro'da %1 Değer Kaybı ve TL Faizlerinde 3 Puanlık Artış	-29,0	-872,2	0,0	-8.541,5	76,8	14,6	-9.351,2	-3.259,4

Tahmini zarar bilgileri ile paralel olarak, tahmini SYR'de en fazla düşüş, Türk Lirası Faizlerinde 5 İşgünü İçerisinde Önce 3, Sonra 2 Puanlık Artış senaryosunda tespit edilirken; İMKB'de kısa dönemli sert bir dalgalanmanın, uzun dönemli aşağı yönlü bir dalgalanmadan daha fazla SYR düşüşüne işaret ettiği gözlenmektedir. Son senaryoda ise, SYR'de 1,5 puandan fazla bir düşüş ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3.4-3: Senaryo Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği

03/10 İtibarıyla Senaryo Sonuçları Sermaye Yeterliliği (Milyon TL ve %)	Tahmini Özkaynak	RAV'ı etkileyen Tahmini K/Z (Kur Hariç)	RAV'ı etkileyen Kur Değişim Tutarı	Tahmini RAV	Tahmini SYR	Tahmini Sermaye İhtiyacı	Asgari Oran Altı Tahmini SYR
TL Faizlerinde 5 İşgünü İçerisinde Önce 2 Sonra 1 Puanlık Artış	102.047,2	-11.874,4	-10.202,3	577.288,6	17,68	0,0	yok
TL Faizlerinde 5 İşgünü İçerisinde Önce 3 Sonra 2 Puanlık Artış	93.624,3	-20.282,3	-15.600,9	566.879,7	16,52	0,0	yok
İMKB'de 3 İşgünü İçerisinde %4, %5 ve %4,5 Oranında Düşüş	112.557,8	-575,3	11.776,3	605.998,2	18,57	0,0	yok
İMKB'de 1 Aya Yayılan Dalgalanma Sonucu %13 Oranında Düşüş	113.364,3	-295,1	2.769,3	597.158,6	18,98	0,0	yok
İMKB'de 1 İşgünü İçerisinde %7 Düşüş, Avro'da %1 Değer Kaybı ve TL Faizlerinde 3 Puanlık Artış	104.603,9	-9.322,2	5.947,0	594.953,2	17,58	0	yok

